

Yngve Carlsson og Thomas Haaland

STATLIGE PUBLIKASJONER -når de fram og blir de brukt?

En evaluering av tre publikasjoner fra
Barne- og familiedepartementet

NOTAT
2005:116

Tittel: **Statlige publikasjoner**
- når de frem og blir de brukt?
En evaluering av tre publikasjoner fra
Barne- og familiedepartementet

Forfatter: Yngve Carlsson og Thomas Haaland

NIBR-notat: 2005:116

ISSN: 0801-1702
ISBN: 82-7071-554-9

Prosjektnummer: O-2263
Prosjektnavn: BDF - informasjonsformidling

Oppdragsgiver: Barne- og familiedepartementet

Prosjektleder: Yngve Carlsson

Referat: Statlige myndigheter formidler mye informasjonsmaterieell ut til kommunene. Kommer denne informasjonen fra til målgruppene og blir den brukt? Har skriftlige publikasjoner utspilt sin rolle siden de også er tilgjengelig via Odin.no? Publikasjonene som er undersøkt er tre utvalgte publikasjoner fra Barne- og familiedepartementet.

Sammendrag: Norsk

Dato: Juni 2005

Antall sider: 93 inkl. vedlegg

Utgiver: Norsk institutt for by- og regionforskning
Gaustadalléen 21, Postboks 44 Blindern
0313 OSLO

Vår hjemmeside: Telefon: 22 95 88 00
Telefaks: 22 22 37 02
E-post: nibr@nibr.no
<http://www.nibr.no>

Org. nr. NO 970205284 MVA

© NIBR 2005

Forord

Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBR) tok våren 2004 et initiativ overfor Barne- og familiedepartementet om å evaluere hva som skjer med departementets publikasjoner ute i kommunene, og om de blir brukt av målgruppene eller ikke. Barne- og familiedepartementet ønsket å gjennomføre en slik undersøkelse. Den ble derfor igangsatt i august 2004 og har pågått i perioden fram til mai 2005.

NIBR vil takke Barne- og ungdomsavdelingen i Barne- og familiedepartementet for å ha tatt positivt imot NIBR's initiativ og gitt tilskudd til en slik undersøkelse. En spesiell takk til Eli Grut, Åsa Steinsvik, Sissel Lorck, Tove Andersen, Christian Marthinsen og Nadia Elkadi i Barne- og familiedepartementet, samt David Sachs i Statens forvaltningstjeneste for å ha bidratt med verdifull informasjon om viktige forhold rundt produksjon og formidling av publikasjonene. NIBR vil også takke nøkkelpersonell i Hof, Sandefjord, Lier og Søgne kommuner for kvalitativ informasjon om sin bruk av publikasjonene som har vært i søkelyset. Likeledes takkes de omlag 500 ledere og fagpersoner i "kommune-Norge" som deltok på telefonintervjuer. NIBR vil også takke Norsk Statistikk for å ha gjennomført telefonintervjuene på en samvittighetsfull måte.

Undersøkelsen er gjennomført av forskerne Yngve Carlsson (prosjektleder) og Thomas Haaland.

Oslo, juni 2005

Sidsel Sverdrup
Forskningssjef

Innhold

Forord	1
Tabelloversikt	4
Figuroversikt.....	6
Sammendrag	7
1 Bakgrunn for oppdraget	12
1.1 Bakgrunn for undersøkelsen.....	12
1.2 Kort om publikasjonene	13
1.3 Problemstillinger	14
2 Evalueringsdesign	17
2.1 En kvalitativ gjennomgang i fire kommuner.....	17
2.2 Analyse/gjennomgang av aktiviteter hos senderleddet	18
2.3 Kvantitativ undersøkelse i et utvalg kommuner	18
2.3.1 Telefonbaserte intervjuer.....	18
2.4 Utvalg kommuner.....	19
2.5 Spesifikke forhold knyttet til undersøkelsen av publikasjonene	20
2.5.1 ”Satsing på barn og ungdom”.....	20
2.5.2 ”Ungdomstiltak i større bysamfunn”	21
2.5.3 ”Mer innflytelse til barn og ungdom”	22
2.6 Om presentasjonsformen.....	22
3 Satsing på barn- og ungdom – regjeringens mål og innsatsområder i statsbudsjettet 2004	24
3.1 Innledning	24
3.2 Beskrivelse av budskapet	24
3.2.1 En publikasjon med en lang historie	24
3.2.2 Om publikasjonen for 2004.....	26
3.3 Aktivitet i senderleddet	28
3.3.1 Kostnader	28
3.4 Mottakerleddet og bruk i kommunene	29
3.4.1 Respondentenes sektortilknytning.....	29
3.4.2 Er publikasjonen kjent?.....	29
3.4.3 Har informantene satt seg inn i publikasjonen?	31
3.4.4 Vurderinger av nytteverdien til publikasjonen	34
3.5 Bruk av publikasjonen.....	37
3.6 Oppsummering:.....	39
4 Ungdomstiltak i større bysamfunn – erfaringshefte.....	41
4.1 Beskrivelse av budskapet	41
4.1.1 Om bakgrunnen for publikasjonen	41
4.1.2 Om publikasjonen	42
4.1.3 Aktivitet i senderleddet	44
4.1.4 Kostnader	45

4.2	Mottakerleddet og bruk i kommunene	45
4.2.1	Er publikasjonen kjent?	45
4.2.2	Hvor aktivt er publikasjonen brukt?	47
4.2.3	Opplevd nytteverdi	48
4.3	Oppsummering	50
5	Mer innflytelse til barn og ungdom – eksempler fra arbeidet i kommuner og fylker	52
5.1	Om bakgrunnen for publikasjonen	52
5.1.1	Gradvis et større fokus på medvirkning fra barn og unge – med et påfølgende informasjonsbehov	52
5.1.2	Behov for å informere om et mangfold av modeller og arbeidsformer	54
5.2	Om publikasjonen	55
5.2.1	Aktiviteter i BFD som kan ha hatt betydning for spredningen	56
5.3	Mottakerleddet og bruk i kommunene	56
5.3.1	Er publikasjonen kjent?	56
5.3.2	Hvor aktivt er publikasjonen brukt?	57
5.3.3	Blitt inspirert? Tatt kontakt med beskrevne prosjekter?	59
5.3.4	Opplevd nytteverdi	61
5.4	Oppsummering	61
6	Trykt eller nettbasert informasjon?	63
6.1	Har respondentene fått kjennskap til publikasjonene på internett?	63
6.2	Hva brukes – den trykte eller nettbaserte versjonen?	65
6.3	Hvilken versjon sier respondentene at de foretrekker?	66
6.4	Nedlasting eller bestilling?	67
7	Oppsummering og samlet vurdering	70
7.1	Satsing på barn og unge	70
7.2	Erfaringshefte – Ungdomstiltak i større bysamfunn	72
7.3	Mer innflytelse til barn og ungdom	74
7.4	Har skriftlige publikasjoner utspilt sin rolle?	76
	Litteratur	78
Vedlegg 1	Skjema 1. ”Satsing på barn og unge”	79
Vedlegg 2	Skjema 2: Ungdomstiltak i større bysamfunn	84
Vedlegg 3	Skjema 3. ”Medvirkningspublikasjonen”	89

Tabelloversikt

Tabell 2.1	Informantenes sektortilknytning i små, mellomstore og store kommuner. Prosent.....	21
Tabell 3.1	Respondentenes sektortilknytning i små, mellomstore og store kommuner. Prosent.....	29
Tabell 3.2	Andel som har kjennskap til publikasjonen etter hvordan slik kunnskap er formidlet i små, mellomstore og store kommuner. Prosent	30
Tabell 3.3	Kjennskap til publikasjonen, samt via hvilken kanal kunnskap er etablert blant ansatte i lovpålagt og ikke-lovpålagt kommunal virksomhet. I prosent.....	30
Tabell 3.4	Respondenter i kommuner av ulik størrelse etter i hvilken grad de har satt seg inn i publikasjonen. I prosent	31
Tabell 3.5	Kunnskapsløse og informerte respondenter etter kommunestørrelse. Prosent.....	32
Tabell 3.6	Kunnskapsløse og informerte blant ansatte innenfor ulike forvaltningsområder. Prosent	32
Tabell 3.7	Kunnskapsløse og informerte etter om informantene arbeider i lovpålagt. vs. ikke-lovpålagt virksomhet Prosent	33
Tabell 3.8	Vurdering av publikasjonens nytteverdi i forhold til ulike formål. Gjennomsnittscore (N=178).....	34
Tabell 3.9	Vurdering av publikasjonens nytteverdi som orientering om statlige mål, tilskuddsordninger, som argumentasjonsplattform, som inspirasjonskilde og som verktøy i kommunen etter kommunestørrelse. Vertikal prosentuering.....	35
Tabell 3.10	Ansattes vurderinger av de fem tema etter sektortilknytning, og etter om vedkommende er ansatt i lovpålagt virksomhet. Vertikal prosentuering	36
Tabell 3.11	Prosent som har informert politikere og administrativt ansatte om innholdet i publikasjonen (N=178)	37
Tabell 3.12	Prosent av informantene som har anvendt publikasjonen i møter i administrasjonen siste år etter kommunestørrelse. (N=253).....	38
Tabell 3.13	Oppfatning av publikasjonen som statlig styringsverktøy i små, mellomstore og store kommuner. Prosent.....	38
Tabell 4.1	Kjennskap til publikasjonen etter kommunestørrelse. Prosent.....	45
Tabell 4.2	Kjenner publikasjonen mot stilling. I prosent.	46
Tabell 4.3	Kjennskap til publikasjonen, samt hvilken kanal kjennskap er etablert gjennom, etter kommunestørrelse. I prosent	46
Tabell 4.4	Kjennskap til publikasjon, samt hvilken kanal kjennskap er etablert gjennom, etter stillingstype. Prosent	46
Tabell 4.5	Satt seg inn i publikasjonen mot kommunetype. Prosent.....	47
Tabell 4.6	Satt seg inn i publikasjonen etter stillingstype. Prosent	47
Tabell 4.7	Opplevd nytteverdi etter kommunetype. Prosent av de som kjenner til publikasjonen.	48
Tabell 5.1	Kjenner publikasjonen i kommuner av ulik størrelse. Prosent.....	56

Tabell 5.2	Kjenner publikasjonen mot stilling. Prosent	57
Tabell 5.3	Kjennskap til publikasjonen, samt hvilken kanal kjennskap er etablert gjennom, etter kommunestørrelse. I prosent	57
Tabell 5.4	Grad av kjennskap til publikasjonen. Prosent.	58
Tabell 5.5	Informert andre ansatte i kommunen og politikere om enten hele publikasjonen eller spesifikke deler av den. I prosent.....	58
Tabell 5.6	Oversikt over henvendelser til de kommunene som ble presentert i ”Mer innflytelse til barn og unge” i perioden juni 2003 til mars 2005.	60
Tabell 5.7	”Mer innflytelse til barn og ungdom” – opplevd nytteverdi hos de som kjenner publikasjonen. I prosent	61
Tabell 6.1	Fått kjennskap til publikasjonen via internett. Prosent.....	65
Tabell 6.2	Har du anvendt den trykte publikasjonen, utskrift fra Internett eller lest internettversjon på skjermen. Prosent av de som har lest eller bladd i publikasjonen.	66
Tabell 6.3	Hva foretrekkes: trykt utgave eller nedlastningsfil på nettet? Prosent av de som kjenner til de ulike publikasjonene	66
Tabell 6.4	Bestilte rapportene fra Statens trykksaksekspedisjon (fram til 31/12-04). Antall bestillere og antall bestilte eksemplarer.:	67
Tabell 6.5	Antall som har hhv. ”besøkt” publikasjonene på nettet og som har lastet publikasjonene ned som PDF-fil. Tidsperiode 8/5-2004 til 31/12-2004	69

Figuroversikt

Figur 3.1	Respondenter i store og små kommuner fordelt etter kjennskap og bruk av publikasjonen (n=343)	40
Figur 4.1	Kjennskap og bruk av publikasjonen etter kommunestørrelse (n=103)	51
Figur 5.1	Kjennskap og bruk av publikasjonen etter kommunestørrelse (n=103)	62

Sammendrag

Yngve Carlsson og Thomas Haaland

Statlige publikasjoner – når de fram og blir de brukt?

En evaluering av tre publikasjoner fra Barne- og familiedepartementet

NIBR-notat: 2005:116

Problemstilling

Denne rapporten inneholder en evaluering av utvalgt informasjon fra Barne- og familiedepartementet (BFD) ut til kommunene. Det dreier seg om følgende tre publikasjoner:

1. Satsing på barn- og ungdom – regjeringens mål og innsatsområder i statsbudsjettet 2004.
2. Ungdomstiltak i større bysamfunn – erfaringshefte.
3. Mer innflytelse til barn og ungdom – eksempler fra arbeidet i kommuner og fylker.

Problemstillingene som behandles er: Kommer denne informasjonen fram til de ønskede målpersonene i kommunene? Kjenner målpersonene til at publikasjonen og informasjonen faktisk finnes? Hvis publikasjonene kommer fram, blir de bladd i eller lest, eller blir de arkivert usett? Hvor mange er det som aktivt forholder seg til innholdet i publikasjonene? Formidles de videre til andre som kan ha nytte av dem, og blir de aktivt brukt som inspirasjonskilde i drøftinger ute i kommunene? Hvor mange har blitt inspirert til å hente inn mer informasjon fra primærkilden – dvs. de eksempler som er presentert i de to eksempelrapportene (nr. 2 og 3)? Disse rapportene er også lagt ut på nettstedet ODIN, og kan lastes ned. Er dette en form for spredning som når lettere fram til kommunene, og som målpersonene i kommunene foretrekker? Har de store og tykke trykksakene utspilt sin rolle? Hva kan eventuelt gjøres for at informasjonen skal nå flere i målgruppene på en slik måte at de mer aktivt forholder seg til den?

Metode

For å svare på disse spørsmålene ble det først gjennomført en kvalitativ undersøkelse av hvordan disse publikasjonene var brukt i fire kommuner av ulik størrelse. Deretter ble det gjennomført en kvantitativ undersøkelse ved bruk av telefonintervjuer i et utvalg norske kommuner. Det ble trukket tre ulike utvalg for de tre publikasjonene. For ”Satsing på barn og unge” ble det intervjuet 343 respondenter fordelt på 198 kommuner. Respondentene hadde ansvar for hhv. barnevern, skole, ungdomsarbeid og tverrfaglige koordinatoroppgaver. ”Ungdomstiltak i større bysamfunn” ble besvart av den som har ansvar for det kommunale ungdomsarbeidet i 103 kommune. ”Mer innflytelse til barn og ungdom” ble besvart av de med ansvar for barn- og unges medvirkning i 69 kommuner. Intervjuene ble gjennomført av Norsk Statistikk.

1. Satsing på barn og ungdom – Regjeringens mål og innsatsområder i statsbudsjettet 2004

Dette er en omfangsrik publikasjon som har kommet ut med litt ulike betegnelser og format siden 1982. Den inneholder en presentasjon av regjeringens mål på de ulike politikkområdene, en angivelse av de viktigste virkemidler som lovregler, tilskudds- og støtteordninger. Den har vært ressurskrevende å utarbeide, og kostbar å trykke. Publikasjonen sendes i et antall på sju eksemplarer til hver kommune.

”Satsing på barn og ungdom” er en overordnet publikasjon. Den har derfor også en langt større målgruppe enn de to andre publikasjonene, og er viet mest plass i denne rapporten.

I underkant av tre av fire respondenter kjenner til at publikasjonen finnes. Hver femte respondent vet at den eksisterer, men har selv ikke lest eller bladd i den. Til sammen har noe over halvparten av respondentene kunnskap om publikasjonens eksistens eller innhold ved at de har lest/bladd i den, mens noe under halvparten mangler slik kunnskap. Vi finner flere ”kunnskapsløse” respondenter i små enn i mellomstore- og store kommuner. Vi finner også flere kunnskapsløse i de lovpålagte oppgaver som barnevern og skole sammenlignet med de som arbeider med ikke-lovpålagte oppgaver som ungdomsarbeid og koordinerings-/planleggingsvirksomhet. En slik forskjell skyldes nok at de som arbeider med lovpålagte tjenester innenfor etablerte og sterke sektorer får mye av sitt informasjonsbehov dekket fra sitt sektordepartement, direktorat og lokal statsadministrasjon. Annerledes er det for de med ikke-lovpålagte oppgaver som ikke har det samme utviklede apparat å forholde seg til. Spesielt for de med koordinerings- og planleggingsoppgaver som jo må forholde seg til informasjon fra mange departementer, har denne sammenfattende publikasjonen vært spesielt viktig.

Et flertall av de respondentene som har lest publikasjonen vurderer den som en nyttig kilde for å skaffe oversikt over statlige mål og virkemidler. Det er også et flertall som vurderer den som nyttig for arbeidet med barn og unge i egen kommune. Når det gjelder publikasjonens betydning som kilde til kunnskap om tilskuddsordninger, som argumentasjonsplattform og som inspirasjonskilde, er det derimot et klart flertall som mener at publikasjonen ikke er viktig eller de stiller seg nøytrale til dette spørsmålet. Et slikt fravær av en positiv vurdering på disse punktene har trolig sammenheng med at det ikke lenger florerer med statlige tilskuddsordninger utover det som kommunene tildeles gjennom rammetilskuddet. For de som ønsker å hente argumenter som kan brukes i planlegging og saksforberedelse, vil nok heller Stortingsmeldinger, NOU’er, forskningsrapporter og fagbøker ha større relevans. Publikasjonen er heller ikke noen utpreget eksempelsamling hvor kommunene henter inspirasjon, selv om publikasjonen har mange henvisninger til relevant informasjon.

Tatt i betraktning at dette er en publikasjon som har utkommet i mange år og at den er lett synlig på Barne- og familiedepartementets hjemmesider, *kan* noen sikkert vurdere andelen ”kunnskapsløse” som stort – de utgjør som nevnt nær halvparten av respondentene. Selv om det er en relativt stor andel ”kunnskapsløse”, er det antallsmessig mange som forholder seg aktivt til publikasjonen fordi den henvender seg til flere stillingskategorier både innen statsforvaltning, fylker og kommuner. En indikator på at publikasjonen har en stor leserkrets, er at det er foretatt tusen nedlastninger av 2004-publikasjonen som pdf-fil fra Internett og åtte hundre ekstra bestillinger av den trykte utgaven.

”Satsing på barn og unge” gir informasjon som stykkevis og delt også er tilgjengelig mange andre steder (Statsbudsjettet, Stortingsmeldinger, spisset informasjonsformidling fra sektordepartementene, departementenes hjemmesider, Kommunal Rapport, fagtid-

skrifter, aviser m.m.). Dette tatt i betraktning må en vurdere en andel på noe over 50 prosent som aktivt har forholdt seg til den som et relativt godt resultat. Siden det antallsmessig er mange som har forholdt seg aktivt til publikasjonen, bør det å slutte å lage den neppe være noen aktuell problemstilling. Publikasjonen er et godt og oversiktlig supplement til den øvrige informasjon som formidles.

2. Ungdomstiltak i større bysamfunn

Denne publikasjonen gir en presentasjon av 39 utvalgte tiltak og prosjekter i de byene som har fått støtte fra tilskuddsordningen *Ungdomstiltak i større bysamfunn*, dvs. de ti byene i landet med over 50.000 innbyggere. Publikasjonen er en ren eksempel-presentasjon og inneholder ingen samlet drøfting av likheter og ulikheter mellom eksemplene. Tanken er at både kommunale fagfolk og frivillige organisasjoner i alle typer kommuner kan finne inspirasjon til selv å vurdere lignende tiltak. Alle landets kommuner har fått tilsendt publikasjonen.

Vår vurdering er at dette er en innholdsrik publikasjon som på en kort og god måte presenterer en rekke eksempler. Her er det utført et stort arbeid innenfor en svært begrenset økonomisk ramme og derigjennom begrensede tidsressurser. Rapporten er illustrert med en rekke små og større amatørbilder tatt av ungdommene i de presenterte prosjekter/tiltak, noe som har bidratt til å gjøre fargerike temaer enda mer fargerike.

Publikasjonens omslag er grått og kjedelig – noe som skyldes et teknisk uhell som ble oppdaget først etter at hele opplaget var trykket opp. ”Innpakningen” er derfor svært mye dårligere enn innholdet. Dette *kan ha* hatt betydning for i hvilken grad publikasjonen nådde fram til målgruppen.

Når en skal vurdere spredning og bruk av dette erfaringsheftet er det viktig å ha klart for seg at i utgangspunktet var dette en publikasjon som var ment til ”innvortes” inspirasjon for aktører i de store byene som er med i Barne- og familiedepartementets ”storbyordning”. Det var et godt stykke ut i prosessen med å lage erfaringsheftet at man besluttet at det også skulle sendes ut til *alle* landets kommuner. Både tittel og innhold viser allikevel at det var innrettet mot storbyene. Det er da også kun en av fire med ansvar for kommunens ungdomsarbeid i kommuner med under 15.000 innbyggere som vet at publikasjonen i det hele tatt eksisterer. Den har enten blitt sortert vekk som uinteressant i kommunens interne postsystem, eller den har blitt lagt vekk og glemt av målpersonene fordi tittelen har signalisert at publikasjonen er lite relevant for dem. I de større kommunene med over 15000 innbyggere har derimot nær 60 prosent av respondentene kjennskap til den, og en stor del av disse har også lest og brukt publikasjonen. I disse større kommunene mener vi at resultatet – dvs. kjennskap og bruk av publikasjonen – bør betraktes som tilfredsstillende.

Det kan imidlertid synes noe overraskende at målpersonene i de større kommunene som kjenner til og har satt seg inn i publikasjonen, gir den en middels og ikke en stor nytteverdi. Vi tror dette ikke nødvendigvis skyldes egenskaper ved publikasjonen, men trolig at mange av eksemplene i den også er behørig presentert gjennom mediaoppslag i nasjonale og regionale media, gjennom seminarer og konferanser og delvis også gjennom forskningsrapporter. Når informasjonsmaterieell vurderes må en ta i betraktning hvilke alternative kilder til samme informasjon som finnes.

En revisjon av ”Erfaringsheftet” med en ny tittel, en ny forside – og med eksempler også fra mindre byer og tettsteder, vil sannsynlig nå en langt større andel av målgruppen.

Publikasjonen inneholder mange temaer som er svært ulike. Styrken er at en slik publikasjon blir variert og at det kan bli ”noe for alle og enhver”. Svakheten er et en

publikasjon som inneholder ”alt og ingenting”, trolig lettere bli oversett enn en som har en tydeligere tematisk fokusering. Hvert av de temaene som er presentert i ”storbypublikasjonen” kunne godt ha vært gjenstand for en egen publikasjon, med eksempler fra ulike kommunekontekster. Fordelen med en mer tematisk avgrensning er at en kan lettere kan foreta en sammenlignende drøfting hvor eksemplene kan sees i sammenheng med hverandre og hvor likheter og ulikheter, typiske hindringer og muligheter drøftes. Hvis målgruppen er høyt utdannede fagfolk, vil trolig en eksempelsamling kombinert med en faglig drøfting være mer spennende og utfordrende.

3. Mer innflytelse til barn og ungdom – eksempler fra arbeidet i kommuner og fylker

I motsetning til de to andre publikasjonene har dette eksempelheftet en klar tematisk avgrensning – arbeid med barns og unges medvirkning. Det presenterer hvordan medvirkningsarbeidet er organisert og drives i 15 kommuner og 12 fylkeskommuner. Heftet er enklere å lage og billigere å trykke enn de to andre publikasjonene.

Begrunnelsen for å gi ut heftet er at dette er et felt hvor det har skjedd en god del ting ute i ”kommune-Norge”, og at en eksempelpublikasjon som kom ut i 1997 var blitt foreldet.

”Mer innflytelse til barn og unge” er et rent eksempelhefte. Det inneholder ikke noen diskusjon av begreper som demokrati, medvirkning, innflytelse etc.. Interessante forskjeller og likheter mellom eksemplene er ikke drøftet, og det foreligger heller ikke en fremstilling av ulike modeller for medvirkning. Flere av de 15 kommuneeksemplene er så kortfattet presentert at informasjonsverdien av disse må være svært begrenset. Derimot har publikasjonen en innbydende forside og en fargerik presentasjon av eksemplene inklusive store fargebilder som bryter opp teksten. Ut i fra dette skulle en forvente at dette er et hefte som mange av de med ansvar for barns og unges medvirkning har lagt merke til, men som de ellers ikke har brukt i særlig grad.

Halvparten av respondentene i vår undersøkelse, dvs. personer i kommunene med ansvar for barns og unges medvirkning, kjenner ikke til heftet i det hele tatt. Dette til tross for at hver kommune har fått et eksemplar av heftet. Tatt i betraktning publikasjonens avgrensning med en tittel som klart angir dens tema, at det foreligger begrenset med informasjon på dette feltet fra før, samt at den har en innbydende forside, må dette betraktes som et lite tilfredsstillende resultat.

Den mest sannsynlige årsaken til manglende kjennskap til publikasjonen er trolig å finne ute i kommunene, og har lite sammenheng med egenskaper ved publikasjonen eller dens spredning. Barns og unges medvirkning er neppe noe stort og viktig satsingsområde i kommunene. Den som har ansvaret for dette feltet, har dette som en bijobb ved siden av noe annet som helt sikkert defineres som viktigere.

Av de som har kjennskap til publikasjonen er det en tredjedel som ikke har åpnet den og bladd eller lest i den. Ca. halvparten av de med kjennskap til den, har informert andre om den – og da særlig ungdomsrådet. Kun 1 av 5 respondenter som kjenner publikasjonen, oppgir at den har vært brukt og tatt opp til drøftinger internt i kommunen.

”Mer innflytelse til barn og ungdom” er utstyrt med en kontaktperson med e-mailadresse og telefonnummer som interesserte kan henvende seg til. Gjennom å kontakte de kommuner som er presentert i publikasjonen, har vi brakt på det rene at de i snitt har fått en henvendelse hver siden publikasjonen kom ut sommeren 2003 og fram til mars 2005.

Vi må derfor konkludere at publikasjonen ikke har vært mye brukt, og at den heller ikke har generert særlig med henvendelser til eksempelkommunene for utdypende informasjon.

At et flertall av de som kjenner til publikasjonen allikevel mener at den har en klar nytteverdi, skyldes trolig at publikasjonen med sin innbydende form og kortfattede innhold, kan være egnet for deltakerne i ungdomsrådene som også utgjør en målgruppe for publikasjonen. Halvparten av de som kjenner til publikasjonen har da også formidlet den videre til ungdomsrådet eller barn og unges kommunestyre.

Vi tror ikke det finnes noen enkel løsning på hvordan en skal få en slik publikasjon til å nå ut til de med ansvar for barns og unges medvirkning. En forutsetning for at en slik publikasjon skal nå fram, er trolig at dette arbeidsområdet må betraktes som viktig i kommunene og at noen har et klart ansvar for det.

Vi er for øvrig ikke sikker på at ”Mer innflytelse til barn og ungdom” har bidratt særlig til å gjøre dette feltet viktigere. Gjennom mange og kortfattede eksempler uten å sette barn og unges medvirkning inn i en større demokrati-sammenheng, uten å sammenfatte eksempler, presentere ulike modeller, forskjeller og likheter i tilnæringer, drøfte hindringer og muligheter, har det neppe bidratt til å gi feltet et faglig løft. Men den har altså vist hvordan et utvalg på 15 kommuner og 12 fylkeskommuner organiserer og driver sitt medvirkningsarbeid.

Har skriftlige publikasjoner utspilt sin rolle?

Et meget aktuelt spørsmål for de fleste som i dag formidler informasjon er i hvilken grad skriftlige trykksaker og publikasjoner er nødvendige når en samtidig legger informasjonen ut på Internett for både lesing og nedlasting. Har de skriftlige publikasjonene utspilt sin rolle? På bakgrunn av de data vi har samlet inn, er svaret på dette et nei. Av de som kjenner en publikasjon, er det kun 22 prosent som har blitt kjent med dem via Internett. Av de som har forholdt seg aktivt til publikasjonene ved å bla i eller lese i den, oppgir 77 prosent at det er den trykte publikasjonen de har brukt.

Også når vi spør respondentene om hva de vil foretrekke – en trykt publikasjon vs. å lese innholdet på Internett eller laste det ned, er det et klart flertall av brukerne av ”Satsing på barn og ungdom” (72 prosent) som oppgir at valget ville falle på trykt utgave. For de andre to publikasjonene er det omtrent halvparten som foretrekker en trykt utgave. Men kanskje viktigere; de respondenter som har satt seg inn i publikasjonene, og jo mer aktivt de har brukt dem, desto større er andelen som vil foretrekke den trykte utgaven. Man kan her tenke seg at den hyppige bruker setter inn ”bokmerker” med henvisning til de sider eller bolker med størst relevans. Man kan tenke seg at den hyppige bruker gjør egne understrekinger og notater, og på den måten gjør eksemplaret til sitt. For den hyppige bruker kan en utskrift fra nettutgaven lett få karakter av en serie løsblad som ikke på samme måte kan gjøres til sitt personlige eksemplar. For den hyppige bruker er nok også en innbundet publikasjon med tekst på ryggen å foretrekke sammenlignet med løsblad som er stiftet i hjørnet. Spesielt en publikasjon som ”Satsing på barn og unge” som også har karakter av å være et oppslagsverk om statlig politikk, tilskuddsordninger og med henvisninger til annet materiale, er nettopp en slik publikasjon som mange kommer tilbake til flere ganger. Den er mindre egnet å overlate til Internett alene enn publikasjoner som presenterer atskilte eksempler. For eksempelpublikasjoner fortoner det seg nok enklere enten å lese på skjermen eller ta utskrift av et eksempel som en finner interessant. På den annen side – hvis en velger å utstyre eksempelpublikasjoner med både hode og hale som setter eksemplene i en større sammenheng, vil disse også få mer karakter av å være en publikasjon som leserne (forhåpentligvis) vil vende tilbake til. Da blir det mindre tilrådelig *kun* å legge slike ut på nettet.

1 Bakgrunn for oppdraget.

Denne rapporten inneholder en evaluering av utvalgt informasjon fra Barne- og familiedepartementet (BFD) ut til kommunene. Det dreier seg om følgende tre publikasjoner:

1. Satsing på barn- og ungdom – regjeringens mål og innsatsområder i statsbudsjettet 2004.
2. Ungdomstiltak i større bysamfunn – erfaringshefte.
3. Mer innflytelse til barn og ungdom – eksempler fra arbeidet i kommuner og fylker.

Hovedproblemstillingene som behandles her er: Kommer denne informasjonen fram til de ønskede målpersonene i kommunene? Disse rapportene er også lagt ut på nettstedet ODIN, og kan lastes ned. Er dette en form for spredning som når lettere fram til kommunene, og som målpersonene i kommunene foretrekker? Har de store og tykke trykksakene utspilt sin rolle? Kjenner målpersonene til at publikasjonen og informasjonen faktisk finnes? Hvis publikasjonene kommer fram, blir de bladd i eller lest, eller blir de arkivert usett? Hvor mange er det som aktivt forholder seg til innholdet i publikasjonene? Formidles de videre til andre som kan ha nytte av dem, og blir de aktivt brukt som inspirasjonskilde i drøftinger ute i kommunene? Hvor mange har blitt inspirert til å hente inn mer informasjon fra primærkilden – dvs. de eksempler som er presentert i de to eksempelrapportene?

Det anvendte siktemålet for undersøkelsen er å finne ut om den informasjonsstrategi som BFD anvender er en god og effektiv, eller er den kostnadskrevende og gir lite av seg? Hva kan eventuelt gjøres for at informasjonen skal nå flere i målgruppene på en slik måte at de mer aktivt forholder seg til den?

1.1 Bakgrunn for undersøkelsen

BFD befinner seg inne på politikkområder hvor ”tunge tilskuddsordninger” (eks. til barnehager) og styring gjennom lovgivning (eks. barnevernslovgivning) står sentralt. Både tilskuddsordninger og lovendringer suppleres som regel med betydelig informasjonsformidling i form av skriftlige produkter, nettbasert informasjon, og også seminarer og konferanser. Intensjonen er at lover og tilskuddsordninger skal bli kjent slik at de kan fungere etter intensjonen. BFD forvalter også politikkområder som har vært gjennom store organisasjonsendringer (eks. det nye statlige barnevernet på regionnivå) hvor informasjon om endringen utad til brukere og publikum blir viktig.

Men BFD forvalter også politikkområder som ikke er lovregulerte, hvor tilskuddsordninger spiller en mer beskjeden rolle – og hvor styringsmidlene fra departementet i betydelig grad består av kunnskaps- og informasjonsformidling gjennom publikasjoner, over Internett og gjennom kurs/seminarer/konferanser. Målgruppene er

svært ofte enten kommunenes toppbyråkrater innen de respektive områdene (eks. barnevernsledere, fritidssjefer), lokalpolitikere (eks. formannskapsmedlemmer, utvalgsmedlemmer), men også ”nærbyråkraterne” (eks. barnevernsansatte, fritidsklubbledere, sosialarbeidere, kulturarbeidere) som ofte spiller en nøkkelrolle i utformingen av den offentlige politikken (Lipsky 1980).

Målgruppene i kommunene forsøkes påvirket til å gjøre ”gode valg” ved at de blir presentert for den statlige politikken på området. Stortingsmeldinger er et godt eksempel på dette. Likeledes spres mange trykksaker hvor det informeres om ulike støtte- og tilskuddsordninger som kommuner og frivillige organisasjoner kan søke på. Kommunene blir og presentert for forskningsbasert fagkunnskap, i populærvitenskaplig form, for å generere praksisendringer som er i tråd med denne innsikten. Og de blir presentert for ”eksempelsamlinger” hvor antatt gode eksempler blir trukket fram slik at de kan gi idéer og inspirasjon til hvordan man kan løse problemer og utfordringer.

1.2 Kort om publikasjonene

De tre publikasjonene omhandler ulike temaer og er ulike i både form og innhold.

1. Satsing på barn og ungdom – Regjeringens mål og innsatsområder i statsbudsjettet 2004

Dette er en omfangsrik publikasjon som presenterer regjeringens barne- og ungdomspolitikkk fordelt på alle de store politikkområdene. Publikasjonen har kommet ut med litt ulike betegnelser og format siden 1982. Den inneholder en presentasjon av regjeringens mål på de ulike politikkområdene, en angivelse av de viktigste virkemidler som lovregler, tilskudds- og støtteordninger. Den har vært ressurskrevende å utarbeide, og kostbar å trykke. Publikasjonen sendes i et antall på sju eksemplarer til hver kommune, og BFD har ingen kunnskap om hvor den havner i kommunene og i hvilken grad den brukes. Den bør være relevant for svært mange funksjonsområder i kommunen.

2. Ungdomstiltak i større bysamfunn

Denne publikasjonen gir en presentasjon av 39 utvalgte tiltak og prosjekter i storbyene som har fått støtte fra tilskuddsordningen *Ungdomstiltak i større bysamfunn*. Tanken er at både kommunale fagfolk og frivillige organisasjoner i alle typer kommuner kan finne inspirasjon til selv å vurdere lignende tiltak. Dette er også en publikasjon som er ressurskrevende å utarbeide og trykke. Et sentralt spørsmål er om den når fram til de som har det direkte ansvaret for kommunens ungdomsarbeid? Er dette en publikasjon som kun anvendes i de store kommunene, eller brukes den også i små og mellomstore kommuner? Har målpersonene tatt direkte kontakt til de adressater som står oppført under hvert eksempel – dvs. brukes eksemplene aktivt for å innhente mer informasjon?

3. Mer innflytelse til barn og ungdom – eksempler fra arbeidet i kommuner og fylker

I motsetning til de to andre publikasjonene har dette eksempelheftet en snevrere målgruppe: de som arbeider direkte med barns og unges medvirkning i kommunene. Heftet har en klar tematisk avgrensning – arbeid med barns og unges medvirkning. Det presenterer hvordan medvirkningsarbeidet er organisert og drives i 15 kommuner og 12 fylkeskommuner. Eksemplene er utstyrt med en adresse til en kontaktperson i den aktuelle kommunen som interesserte kan henvende seg til. Heftet er enklere å lage og billigere å trykke enn de to andre publikasjonene. Den viktigste problemstillingen her er

om heftet når fram til den personen i kommunen som har det primære ansvaret for barns- og unges medvirkning, og om det brukes aktivt.

”Satsing på barn og ungdom” er en overordnet publikasjon som presenterer mål og virkemidler på de fleste viktige politikkområder for barn og unge. De to andre er mye mer tematisk spisset. ”Satsing på barn og ungdom” har derfor også en langt større målgruppe enn de to andre publikasjonene, og er viet mest plass i denne rapporten.

1.3 Problemstillinger

Evaluerer av informasjon og kunnskapsformidling kan skje på mange måter. Man kan for eksempel studere både planleggings- og gjennomføringsfasen i tilknytning til informasjonsvirksomheten, så vel som effektene man antar eller ønsker at informasjonen skal føre til. Man kan rette søkelyset mot *budskapsleddet, senderleddet eller mottakerleddet* i kommunikasjonsprosessen og studere karakteristika ved hvert av disse leddene. Når man evaluerer informasjon er det viktig å være oppmerksom på at kommunikasjonsteori understreker at en rekke forutsetninger knyttet til både budskaps-, sender- og mottakerleddet må være tilfredsstillende for at kunnskapsformidlingen skal bli vellykket slik at den produserer de ønskede effekter¹.

Budskapsleddet i fokus

De tre publikasjonene representerer en én-veis informasjonsformidling til noen definerte målgrupper i kommunene. Avsenderen av budskapet er ikke fysisk tilstede når budskapet i publikasjonene mottas, slik at forutsetningene for en direkte dialog ikke er tilstede. Det betyr at både formen på og innholdet i den informasjon som formidles vil være av avgjørende betydning for resultatet. Vi vil derfor legge stor vekt på å beskrive den enkelte publikasjon, hvordan den umiddelbart framstår gjennom forside og tittel, hvordan innholdet er organisert og blir presentert, forholdet mellom tekst og billedbruk. Informasjonsmaterieell fra et bestemt departement konkurrerer om oppmerksomheten til fagfolk og ledere i kommunene med en mengde annen informasjon fra både offentlige og private informasjonsformidlere. En slik beskrivelse og analyse av budskapet, vil danne noe av grunnlaget for de råd som gis i sluttkapitlet om eventuelle endringer og forbedringer i publikasjonene for at budskapet skal kunne nå bedre ut til mottakerne i fremtiden.

Bruken og resultatene av den enkelte publikasjon kan ikke alltid sees isolert, men må sees i sammenheng med andre og lignende informasjonsframstøt som enten har skjedd tidligere eller samtidig. Om for eksempel ”Satsing på barn og ungdom” faktisk legges merke til, og evt, studeres grundig, er ikke bare avhengig av hvordan årets publikasjon er utformet, men også av hvordan den har blitt presentert for kommunene i tidligere år. Det samme gjelder ”Mer innflytelse for barn og unge” - som etterfølger en annen og lignende publikasjon. Publikasjonene har en historie som det er viktig å tydeliggjøre – for å forstå dagens bruk av den. Samtidig kan sammenligninger mellom ”dagens publikasjon” og

¹ Relevante referanser i denne sammenheng er for eksempel:

Windahl, Sven og Benno Signitzer med Jean T. Olsen, 1997. *Using communication theory*. Sage, Thousand Oaks.;

Sverdrup, Sidsel, 2000 a. *Evaluerer av Handlingsplan 1995-1998 for forebygging av uønskede svangerskap og abort*. Asplan Analyse.

Sverdrup, Sidsel, 2000 b. *Informasjon ved lov- og regelendringer: en analytisk tilnærming*. Asplan Analyse.

Statens informasjonstjeneste, 2001. *Hvem gjelder det? Å informere om lover og regelverk*. Forfattet av Ingri Assum, Jan Ivar Bøe og Sidsel Sverdrup.

tidligere publikasjoner gjøre det enklere å sammenligne og derved se forbedringsmuligheter. "Ungdomstiltak i større bysamfunn" inneholder en rekke eksempler som har blitt sterkt fokusert i gjennom oppslag i både nasjonale og regionale media, på konferanser og i forskningsrapporter. Bruken og nytteverdien av rapporten må også sees i lys av slike forhold.

Senderleddet i fokus

Hvis målgruppen for et budskap skal bli oppmerksom på det, må de først ha vært eksponert for budskapet på en eller annen måte (McGuire (1990)). Senderleddet – dvs. den som sender et budskap mot en målgruppe – må derfor ofte informere om informasjonen. En studie av informasjonsformidling forutsetter derfor også en beskrivelse og analyse av hvordan senderleddet har løst sine informasjonsoppgaver. I forbindelse med de tre aktuelle publikasjonene vil viktige spørsmål være:

- Hvilke aktiviteter har BFD gjennomført forut eller samtidig med utsendelsen av materialet?
- Hvordan er følgebrevet utformet, og hvem er det stilet til?
- Hvem er publikasjonene sendt til. Er de sendt til "kommunen" som sådann eller til mer presise adressater i kommunen (eks. barnevernsleder, ansvarlig for ungdomsarbeid etc.). I hvor mange eksemplarer?
- Hva slags pressedeckning har man fått?
- Hvilke typer seminarer og konferanser er avholdt hvor publikasjonene enten ble spesifikt presentert, eller hvor de er nevnt og evt. lagt ut til deltakerne (evt. som bestillingsseddel). Hvor mange deltok på disse seminarene/konferansene?
- Evt. andre fremstøt har departementet gjort for å skape oppmerksomhet rundt publikasjonene.

Mottakerleddet i fokus

Målgruppene for budskapet i publikasjonene er primært fagfolk og ledere ute i kommunene. I noen grad er målgruppen også ungdommer i ungdomsråd og ungdom som gjennom eksempeltiltak kan inspireres til å prøve ut tiltak som er eksemplifisert i publikasjonene. Dette betyr at publikasjonene er gjenstand for en intern formidling i den enkelte kommune, hos mottakerleddet². Spørsmålet er om publikasjonene faktisk sendes videre fra for eksempel et rådmannskontor eller servicesenter og til de relevante målpersoner, eller fra kulturretaten til ungdomskonsulenten eller fritidsklubbledere, eller blir publikasjonene liggende på kontoret til formidleren?

På "mottakersiden" er det flere forhold som en kan studere, alt etter hvilke ønskede effekter en ønsker å studere. Dette er også framstilt som en såkalt evalueringstrapp. Her har vi tilpasset denne til de aktuelle publikasjonene³. En rekke viktige problemstillinger er knyttet til mottakerleddet, nemlig:

² Budskapet i de tre publikasjonene skiller seg fra mye informasjon som rettes til en person som skal formidle det videre. Mye informasjon rettes til for eksempel helsesøstre og lærer som skal formidle budskapet videre til ungdommer/elever informasjon for å påvirke deres valg for å forebygge et uheldig resultat eller tilstand (eks. informasjon om røyking, rus, spiseforstyrrelser, seksuelt overførbare sykdommer etc.).

³ Trappen er en lett tilpasning av Cutlip, Center & Broom's evalueringstrapp. Kilde: "Evaluering av offentlig informasjon", side 8. Statens informasjonstjeneste 1997.

Trinn 1.	Hvor mange har mottatt budskapet? Hvordan havnet publikasjonen på "din pult"?
Trinn 2.	Hvor mange av mottakerne har lagt merke til budskapet?
Trinn 3.	Hvor mange har forholdt seg aktivt til budskapet – lest, satt seg inn i hele eller deler av stoffet?
Trinn 4.	Antall som har aktivt søkt om mer informasjon som publikasjonen har henvist videre til (eks. ta kontakt med kontaktpersoner, oppsøke nettsider etc.)
Trinn 5.	Antall som har brukt publikasjonen aktivt i interne drøftinger i kommunen, i eget utviklingsarbeid eller saksbehandling?

Denne trappa kan i forhold til visse typer informasjon detaljeres ytterligere. Et sjettede trinn kan være: Antall som har endret mening og oppfatning? Og et sjuende kan være: Antall som har blitt inspirert til å prøve ut noe, som har omsatt endrede meninger og oppfatninger til handling? De to sistnevnte trinnene er ikke like relevante for alle typer informasjonsframstøt. For eksempel er det neppe så interessant å spørre de som har mottatt "Satsing på barn og ungdom – regjeringens mål og innsatsområder i statsbudsjettet 2004" om de har endret mening, eller om de har omsatt endrede meninger til handling. Hensikten med denne publikasjonen er ikke primært å endre meninger om regjeringens politikk på oppvekstfeltet, men å informere om den. Det samme gjelder for så vidt også "Ungdomstiltak i større bysamfunn" som gir en oversikt over inspirerende eksempler som viser lokale løsninger på behov eller interesser som ungdom har. I forhold til de tre publikasjoner vi har valgt, er de fem første trinnene sentrale.

Når det gjelder *Satsing på barn og ungdom* som også har et bredt og samordnende siktemål, reiser vi spørsmålet om denne tas opp i møter eller fora hvor flere etater/virksomheter møter – for å drøfte deler eller hele innholdet.

Skriftlig publikasjon eller internettbasert versjon – hva foretrekkes?

I løpet av de siste årene har det skjedd store endringer når det gjelder offentlig informasjonsformidling. Nettbasert formidling har blitt mer vanlig, og trolig er alle kommunale ledere og fagpersoner koblet opp til nettet. På statlig side er Stortingsmeldinger og de fleste andre publikasjoner tilgjengelig som PDF-fil via Odin.no. Alle de tre publikasjonene som er gjenstand for vår evaluering er også tilgjengelig på denne måten. Et sentralt spørsmål blir da; Hvilken utgave brukes – den trykte eller nettbaserte? Og hva foretrekkes? Kan den nettbaserte utgaven erstatte den trykte, eller vil den nettbaserte fortsatt kun være et supplement? Siden trykke- og distribusjonskostnadene ikke er helt ubetydelige, er dette relevante spørsmål.

2 Evalueringsdesign

Evalueringsdesignet referer til evalueringens struktur, mens de problemstillinger som er nevnt i problemstillingskapitlet ovenfor referer til dens innhold (Weiss 1998). Mange av de spørsmålene som er reist foran egner seg for kvantitative metoder. Men hvis en skal ha analysert hva som fremmer og hva som hemmer at publikasjonene blir kjent og brukt, trenger en også å gjøre noen kvalitative ”dypdykk”. Vi valgte derfor et design som ivaretok både kvalitative og kvantitative aspekter. Dette hadde vi svært gode erfaringer med fra andre evalueringer av informasjon (for eksempel Sverdrup og Baklien, 2002).

Vi har gjennomført tre type aktiviteter som henger nøye sammen, og som bygger logisk på hverandre. Til sammen gir de svar på de problemstillingene som reises.

2.1 En kvalitativ gjennomgang i fire kommuner

Vi har gjennomført kvalitative semi-strukturerte intervjuer med representanter for målgruppene i fire kommuner i den hensikt å få innsyn i og informasjon om hva som fremmer og hemmer bruk av dette informasjonsmaterialet. Informantene fordelte seg slik:

Ansvarlige for ungdomsarbeidet (fire respondenter), ansvarlig for barns og unges medvirkning (fire respondenter), barnevern (tre respondenter) og skole (to respondenter)⁴. Erfaringer og resultater fra disse intervjuene ble brukt som et underlag for å utarbeide spørreskjemaene til den kvantitative undersøkelsen. Dessuten ble den kvalitative gjennomgangen brukt for å velge ut målpersoner i den kvantitative undersøkelsen. I og med at norske kommuner nå er svært ulikt organisert, og målpersonene for rapportene kan ha svært ulike funksjoner og betegnelser i ulike kommuner, var det viktig med en slik kvalitativ gjennomgang bedre å vite hvem som skulle velges som respondenter. De kvalitative intervjuene måtte derfor gjennomføres før den kvantitative delen av prosjektet.

Intervjuene ble gjennomført i fire kommuner av ulik størrelse. Dette fordi vi antok at kommunenes størrelse har stor betydning for hvordan informasjonen formidles internt.

Kommunene hadde følgende kjennetegn:

Kommune A.	3000 innbyggere.	Landsbygd. Vestlig østlandsområdet.
Kommune B:	10.000 innbyggere.	I utkanten av byregion. Sørlandet.
Kommune C.	21.000 innbyggere.	Sentrale østlandsområdet
Kommune D.	40.000 innbyggere.	Bykommune. Vestlige østlandsområdet.

⁴ Tre av informantene dekket to ansvarsområder (både ungdomsarbeid og barns- og unges medvirkning), derfor ble det kun intervjuet 10 personer.

2.2 Analyse/gjennomgang av aktiviteter hos senderleddet

Vi har foretatt en egen gjennomgang av aktiviteter som har skjedd i senderleddet, dvs. i Barne- og familiedepartementet i forbindelse med utsendelse og markedsføring av de aktuelle publikasjonene. Sentralt her er hva som er sendt ut i form av brev, pressemeldinger mv, og hvem det er sendt til, og i hvilken grad det har vært målgrupperettet. Det har vært viktig å framskaffe en oversikt over dette for at vi skal kunne vurdere hvordan henvendelser til (hvilke) målgrupper og spredning av publikasjonene eventuelt kan forbedres eller optimaliseres.

Vi har også stilt enkelte spørsmål til selve arbeidet med å utarbeide publikasjonene, om hvorfor budskapet har fått den form og innhold som det har fått.

I Barne- og familiedepartementet har vi intervjuet to ledere og tre saksbehandlere som har stått sentralt i arbeidet.

Siden publikasjonene ikke bare er sendt ut til kommunene i trykt form, men også er tilgjengelig på Odin.no som nedlastningsfil, har vi samlet inn opplysninger om hvor mange av hver publikasjon som faktisk er lastet ned. Likeledes har vi fått inn informasjon om hvor mange trykte publikasjoner som er bestilt og sendt ut i tillegg til de som ble sendt ut da publikasjonene var nye og ble sendt ut til hver kommune i et bestemt antall. Dette er opplysninger som kan belyse spørsmålet om nettbasert publisering kan erstatte trykt materiell. Opplysningene er skaffet til veie av Statens forvaltningstjeneste.

2.3 Kvantitativ undersøkelse i et utvalg kommuner

2.3.1 Telefonbaserte intervjuer

I forarbeidene til denne undersøkelsen har Barne- og familiedepartementet understreket at utvalgene må være så representative at det er mulig å trekke rimelig sikre konklusjoner på bakgrunn av materialet. Det hadde for eksempel vært mulig å sende ut et postalt spørreskjema til samtlige 434 norske kommuner. Risikoen med å bruke postale spørreskjemaer er at de har en tendens til å havne langt ned i papirbunken hos tidspressede kommunale ledere og fagfolk. Erfaringen på NIBR er at det synes å være en viss respondenttrøtthet i norske kommuner. En slik trøtthet vil trolig ha store konsekvenser på det temaet vi undersøker. Om BFD's publikasjoner når frem til målgruppen, og om dette er en vel anvendt ressursbruk, er selvsagt viktig for departementet, men det er neppe problemstillinger som skaper den største interessen ute i kommune-Norge. Sjansen ville ha vært stor for at svarprosenten ville bli så dårlig at det ville være vanskelig å vite hvor generaliserbare svarene ville bli⁵.

NIBR har derimot gode erfaringer med en telefonbaserte intervjuer. Respondenten blir ringt opp, og intervjuet gjennomføres umiddelbart, eller det gjøres avtale om å ringe tilbake og stille spørsmålene på et senere tidspunkt som passer. Svarprosenten blir ofte

⁵ NIBR har etter at vi gjennomførte denne undersøkelsen høsten 2004 installert et web-basert spørreverktøy. Siden alle kommunalt ansatte er tilkoblet Internett og tilgjengelig på e-mail, vil bruk av et slikt verktøy lette gjennomføring av slike undersøkelser i kommunen. Skjemaet har ikke en tendens til å bli liggende nederst i en papirbunke. Det er dessuten enklere å følge med hvem som faktisk svarer, og hvem som pures. Og de er dessuten enkle å svare på. På den annen side risikerer denne type undersøkelse å drukne i all annen informasjon som kommunale e-mail-bokser mottar.

svært høy ved å bruke en slik metode. Ulempen er at intervjuene ikke bør være for lange. Det kan dessuten være en kostbar form for datainnsamling. I denne sammenhengen anså vi fordelene ved bruk av telefonintervjuer som større enn ulempene.

I og med at det her foreligger tre ulike publikasjoner med ulike målgrupper, måtte det gjøres tre separate undersøkelser. Hovedtyngden av spørsmål var like, men noen spørsmål måtte også formuleres ulikt.

For publikasjonen *Satsing på barn og ungdom – Regjeringens mål og innsatsområder i statsbudsjettet 2004*, ble det gjennomført intervjuer med flere typer stillingsinnehavere. Det var den med ansvar for ungdomsarbeidet, barnevernet, en med koordinatorfunksjoner for barn og unge og en med ansvar for skolen. I utgangspunktet ønsket vi et utvalg på ca. 100 intervjuer i hver stillingskategori.

For *”Ungdomstiltak i større bysamfunn”* var målpersonen den i kommunen med ansvar for ungdomsarbeidet. For *”Mer innflytelse til barn og ungdom”* var målpersonen den i kommunen med ansvar for barns og unges medvirkning. De kvalitative intervjuene viste at det ville være liten sjanse for at andre enn disse målpersonene ville kjenne til dem. Å spørre et stort antall respondenter med andre funksjoner, ville med stor sannsynlighet gitt negative svar, og dermed vært et spille av tid og ressurser. I utgangspunktet ønsket vi å et utvalg på ca. 100 personer for hver av disse to delundersøkelsene

2.4 Utvalg kommuner

Under den kvalitative gjennomgangen høsten 2004, fikk vi et klart inntrykk av at særlig de mindre kommunene enten ikke hadde lagt merke til, eller at de hadde utdefinert publikasjonen *”Ungdomstiltak i større bysamfunn”* som uinteressant. ”Dette gjelder ikke oss”, var argumentet. Når det gjaldt *”Mer innflytelse for barn og unge”* ga ikke de kvalitative intervjuene særlige holdepunkter om kommunevise forskjeller, men vi hadde en antagelse om at den i større grad var lagt merke til og brukt i større kommuner. Grunnen er at større kommuner ofte har et noe større apparat, og derfor noen en lettere kan ansvarsplassere denne type oppgaver hos. For disse to publikasjonene var det derfor viktig å få med både store, mellomstore og små kommuner i utvalget, og i så stort antall at en kunne trekke sammenligninger mellom dem. Siden kun en av seks norske kommuner har over 15.000 innbyggere, ville et utvalg på 100 (og med en svarprosent på ca. 70-80) kanskje kun gitt 10-12 kommuner i denne kategorien. For å få om lag like mange respondenter i små kommuner (definert som under 5000 innbyggere), mellomstore kommuner (5-15000 innbyggere) og i store kommuner (over 15000 innbyggere) ble det trukket et tilfeldig stratifisert utvalg, slik at en fikk omtrent like mange kommuner innen hver størrelseskategori.

Når det gjaldt *”Satsing på barn og ungdom”* var inntrykket fra de kvalitative intervjuene at denne var like relevant i alle typer kommuner. Siden en også skulle ha med ca. 400 respondenter fordelt på fire stillingskategorier, kunne en her splitte materialet opp i store og små kommuner – og få et tilstrekkelig nok antall i hver kommunetype. Det viktigste ved utvalget for denne publikasjonen var å få med mange nok respondenter fra hver stillingskategori. De om lag fire hundre respondentene ble derfor trukket ut tilfeldig fra de 434 norske kommunene.

God svarprosent

Intervjuingen ble gjennomført i slutten av november og begynnelsen av desember 2004 av Norsk Statistikk/NORSTAT på bakgrunn av et spørreskjema utarbeidet ved NIBR.

Tilsammen har Norsk Statistikk hatt et totalt utvalg for alle tre publikasjonene på 609 respondenter. 26 var ikke tilgjengelige i feltperioden trolig på grunn av sykdom, ferie eller reiser. Av de resterende 583 nektet 120 respondenter å delta. De fleste henviste til at de ikke hadde tid til å prioritere et slikt intervju. Det gir et frafall på 21 prosent, og derigjennom en svarprosent på 79. Til sammen 463 respondenter besvarte spørsmålene⁶.

Det var vanskelig å finne fram til enkelte av yrkesgruppene. Det gjaldt særlig uspesifiserte funksjoner som ”koordinator på oppvekstfeltet” og ”ansvarlig for barns og unges medvirkning”. Flere mindre kommuner har ikke slike funksjoner, og selv om de har en som er ”ansvarlig for barns og unges medvirkning”, kan det være vanskelig å finne fram til vedkommende via kommunes sentralbord. I stedet for å bruke mye ressurser for å lete opp disse, ble det valgt å få opp totaltallet respondenter for undersøkelsen av ”Satsing på barn og ungdom”, ved å legge til en del tilfeldig utvalgte barnevernsledere siden disse var enklest å finne fram til i kommunene (fordi de har en klar og tydelig funksjon).

I en undersøkelse som dette regner vi en svarprosent på 79 som tilfredsstillende.

2.5 Spesifikke forhold knyttet til undersøkelsen av publikasjonene

2.5.1 ”Satsing på barn og ungdom”

Spørsmål om kjennskap til og bruk av publikasjonen ”Satsing på barn og ungdom” ble stilt til sammen 343 ansatte i 198 av landets kommuner. I gjennomsnitt har vi altså om lag 1,7 informant pr. kommune. De 198 kommunene representerer et tilfeldig utvalg av landets 434 kommuner. Av våre respondenter er 225 ansatte i kommuner med mindre enn 5000 innbyggere, 86 respondenter er ansatt i kommuner med mellom 5- og 15000 innbyggere, mens 32 respondenter er ansatte i storkommuner med mer enn 15000 innbyggere.

Informantene var ansatt i kommunens barnevernstjeneste (143 personer), innenfor skolesektoren (64 personer), innenfor kommunalt ungdomsarbeid (60 personer), eller de hadde koordinatorstillinger med ”sektorovergripende” funksjoner (76). Blant koordinerende stillinger finner vi kommunale toppledere (rådmenn), menn også lavere stillinger med eksplisitte samordningsfunksjoner (stillingsbetegnelser som koordinator, samordningskonsulent m.v.). Inndelingen av ansatte etter sektortilknytning er for øvrig basert på informantenes egne svar på innefor hvilken av sektorene deres primære ansvarsområde ligger.

Informantenes sektorielle tilknytning er tilnærmet den samme i små, mellomstore og store kommuner, slik tabell 2.1 viser.

⁶ Når vi til sammen opererer med et totalantall på 515 besvarelser skyldes det at enkelte respondenter ble trukket ut til å svare på to spørreskjemaer. Den med ansvar for ungdomsarbeidet var aktuell som respondent for alle tre publikasjonene.

Tabell 2.1 *Informantenes sektortilknytning i små, mellomstore og store kommuner. Prosent*

	Liten kommune (n=225)	Mellomstor kommune (n=86)	Stor kommune (n=32)
Ansatt i ungdomsarbeid	16	20	22
Ansatt i barnevern	44	40	34
Ansatt i skolesektor	19	17	19
Koordinatorstilling	21	23	25
Totalt	100	100	100

Vi ser en svak tendens til at informantene fra små kommuner noe oftere enn i mellomstore og store er ansatt i det vi med en fellesbetegnelse kan kalle lovpålagte kommunale virksomheter (barnevern, skole). I store kommuner har nær halvparten av informantene enten koordinatorfunksjoner eller de er ansatt i ungdomsarbeid. I små kommuner er det 37 prosent av informantene som har slik tilknytning.

2.5.2 "Ungdomstiltak i større bysamfunn"

Spørsmål om kjennskap til- og bruk av publikasjonen "Ungdomstiltak i større bysamfunn" ble besvart av ansatte med ansvar for ungdomsarbeidet i til sammen 103 kommuner. For å få et tilstrekkelig antall kommuner i kategoriene små, mellomstore og store ble det trukket et tilfeldig utvalg kommuner i hver størrelseskategori. Blant de som besvarte spørsmålene ble en sittende igjen med følgende fordeling:

Små kommuner(under 5000 innb.): 35 kommuner

Mellomstore kommuner (5-15000 innb.): 35 kommuner

Store kommuner: (over 15000 innb.): 33 kommuner

Målgruppen for en denne publikasjonen har vært den eller de som har det primære ansvaret for ungdomsarbeid eller ungdomsspørsmål i den enkelte kommune. I denne målgruppen finner en i dagens "kommune-Norge" en rekke stillingsbetegnelser. Våre 103 respondenter fordelte seg slik:

Oppvekstsjef:	7
Ungdomskonsulent/leder:	26
Kulturkonsulent/leder:	24
Fritidskonsulent:	10
Klubbleder:	2
Andre stillinger:	
Barnevernssjef:	2
Rådmann/ass.rådmann:	4
Skolesjef/ped.konsulent:	6
Kommunalsjef/Sosialsjef/	
Levekårssjef/Etatssjef:	5
Andre:	17

I kategorien "andre" finner vi uspesifiserte titler som "virksomhetsleder", "konsulent" "tjenesteleder", "driftssjef" m.v.

2.5.3 "Mer innflytelse til barn og ungdom"

Også for denne publikasjonen ble det tilstrebet å få en noenlunde lik fordeling på respondentene fra kommuner av ulike størrelser. Blant de som besvarte spørsmålene fikk vi følgende fordeling:

Små kommuner (under 5000 innb.): 21 kommuner
 Mellomstore kommuner (5-15000 innb.): 22 kommuner
 Store kommuner: (over 15000 innb.): 26 kommuner

Spørsmålene om "medvirkningsheftet" ble stilt til den person i kommunen som har ansvaret for barns og unges deltakelse. Norske kommuner er ulikt organisert slik at de som har denne oppgaven kan ha svært ulike stillingsbetegnelser. I vårt materiale finner vi følgende stillingsinnehavere:

Oppvekstsjef: 5 respondenter	(7,2 % av utvalget)
Ungdomskonsulent/ungdomsleder: 15 respondenter	(21,7% av utvalget)
Kultur/fritids-konsulent eller leder: 18 respondenter	(26,1 % av utvalget)
Andre stillingsbetegnelser: 28 respondenter	(40,6% av utvalget)

I restkategorien fordeles de 28 respondentene på 19 ulike stillingsbetegnelser⁷. Det fremgår av stillingsbetegnelsene til alle som har svar at barns- og unges medvirkning ikke er deres hovedbeskjeftigelse. Det er én oppgave de har – av mange andre.

Materialet er kun på 69 respondenter/kommuner slik at det er begrenset hvor mye en kan splitte det opp for statistiske analyser. Siden dette er en kartleggingsundersøkelse hvor det er den samlede bruken av publikasjonen som er det mest interessante, mener vi dette er et tilstrekkelig stort antall til å få en tilfredsstillende oversikt over bruken. Samtidig innebærer dette at enkelte tabeller må tolkes med stor grad av forsiktighet.

2.6 Om presentasjonsformen

Bruken av publikasjonene er framstilt etter samme lest – i kapitlene 3-5. Kapittel 3. dreier seg om "Satsing på barn og ungdom", kapittel 4. om "Ungdomstiltak i større bysamfunn" og kapittel 5. om "Mer innflytelse til barn og unge". Først i hvert av kapitlene setter vi fokus på *budskapsleddet* – dvs. på publikasjonens bakgrunn, innhold og form. Dette innebærer en beskrivende og lite vurderende presentasjon av publikasjonen. Presentasjonen er relativt detaljert – med tanke på å kunne gi en grundig vurdering i rapportens sluttkapittel. Deretter kommer en beskrivelse av de aktiviteter som er gjennomført i *senderleddet* for å gjøre publikasjonen kjent. Kapitlets hoveddel er presentasjon av hva som har skjedd i *mottakerleddet* – dvs. om og evt. hvordan publikasjonen er brukt i kommunen.

⁷ I denne restkategorien finner en stillingsbetegnelser som assisterende rådmann, barnehagekonsulent, enhetsleder, fagkonsulent, helse-og sosialsjef, kommunalsjef, ledende helsesøster, levekårssjef, lærer, oppvekstkoordinator, pedagogisk konsulent, rådgiver, rådmann, sektorsjef, servicetorgleder, skolesjef, sosialkonsulent, spesialkonsulent og virksomhetsleder

Kapittel 6 behandler under ett for de tre rapportene spørsmålet om de trykte publikasjonene kan erstattes av kun Internett-baserte utgaver av dem.

Kapittel 7 er et vurderings- og oppsummeringskapittel. Her vurderes de enkelte publikasjoner, deres form og innhold, bruken av dem, og vi kommer med forslag til tiltak som kan gjøres for at de skal nå flere i målgruppen, og at de skal bli mer lest og brukt.

3 Satsing på barn- og ungdom – regjeringens mål og innsatsområder i statsbudsjettet 2004

3.1 Innledning

En svært sentral publisasjon fra Barne- og familiedepartementet har tittel som overskriften til dette kapittelet. Publikasjonen gir, slik navnet sier, en oversikt over regjeringens mål og (økonomiske) virkemidler i barne- og ungdomsarbeid. Publikasjonen gir en helhetlig oversikt over den samlede statlige satsing i budsjettåret, og er på til sammen 160 sider. Leserne får en kortfattet introduksjon til i alt 102 tematiske satsingsområder fordelt over syv kapitler. Etter hvert presenterte tema finner man henvisning (som hovedregel) til nettadresser der mer informasjon kan hentes, samt til eventuelle samarbeidspartnere med særskilt ansvar eller kompetanse på det aktuelle fag- eller temaområde. Satsingsfelt som ungdomstiltak i større byer, samt tiltak for barn og unges medinnflytelse, som av BFD er utdypet i to egne publikasjoner som også er tema i dette arbeidet, er også omtalt og beskrevet i oversikten over satsing på barn og unge.

I tillegg gir publikasjonen en oversikt over internasjonale konvensjoner som gjelder barne- og ungdomsspørsmål, og som Norge har ratifisert.

Publikasjonen er bygd opp slik at den meget vel kan fungere som et oppslagsverk og som idébank. Konsekvent bruk av henvisning til andre (hoved)kilder gjør det enkelt for den som vil fordype seg å finne veien videre.

Den samlede kommunale tjenesteproduksjon innrettet mot barn og unge er dekket i dette temaheftet. Heftet må derfor antas å ha stor grad av relevans for alle kommuner, og for et bredt spekter av administrative sektorer i den enkelte kommune: for barnehage og skole, for barnevern og sosialtjeneste, og for kultur og idrettsarbeid.

Samtlige av landets kommuner har fått tilsendt publikasjonen i sju eksemplarer.

3.2 Beskrivelse av budskapet

3.2.1 En publisasjon med en lang historie

Publikasjonen som i dag heter ”Satsing på barn og ungdom” har en historie helt tilbake til 1981. I løpet av de 23 årene som har gått har den gravis endret form, innhold og omfang.

I forbindelse med regjeringens Harlem Brundtlands fremleggelse av statsbudsjett for 1982 (St.prp. 1 for 1981-82) fulgte det et vedlegg på 8 sider med tittel *Aksjonsplan for barn og unge*. Aksjonsplanen inneholdt en begrunnelse for 10 satsingsområder som hver inneholdt flere konkrete tiltak for barn og ungdom som parallelt også var foreslått i stasbudsjettet. Aksjonsplanen var primært myntet på Stortinget som en forsterket og samlet begrunnelse for de satsinger som regjeringen foreslo, og som den ønsket å få Stortinget med på. Aksjonsplanen var utarbeidet av det som den gang het Forbruker- og administrasjonsdepartementet. På heftets tittelside ble noe av hensikten med aksjonsplanen uttrykt;

Å handle politisk – og ansvarlig – det betyr noe mer enn prat. I denne sammenheng betyr det helt konkret å skaffe flere et sted å være, et sted å jobbe, et sted å bo. Ikke bare om fem eller ti år. For det haster. Vi må gjøre noe mer – nå. Derfor vil jeg ta opp konkrete forslag om dette i løpet av kort tid.

18. juni 1981. Sissel Rønbeck. Forbruker- og administrasjonsminister.

Aksjonsplanen må forstås som et svar på de opptøyer og konflikter som hadde preget Oslo og enkelte andre byer ved inngangen til 1980-tallet. I Oslo dreidde dette seg blant annet om opptøyer og sammenstøt mellom ungdom og politi natt til 1. mai. Dette ble fulgt av politiske krav fra ungdommens side om arbeid, boliger for ungdom og sjølstyrt ungdomshus.

Aksjonsplanen tok sikte på å forebygge at stadig større ungdomsgrupper ble utstøtt, samt å dempe konfliktene mellom ungdom og samfunnet. For å få til dette måtte planen favne over et vidt register av virkemidler (jf. Aksjonsplanens s.4).

Også i årene etter – under regjeringen Willoch – ble det lagt fram et tilsvarende vedlegg til statsbudsjettet. I 1983 endret det navnet til *Handlingsplan for ungdom*. Den understreket behovet for å gi en fremstilling av en samlet ungdomspolitik, samtidig som den inneholdt forslag til tre spesifikke satsingsområder. Handlingsplanen hadde nå vokst til 20 sider.

I årene framover beholdt den samme tittel, og til dels samme utforming. Begrunnelsene for tiltakene ble mer omfattende. Gradvis ble det tatt inn statistikker, grafer og søylediagram for å støtte opp under argumentasjonen, og planen ble forsynt med bilder (svart-hvitt) for å illustrere og gjøre den mer leservennlig. I 1985 var handlingsplanen på 28 sider, 1986 på 47, i 1988 på 100 sider. Stortingspolitikere var stadig den primære målgruppen, men publikasjonen ble sendt til kommunene for å informere dem, med et ønske om at det også skulle ha en smitteeffekt på lokale prioriteringer til fordel for barn og ungdom.

Målgruppen endres gradvis i retning kommunale aktører

På begynnelsen av 1990-tallet hadde publikasjonen lagt bak seg ”heftestadiet”. Den hadde nå et omfang på ca. 120 sider, og mer fasong som en Stortingsmelding. Omslaget var blitt mer fargerikt, og inne i publikasjonen var det rikt med illustrasjoner. 1993-utgaven ble trykt i 10.000 eksemplarer. Det ble stadig mer tydelig at den ikke bare var beregnet på Stortingspolitikere, men kanskje enda mer på fagfolk, ledere, politikere på kommune og fylkesnivå, nøkkelaktører i frivillige organisasjoner og representanter for ungdommen.

På midten av 90-tallet var publikasjonen blitt svært omfattende. Det ble stadig arbeidsmessig vanskeligere å få den ferdig slik at den kunne legges fram samtidig med statsbudsjettet. Et apparat som arbeidet hardt med statsbudsjettet skulle i tillegg ferdigstille et

omfattende vedlegg. Dessuten ble ikke Stortingspolitikerne lenger betraktet som noen sentral målgruppe. De fikk uansett forslagene til behandling gjennom statsbudsjettet.

Ved inngangen til 1998 ble opplegget for publikasjonen endret. Den ble ikke lenger utarbeidet som et vedlegg til statsbudsjettet, men ble utarbeidet etter at budsjettet var vedtatt. Nå ble budsjettposter fra *det vedtatte budsjett* presentert. Derved var den heller ikke primært beregnet på stortingsrepresentantene, men på aktører i kommune og det sivile samfunn. Presentasjonen av regjeringens målsettinger og begrunnelser for dens politikk, hadde en langt mer fremtredende plass enn tidligere, først gjennom en fem siders presentasjon innledningsvis, deretter med et uthevet avsnitt som innledning til hvert politikkområde som presenteres utover i publikasjonen. Publikasjonen hadde ikke økt i sidetall, men den hadde vokst til et noe større format (til et A-4 format). De fleste av de 120 sidene hadde en illustrasjon i en grøntsattering som brøt opp teksten. Den hadde beholdt navnet; Tiltak for barn og Ungdom.

I 1999 ble navnet endret til "Satsing på barn og ungdom" – for å understreke at publikasjonen ikke bare dreide seg om tiltak, men også om regjeringens politikk på ulike områder. Publikasjonen fikk en sterkere "policy-orientering" framfor en tiltaksfokusering. I 2002 ble publikasjonen for første gang lagt ut på nettet – under departementets sider på [Odin.no](http://odin.no). Publikasjonen er også gradvis blitt utstyrt med stadig flere henvisninger til andre dokumenter og rapporter som kan lastes ned fra Internett, samt nettsteder hvor leserne kan hente inn mer informasjon.

3.2.2 Om publikasjonen for 2004

"Satsing på barn og ungdom – regjeringens mål og innsatsområder i statsbudsjettet 2004", representerer ikke noen store endringer fra de foregående årene. Den synes å ha funnet sin form. 2004-utgaven er på 160 sider og har samme format som en stortingsmelding. Forsiden inneholder departementets logo, publikasjonens tittel og en fargerik illustrasjon med tegninger av barn i aktivitet, av fotspor som beveger seg over et kart, og av fire barneansikter i nærbilde. Illustrasjonen strekker seg via publikasjonens rygg til baksiden av den.

Hvert av de sju kapitlene innledes med en helsides illustrasjon. Utover dette inneholder den 35 større eller mindre illustrasjoner (dvs. fra 2/3 side og ned til ca. 1/8 side) spredd utover i rapporten. Alle illustrasjonene er fargerike, og de fleste av dem har et utsnitt av et Norgeskart som bakgrunn. Illustrasjonene er nye for hvert år. I tillegg har hvert kapittel sitt gjennomgående illustrative symbol (eks. barnefotspor, dyrefotspor, ballonger m.m.) som pryder marginen på hver side i kapitlet.

Publikasjonen innledes med en sides forord av barne- og familieministeren. Her redegjøres for hensikten med publikasjonen. Det sies at den er ment som et "verktøy til en bedre samordning av tiltak og tilbud overfor barn og ungdom på statlig, regionalt og ikke minst kommunalt nivå." Deretter presenterer statsråden noen spesifikke satsinger for 2004. Dette gjelder bl.a. den statlige overtakelsen av de fylkeskommunale oppgaver innenfor barnevernet, samt en understreking av at FN's konvensjon om barns rettigheter fra 2003 ble inkorporert i norsk lov.

Publikasjonen er delt inn i sju kapitler.

1. Et bedre oppvekstmiljø
2. Sikker omsorg, trygge kår og utviklingsmuligheter for barn og ungdom
3. Kvalifisering for framtiden

4. Stimulere barn og ungdoms kreative og kulturelle utfoldelse
5. Bedre barn og ungdoms helse- og sosiale forhold
6. Utvikle internasjonalt samarbeid, kontakt og bistand.
7. Forskning og kunnskapsutvikling

Organiseringen av innholdet følger ikke departementsinndelingen. Hvert kapittel inneholder satsinger og tiltak som hører hjemme under flere departementer. Men for de fleste av de sju kapitelene er det ett departement som "eier" mer av innholdet enn andre.

Det første kapitlet – "et bedre oppvekstmiljø" – har en mer overordnet karakter enn de andre kapitelene, og temaene som presenteres er også slike som går på tvers av departementene. Dette er temaer som

- *barns og unges rettigheter* (jf. inkorporering av FN's barnekonvensjon i norsk lov)
- *styrking av barns og ungdoms deltakelse og innflytelse i samfunnet*
- *samordnet satsing mot vold, mobbing, kriminalitet og rasisme*
- *bedre fysisk nærmiljø*
- *tilrettelegge for et flerkulturelt samfunn*

De påfølgende kapitelene har også temaer som går på tvers av departementer, men ikke i så stor grad som i det overordnede kapittel 1.

Alle de sju kapitlene har en generell innledning på mellom en halv og to sider hvor regjeringen presenterer de viktigste utfordringer som den mener å stå overfor på området, de mål den har satt for arbeidet, og hvor det henvises til de Stortingsmeldinger som regjeringens politikk er fundamentert på. Deretter følger to til fem delkapitler som innledes med en gjennomgang av hvorfor teamet er viktig, og med en angivelse av regjeringens mål og viktigste virkemidler. Hvert delkapittel inneholder en mer detaljert gjennomgang av virkemidler (tiltak, programmer, planer og institusjoner) som er rettet mot innsatsområdet med angivelse av formål og innhold ("om innsatsen", "om arbeidet", "om tiltaket") og med henvisning til publikasjoner og særlig nettsteder hvor en kan finne mer informasjon om satsingsområdet. For flere av "satsingene" er det også oppgitt hvor store midler som er satt av på årets budsjett (2004), samt hvor mye som ble bevilget året før (2003), og brukt (dvs. regnskapstall) to år tidligere (2002).

For å oppsummere: "Satsing på barn og ungdom" inneholder:

- en presentasjon av de utfordringer som regjeringen mener er viktig å prioritere
- en angivelse av regjeringens mål på området
- en begrunnelse for valg av virkemidler og en angivelse av virkemidlenes formål og innhold
- en presentasjon av de økonomiske rammer som er bevilget på flere av, men ikke alle tiltaksområdene.
- informasjon om hvor leserne kan hente inn ytterligere informasjon om de innsatsområder og temaer som er presentert.

Norge er et av få land som har en utarbeidet en slik samlet fremstilling av regjeringens mål og innsatsområder overfor barn og ungdom. Informanter i Barne- og familie-departementet oppgir at de har fått mye anerkjennelse fra de andre nordiske landene for

denne publikasjonen. Det har nok vært et ønske om å gjøre likeså i våre naboland også, men uten at dette hittil har gitt seg utslag i lignende publikasjoner og sammenstilling.

3.3 Aktivitet i senderleddet

Barne- og familiedepartementet ønsker at flest mulig i målgruppene for publikasjonen – dvs. politikere, ledere og fagpersoner i kommuner, statlige og fylkeskommunale instanser og i frivillige organisasjoner, skal være klar over at den finnes, og at de tar den aktivt i bruk.

Ved hver utgivelse, i månedsskiftet januar/februar, sendes det ut en pressemelding om publikasjonen. Nå er ikke dette en nyhet som får plass i særlig mange av nyhetsmediene. Det sentrale er at pressemeldingen ligger ute på departementets hjemmeside – tilgjengelig for de som oppsøker denne. Et Google-søk på ”Satsing på barn og ungdom” ga nær 200 treff, men ingen til aviser som hadde omtalt publikasjonen.

Den viktigste informasjonen om publikasjonen skjer trolig på seminarer og konferanser som departementet selv arrangerer eller spiller en rolle på. Det sies i departementet at publikasjonen er ”en fast følgesvenn” som ofte trekkes fram og vises fysisk under innlegg/foredrag fra ansatte i departementet, og den ligger som regel fast på publikasjonsbordet på konferanser og seminarer. Dette er trolig den viktigste eksterne kilden til informasjon om publikasjonen – i tillegg til at den nå i over 20 år har vært sendt ut til målgruppene, og da spesielt til kommune-Norge.

3.3.1 Kostnader

Publikasjonen ”Satsing på barn og ungdom” gir umiddelbart inntrykk av at den er påkostet både når det gjelder papirkvalitet, redigering og ryddighet i fremstillingen og den utstrakte bruk av farger på ulike tekstbiter og ikke minst de mange og fargerike illustrasjonene.

De største kostnadene med å utarbeide publikasjonen er bakt inn i arbeidet til flere titalls ansatte fordelt på 13 departementer. De utformer sine tekstbidrag som går til Barne- og familiedepartementet hvor noen få nøkkelpersoner redigerer og kutter ned på innkomne bidrag, og hvor de setter det sammen til ”et hele”. I og med at dette nå er et innarbeidet produkt, som har funnet sin form, går prosessen lettere år for år. Likevel brukes det betydelig med tid på å utarbeide den, men vi er ikke kjent med nøyaktig hvor mye.

Hver utgave av ”Satsing på barn og ungdom” er utstyrt med originalillustrasjoner.

For 2004 ble det trykket opp 8000 eks. av publikasjonen. Det ble sendt ut sju eksemplarer til hver kommune, samt et varierende antall eksemplarer til statlige og fylkeskommunale instanser, og til frivillige organisasjoners sentralledd. De årlige trykke- og distribusjonskostnader beløper seg til om lag 400.000 kr.

Spørsmålet er: Blir denne publikasjonen brukt i så stor grad at det begrunner arbeidet med utarbeidelse og de direkte utgifter til trykking og spredning? Bør en finne alternative måter å gi en slik informasjon på? Eller – er det fånyttet å få slik informasjon fram i et informasjonssamfunn hvor mottakerne trolig får mengder av informasjon?

3.4 Mottakerleddet og bruk i kommunene

I det følgende skal vi vise, om, og eventuelt i hvilken utstrekning kunnskap til- og bruk av publikasjonen varierer med kommunistørrelse og den ansattes sektortilknytning.

3.4.1 Respondentenes sektortilknytning

Spørsmål om kjennskap til- og bruk av publikasjonen "Satsing på barn og ungdom" ble stilt til til sammen 343 ansatte i 198 av landets kommuner. I gjennomsnitt har vi altså om lag 1,7 informant pr kommune.

Respondentene var ansatt i kommunens barneverntjeneste (143 personer), innenfor skolesektoren (64 personer), innenfor kommunalt ungdomsarbeid (60 personer), eller de hadde koordinatorstillinger med "sektorovergripende" funksjoner (76 personer). Blant koordinerende stillinger finner vi kommunale toppledere (rådmenn), menn også lavere stillinger med eksplisitte samordningsfunksjoner (stillingsbetegnelser som koordinator, samordningskonsulent m-v.). Inndelingen av ansatte etter sektortilknytning er for øvrig basert på respondentenes egne svar på hvilken av sektorene deres primære ansvarsområde ligger.

De 198 kommunene representerer et tilfeldig utvalg av landets kommuner. Av våre respondenter er 225 ansatte i kommuner med mindre enn 5000 innbyggere, 86 er ansatt i kommuner med mellom 5000 og 15000 innbyggere, mens 32 er ansatte i storkommuner med mer enn 15000 innbyggere. Respondentenes sektorielle tilknytning er tilnærmet den samme i små, mellomstore og store kommuner, slik tabell 2.1 viser.

Tabell 3.1 *Respondentenes sektortilknytning i små, mellomstore og store kommuner. Prosent*

	Liten kommune (n=225)	Mellomstor kommune (n=86)	Stor kommune (n=32)	Alle (N=343)
Ansatt i ungdomsarbeid	16	20	22	18
Ansatt i barnevern	44	40	34	42
Ansatt i skolesektor	19	17	19	19
Koordinatorstilling	21	23	25	22
Totalt	100	100	100	101

Vi ser en svak tendens til at respondentene fra små kommuner noe oftere enn i mellomstore og store er ansatt i det vi med en fellesbetegnelse kan kalle lovpålagte kommunale virksomheter (barnevern, skole). I store kommuner har nær halvparten av respondentene enten koordinatorfunksjoner eller de er ansatt i ungdomsarbeid. I små kommuner har 37 prosent av respondentene slik tilknytning.

3.4.2 Er publikasjonen kjent?

Kjenner respondentene til at publikasjonen finnes? Via hvilken kanal er det de i så fall har fått tilgang til den? Er kjennskap til publikasjonen like utbredt i store og små kommuner? Slike spørsmål skal belyses i det følgende.

I tabell 3.2 viser vi andelen respondenter som har- eller ikke har kjennskap til publikasjonen etter kommunestørrelse. De som har slik kjennskap er dessuten inndelt etter om de er blitt gjort kjent med publikasjonen gjennom tjenestevei (kommunal postgang eller via overordnet) eller annen kanal.

Tabell 3.2 *Andel som har kjennskap til publikasjonen etter hvordan slik kunnskap er formidlet i små, mellomstore og store kommuner. Prosent*

	Liten kommune (n=225)	Mellomstor kommune (n=86)	Stor kommune (n=32)	Alle (N=343)
Ikke kjennskap	29	23	16	26
Kjennskap via tjenestevei	49	48	56	50
Kjennskap via annen kanal	22	29	28	24
Totalt	100	100	100	100

Til sammen oppgir 26 prosent (dvs. 90 stykker) av de 343 respondentene at de *ikke har kjennskap* til publikasjonen. Andelen ansatte uten kjennskap til publikasjonen er høyere i små kommuner (29 prosent) enn i store (16 prosent), mens andelen uten kjennskap til publikasjonen i mellomstore kommuner ligger på 23 prosent. Det er også en svak tendens til at respondentene i store kommuner oftere enn i mellomstore og små, er gjort kjent med publikasjonen via tjenestevei.

De 90 respondentene som ikke kjenner publikasjonen er spurt om de kan tenke seg noen spesiell grunn til dette. Av disse er det 37 personer som ikke ser noen spesiell grunn. Fem respondenter mener årsaken er at de er nye i stillingen, 10 mener at grunnen er at de får alt for mye informasjon, mens 33 respondenter mener at grunnen til at de ikke kjenner til publikasjonen ligger i at en annen (kollega) har fått den. Fem respondenter oppgir "andre grunner".

Varierer kunnskap om publikasjonen med stillingskategori?

Vi har delt inn respondentene etter om de er ansatt i kommunal virksomhet som er lovpålagt (barnevern, skole) eller ikke (ungdoms- og oppvekst sektor, koordineringsfunksjon). Fordelingen går fram av tabell 2.3.

Tabell 3.3 *Kjennskap til publikasjonen, samt via hvilken kanal kunnskap er etablert blant ansatte i lovpålagt og ikke-lovpålagt kommunal virksomhet. I prosent*

	Ansatt i lovpålagt virksomhet (n=207)	Ansatt, ikke-lovpålagt virksomhet (n=136)	Alle (N=343)
Ikke kjennskap	31	19	26
Kjennskap via tjenestevei	45	56	50
Kjennskap via annen kanal	24	25	24
Totalt	100	100	100

Manglende kjennskap er vesentlig mer utbredt blant ansatte i de lovpålagte kommunale tjenestene (skole, barnevern). Blant ansatte innenfor lovpålagte tjenester oppgir 31 prosent at de ikke har kjennskap til publikasjonen, mens dette gjelder 19 prosent blant

ansatte med koordinatorfunksjon eller stilling i ungdomsarbeid. Som årsak til at de ikke kjenner publikasjonen oppgir ansatte i lovpålagte virksomheter oftere enn andre at de ”får for mye informasjon”, eller at ”en annen har fått den”.

Når vi i små kommuner finner flere respondenter uten kunnskap om publikasjonen (konf. tabell 3.2), kan dette skyldes at vi i disse kommunene har flere respondenter med arbeid innenfor slike lovpålagte virksomheter. Blant respondenter med koordinatorfunksjon eller ansatt i ungdomsarbeid er andelen uten kunnskap om publikasjonen den samme i små, mellomstore og store kommuner.

3.4.3 Har informantene satt seg inn i publikasjonen?

”Kjennskap til” publikasjonen innebærer ikke nødvendigvis at informantene har satt seg inn i innholdet av den. Vi har derfor også spurt om de har lest hele/ deler av publikasjonen, om de bare har bladd i den, eller overhodet ikke satt seg inn i hva publikasjonen inneholder.

Hvordan respondenter i store, mellomstore og små kommuner er orientert om- og har satt seg inn i publikasjonene framgår av tabell 3.4

Tabell 3.4 *Respondenter i kommuner av ulik størrelse etter i hvilken grad de har satt seg inn i publikasjonen. I prosent*

	Liten kommune (n=225)	Mellomstor kommune (n=86)	Stor kommune (n=32)	Alle (n=343)
Lest hele- eller deler	24	26	38	26
Bladd i	25	27	31	26
Verken lest eller bladd	22	24	16	22
Ikke kjennskap	29	23	16	26
Totalt	100	100	101	100

Vi ser at det er flere respondenter i store enn i små og mellomstore kommuner som har satt seg inn i publikasjonen. Nær fire av ti har lest hele eller deler. Til sammen har nær sju av ti respondenter ansatt i store kommuner enten lest eller bladd i den. I mellomstore og små kommuner har omlag halvparten av informantene gjort dette.

I overkant av hver fjerde informant oppgir å ha lest hele- eller deler av heftet. Ytterligere i overkant av hver fjerde informant oppgir å ha ”bladd” i heftet. De aller fleste som har ”lest eller bladd” (knappt 80 prosent) oppgir at det er 2004-utgaven av publikasjonen de har satt seg inn i. Blant dem som har ”lest” eller ”bladd” oppgir tre av fire at de har lest i den trykte utgaven, mens de øvrige har benyttet nettutgaven.

Av samtlige respondenter oppgir i overkant av hver femte (22 prosent) å ha kjennskap til publikasjonen, men uten å ha lest i den. Ytterligere 26 prosent oppgav, som vi har sett, at de ikke har kjennskap til at publikasjonen finnes. Til sammen er det altså nær halvparten av informantene som enten ikke har kjennskap til at publikasjonen finnes, eller, om de kjenner den, ikke har lest i den. Vi vil kalle disse ”de kunnskapsløse”, mens de som har ”bladd eller lest” benevnes ”de informerte”.

Fordeling av ”kunnskapsløse” og ”informerte i kommuner av ulik størrelse framgår av tabell 3.5

Tabell 3.5 *Kunnskapsløse og informerte respondenter etter kommunestørrelse. Prosent*

	Liten kommune (n=225)	Mellomstor kommune (n=86)	Stor kommune (n=32)	Alle (n=343)
Kunnskapsløse	51	47	32	48
Informerte	49	53	69	52
Totalt	100	100	101	100

Andelen som ikke kjenner til at publikasjonen finnes eller som ikke har lest i den, er langt høyere i små kommuner (51 prosent) enn i store (32 prosent). Men også i mellomstore kommuner oppgir nær halvparten (48 prosent) av informantene at de enten ikke kjenner til publikasjonen, eller at de ikke har lest i den.

Foran så vi at manglende kjennskap til publikasjonen var vesentlig mer utbredt blant ansatte i lovpålagte tjenester enn blant dem som var ansatt i ungdomsarbeid eller med koordinatoroppgaver. Noe av det samme gjelder også det ikke å ha lest i publikasjonen, noe som er mest utbredt blant ansatte i lovpålagte tjenester.

Fordeling av ”kunnskapsløse og” og ”informerte” blant ansatte innefor ulike forvaltningsområder i kommunene, går fram av tabell 3.6

Tabell 3.6 *Kunnskapsløse og informerte blant ansatte innenfor ulike forvaltningsområder. Prosent*

	Ansatt i ungdomsarbeid (n=60)	Ansatt, barnevern (n=143)	Ansatt, skolesektor (n=64)	Koordinatorfunksjon (n=76)	Alle (N=343)
Kunnskapsløse	45	51	64	32	48
Informerte	55	49	36	68	52
Totalt	100	100	101	100	100

Når vi slår sammen gruppen som ikke har kjennskap til publikasjonen med den som ikke har lest i den til gruppen ”de kunnskapsløse”, blir sammenhengen med sektor- eller etatstilknytning særlig tydelig. Blant respondenter ansatt i skolesektoren tilhører nær to av tre (64 prosent) gruppen ”de kunnskapsløse”. Blant ansatte i barnevernet gjelder dette 51 prosent, mens 45 prosent av ansatte i ungdomsarbeid verken kjenner til- eller har lest i publikasjonen. Blant ansatte med et koordinerende ansvar er det mindre enn hver tredje (32 prosent) som faller i denne gruppen.

Når vi inndeler sektortilknytning til lovpålagt og ikke-lovpålagt tjenesteproduksjon, ser vi at andelen ”kunnskapsløse” blir svært forskjellig.

Fordelingen framgår av tabell 3.7

Tabell 3.7 *Kunnskapsløse og informerte etter om informantene arbeider i lovpålagt. vs. ikke-lovpålagt virksomhet Prosent*

	Arbeid i lovpålagt virksomhet (n=207)	Ikke arbeid i lovpålagt virksomhet (n=136)	Alle (N=343)
Kunnskapsløse	55	38	48
Informerte	45	63	52
Totalt	100	101	100

p<.01

Blant ansatte i lovpålagte tjenester er mer enn hver andre (55 prosent) uten kjennskap til at publikasjonen finnes, eller uten kunnskap om innholdet i den. Som vi så av tabell 3.6 er det særlig blant ansatte i skoleverket at vi finner mange (64 prosent) som ikke har kjennskap til eller hatt befatning (sett eller lest) med publikasjonen. Dette gjelder 38 prosent av ansatte i ungdomssektoren, eller ansatte med ansvar for koordinering av arbeid på tvers av sektorgrensene. Som vi ser er forskjellen mellom de to gruppene ansatte så stor at den ikke kan tilskrives statistiske tilfeldigheter.

Som vi så i oversikten om kjennskap til at publikasjonen finnes (tabell 3.3), var det en større andel i små kommuner enn i mellomstore og store som ikke hadde kjennskap til publikasjonens eksistens. En vesentlig del av forklaringen på at man i små kommuner fant flere uten slik kjennskap kunne tilskrives at flere respondenter i små kommuner hadde sin arbeidsplass i det vi her har kalt lovpålagt tjeneste (skole, barnevern). Samme mønster framtrer i hovedtrekk også når vi fordeler "de kunnskapsløse" og de "informerte" etter kommunestørrelse. I store kommuner er mindre enn hver tredje informant (31 prosent) "kunnskapsløs", mens i små kommuner faller mer enn halvparten (51 prosent) av informantene i kategorien "kunnskapsløs". Også i mellomstore kommuner er nær halvparten (48 prosent) av informantene "kunnskapsløse". Men igjen blir mye av disse forskjellene borte når vi kontrollerer for informantenes stillingskategori (ansatt lovpålagt/ ikke-lovpålagt virksomhet). Når informantene i små kommuner er ansatt i ikke-lovpålagt virksomhet, kommer andelen "kunnskapsløse" ned i vel 40 prosent.

Som nevnt har vi i gjennomsnitt 1,7 respondenter i hver kommune. I mange kommuner kan i det minste én av informantene ha satt seg inn i innholdet i publikasjonen. I hele materialet har vi til sammen 165 "kunnskapsløse" respondenter. I 66 (34 prosent) av kommunene er alle informantene "kunnskapsløse" ved at de enten ikke kjenner til at publikasjonen finnes, eller at de overhodet ikke har satt seg inn i innholdet av den. Disse kommunene skiller seg ikke fra de øvrige m.h.t. størrelse. Disse "kunnskapsløse" informantene skiller seg heller ikke fra de øvrige m.h.t. sektortilknytning (lovpålagt/ ikke-lovpålagt virksomhet).

I vår undersøkelse skiller imidlertid disse "kunnskapsløse" kommunene seg fra de øvrige ved i gjennomsnitt å ha hatt færre respondenter (1,4 i snitt) enn øvrige kommuner (1,7 i snitt).

Blant de til sammen 178 informantene som har lest/bladd i publikasjonen, finner vi for øvrig mange (62 prosent) som vet at kollegaer i samme- eller andre etater i kommunen også har fått publikasjonen. Blant disse finner vi en klar overvekt av ansatte i ikke-lovpålagt kommunal virksomhet.

Oppsummering

Så langt har vi sett at kjennskap til at publikasjonen finnes i noen grad er ulik i små, mellomstore og store kommuner. Kjennskap varierer også med hvilken type forvaltning informanten er ansatt i. Ansatte i lovpålagte tjenester har i mindre grad kjennskap enn ansatte i ikke-lovpålagte tjenester. Respondenter ansatt i små kommuner arbeider oftere i lovpålagt virksomhet. Dette ”forklarer” i noen grad det forhold at kjennskap til publikasjonen er mindre utbredt i småkommuner.

Om lag hver femte informant som kjenner til at publikasjonen finnes, har verken bladd eller lest i den. Til sammen er nær hver andre informant ”kunnskapsløs” i den forstand at de enten ikke kjenner til at publikasjonen finnes, eller at de helt har unnlatt å sette seg inn i innholdet. Andelen kunnskapsløse er størst i små og mellomstore kommuner, og klart høyere blant ansatte i lovpålagte kommunale virksomheter.

3.4.4 Vurderinger av nytteverdien til publikasjonen

Vi har stilt spørsmål til de respondenter som har lest eller bladd i publikasjonen (n=178) om hvordan de vurderer nytteverdien som redskap for å

- ”orientere meg om statlige målsetninger”
- ”finne fram til tilskuddsordninger som det kan søkes på”
- ”hente argumenter til saker eller planer”
- ”få inspirasjon til tiltak i kommunen”

Videre ble informantene bedt om å vurdere nytteverdien for arbeidet i egen kommune:

- ”Alt i alt – i hvilken grad mener du at denne publikasjonen er et nyttig verktøy i arbeidet for barn og unge i kommunen?”

Til hvert av disse temaene ble informantene bedt om å vurdere nytteverdi etter en skala fra 1 (svært lite) til 7 (svært høy). På en slik skala er verdien ”4” det nøytrale punktet. En score under 4 blir følgelig negativ, en score over 4 blir positiv.

Gjennomsnittlig score på de fire spørsmålene går fram av tabell 3.8

Tabell 3.8 *Vurdering av publikasjonens nytteverdi i forhold til ulike formål. Gjennomsnittscore (N=178)*

Orientering om statlige målsetninger:	5,04
Finne tilskuddsordninger:	3,94
Hente argumenter til saker el. planer:	3,78
Få inspirasjon til tiltak i kommunen:	3,75
Nytte for arbeidet i egen kommune:	4,32

Som vi ser er gjennomsnittscore svakt negativ på tre av de fem spørsmålene. Publikasjonen vurderes som klart nyttig når det gjelder innføring i statlige målsetninger for barne- og ungdomspolitikken og i arbeid for barn og unge i egen kommune, men svakt negativt når det gjelder andre former for lokal anvendelse.

Slike gjennomsnittstall gir uttrykk for hovedtendensen, men skjuler den betydelige spredning som ligger i materialet. Standardavviket rundt gjennomsnittscore på de fire

spørsmålene er på om lag 1,5 poeng. For lettere å beskrive denne spredningen har vi omkodet skalaen til fire variabler med tre verdier: negativ (verdiene 1-3 på skalaen), nøytral (verdien 4 på skalaen) og positiv (verdiene 5-7 på skalaen).

I de påfølgende tabeller viser vi fordeling av ”karaktersetting” for de fire temaene langs slike tre-leddete skalaer. De uavhengige variablene er kommunestørrelse, ansattes sektortilknytning, samt om vedkommende er ansatt i lovpålagt virksomhet eller ikke.

Tabell 3.9 *Vurdering av publikasjonens nytteverdi som orientering om statlige mål, tilskuddsordninger, som argumentasjonsplattform, som inspirasjonskilde og som verktøy i kommunen etter kommunestørrelse. Vertikal prosentuering.*

<i>Innsyn i statlige mål *</i>	< 5000 innb. (n=107)	5 – 15000 innb. (n=42)	>15000 innb. (n=22)	Alle (N=171)
Viktig	60	81	50	64
Nøytral	26	7	27	22
Ikke viktig	14	12	23	15
Totalt	100	100	100	101
<i>Innsyn i tilskuddsordninger</i>				
Viktig	38	50	33	41
Nøytral	21	13	19	19
Ikke viktig	41	38	48	40
Totalt	100	101	100	100
<i>Argumentasjonsplattform</i>				
Viktig	36	39	41	38
Nøytral	19	17	27	19
Ikke viktig	45	44	32	43
Totalt	101	100	100	100
<i>Som inspirasjonskilde</i>				
Viktig	35	38	32	35
Nøytral	21	19	14	19
Ikke viktig	44	43	55	45
Totalt	100	100	101	99
<i>Nytte, arbeid i egen kommune</i>				
Viktig	45	61	50	47
Nøytral	29	23	18	24
Ikke viktig	26	16	32	29
Totalt	100	100	100	100

* $p < .05$

Når vi fordeler ”de informerte” informantene på kommuner av ulik størrelse, ser vi at antallet observasjoner blir få. Resultatene må tolkes med forsiktighet.

Med unntak av publikasjonen som kilde for *kunnskap om statlige målsetninger i barne- og ungdomspolitikken*, er det ingen vesentlige forskjeller i vurderinger blant ansatte i kommuner av ulik størrelse. Når det gjelder orientering om statlig mål ser vi at ansatte i små- og mellomstore kommuner er vesentlig mer positive enn ansatte i store kommuner. Det samme kan i noen grad sies om vurdering av nytte for arbeid i egen kommune.

Tabell 3.10 *Ansattes vurderinger av de fem tema etter sektortilknytning, og etter om vedkommende er ansatt i lovpålagt virksomhet. Vertikal prosentuering*

<i>Innsyn i statlige mål *</i>	Ungdoms- arbeid (n=33)	Barne- vern (n=65)	Skole (n=21)	Ko- ordinator (n=52)	Lov- pålagt (n=86)	Ikke lovpå- lagt (n=85)
Viktig	67	69	48	62	64	64
Nøytral	15	12	24	37	15	28
Ikke viktig	18	19	29	2	21	8
Total	100	100	101	101	100	100
<i>Innsyn i tilskuddsordninger</i>						
Viktig	61	30	48	37	35	46
Nøytral	12	22	19	18	21	16
Ikke viktig	27	48	33	45	44	38
Total	100	100	100	100	100	100
<i>Argumentasjonsplattform</i>						
Viktig	52	37	38	29	37	38
Nøytral	15	15	19	28	16	23
Ikke viktig	33	48	43	43	47	39
Total	100	100	100	100	100	100
<i>Som inspirasjonskilde</i>						
Viktig	31	36	43	33	38	33
Nøytral	22	23	14	16	21	18
Ikke viktig	47	41	43	51	41	49
Total	100	100	100	100	100	100
<i>Nytte for arbeid i egen kommune</i>						
Viktig	50	49	44	41	48	45
Nøytral	23	26	14	29	22	27
Ikke viktig	28	25	42	29	30	29
Total	101	100	100	99	100	101

* p<.05

Flertallet av de ansatte i ungdomsarbeid og koordinatorstillinger mener at publikasjonen er viktig hjelpemiddel for oversikt over de statlige målsetninger i barne- og ungdomspolitikken. Også flertallet av ansatte innenfor barnevern gir slikt positivt skussmål, mens det blant ansatte i skolesektoren er forholdsvis færre som gir uttrykk for slik vurdering. Når vi sammenlikner ansatte i lovpålagte virksomheter (barnevern, skole) med ansatte i kommunale koordinatorstillinger og i kommunalt ungdomsarbeid, ser vi at det blant ansatte i lovpålagte virksomheter er en betydelig større andel som mener at publikasjonen er *lite viktig* for dette formålet. Forskjeller i svarfordeling etter ansattes sektortilknytning og i lovpålagt virksomhet eller ikke, er statistisk signifikant.

I vurderingene av de tre neste formål er det større grad av samsvar for ansatte i de fire ulike områder av kommunale virksomheter. Vi ser at ansatte i kommunalt ungdomsarbeid er noe mer tilbøyelige til å gi positiv vurdering av publikasjonen når det gjelder betydning av å gi innsyn i statlige tilskuddsordninger, og som argumentasjonsplattform i saksframstilling og i planleggingsarbeid.

Når det gjelder nytte for det kommunale ungdomsarbeidet finner vi høyest andel som gir positiv evaluering blant dem som er ansatt i stillinger innenfor kommunalt ungdomsarbeid og i barnevern. Blant disse mener henholdsvis 50 og 49 prosent at publikasjonen er et viktig verktøy.

Til spørsmålet om nytteverdi for det kommunale ungdomsarbeidet er informantene bedt om å begrunne sin vurdering. Av 72 respondenter som mener publikasjonen er lite nyttig for dette formålet, oppgir 20 at den "ikke er interessant", 22 oppgir å ha "dårlig kapasitet/for lite ressurser" (formodentlig for å kunne nyttiggjøre seg innholdet), 15 oppgir at de "bruker andre kanaler", 7 at publikasjonen "passer ikke små kommuner", og 8 det kommer "for mye info fra sentralt hold".

Blant de 122 informantene som mener at publikasjonen er nyttig i det kommunale arbeidet, sier 65 at der er "bra med retningslinjer som overføres lokalt", 44 at publikasjonen gir "gode idéer", og 13 at publikasjonen gir en "samlet oversikt".

Ytterligere 13 respondenter har ikke begrunnet sin vurdering av nytteverdi.

3.5 Bruk av publikasjonen

De 178 informantene som har satt seg inn i publikasjonen ble stilt spørsmål om de hadde orientert kollegaer og politikere (eller begge grupper) om "innholdet i hele eller deler" av den. Av disse oppgav 58 prosent at de hadde orientert andre ansatte i kommunen, og 28 prosent at de hadde orientert politikere. Svarfordeling på de to spørsmålene framgår av tabell 3.11

Tabell 3.11 *Prosent som har informert politikere og administrativt ansatte om innholdet i publikasjonen (N=178)*

Orienteret både politikere og ansatte	23
Orienteret politikere	6
Orienteret ansatte	35
Ikke orientert noen	37

På begge spørsmål oppgav om lag 1 prosent at de ikke kunne huske om de hadde gitt orientering.

Til sammen er det 113 respondenter av i alt 343 respondenter, eller en av tre, som rapporterer om slik utadrettet bruk.

Å orientere andre kan skje i formelle møter, eller i uformelle former, for eksempel i lunsjpausen. Vi har bedt informantene som kjenner til at publikasjonen finnes (n=253) om å svare på om den er blitt brukt eller referert til "i interne møter i administrasjonen i kommunene i løpet av det siste året." I spørsmålet avgrenses altså bruken til et spesifikt forum, og til en avgrenset tidsperiode.

Når spørsmålet gis slik avgrensning, er svarfordelingen som i tabell 3.12

Tabell 3.12 *Prosent av informantene som har anvendt publikasjonen i møter i administrasjonen siste år etter kommunestørrelse. (N=253)*

	< 5000 innb. (n=160)	5 – 15000 innb. (n=66)	>15000 innb. (n=27)	Alle (n=253)
Publ. er blitt referert til	24	32	33	27
Publ. er blitt brukt	7	14	11	9
Publ. ikke referert/brukt	63	47	44	57
Vet ikke	6	8	11	7
Total	100	101	99	100

Som vi ser er det om lag 36 prosent av de respondenter som kjenner til at publikasjonen finnes, som oppgir at den er blitt brukt- eller referert til i formell møtesammenheng. Slik formell bruk er minst utbredt i små kommuner, der mindre enn hver tredje informant opplyser dette, og noe mer utbredt i mellomstore og store kommuner der henholdsvis 47 prosent og 44 prosent oppgir slik bruk.

Informantene er også bedt om med egne ord å beskrive til hvilket formål publikasjonen er blitt brukt. Bare 23 av 253 respondenter (9 prosent) har svart på slikt åpent spørsmål. Av disse 23 refererer 12 til at publikasjonen har blitt brukt i forbindelse med budsjett- og planarbeid. De resterende 11 gir ulike andre sammenhenger, som ”til forberedelse av ledermøte”, ”bare blitt referert til”, ”i samtaler”, ”i spesielle saker” osv, med andre ord ulike, men også lite presise formål.

Statlig overstyring?

Blir publikasjonen oppfattet som et forsøk på statlig styring av kommunene på oppvekstfeltet? Dette spørsmålet ble stilt til informantene. De ble bedt om å angi ”publikasjonens grad av statlig styring” på en skala fra 1 (svært liten grad av styring) til 7 (svært stor grad av styring). Av de 253 informantene som kjenner til publikasjonen, er det 35 som ikke har noen mening om dette spørsmålet. Gjennomsnittscore på denne skalaen for de resterende 218 informantene er 4,0, altså tilsvarende det nøytrale punktet på skalaen.

Som ovenfor har vi omkodet den syvdelte skalaen til en tre-leddet variabel der verdiene 1-3 slås sammen til ”lite styring”, 4 sette som det nøytrale punkt, mens score fra 5-7 innebærer at informanten mener at publikasjonen virker styrende på kommunen. Med denne inndelingen blir oppfatning av publikasjonen er et statlig styringsinstrument i små, mellomstore og store kommuner som i tabell 3.13.

Tabell 3.13 *Oppfatning av publikasjonen som statlig styringsverktøy i små, mellomstore og store kommuner. Prosent*

	< 5000 innb. (n=132)	5 – 15000 innb. (n=60)	>15000 innb. (n=26)	Alle (n=218)
Ikke statlig styring	39	25	39	35
Nøytral	24	25	39	26
Statlig styring	38	50	23	39
Total	101	100	101	100

Andelen som oppfatter publikasjonen som et statlig styringsredskap er høyest i mellomstore kommuner, og minst i store, men forskjell i vurdering varierer lite med kommunetype.

Informantene er bedt om å begrunne sin vurdering av publikasjonen som statlig styringsredskap. Det er 28 respondenter (13 prosent) som mener at publikasjonen ”oppfattes som instruks som må følges”. Til sammen 25 respondenter (11 prosent) mener at ”staten prøver å styre, men kommuneøkonomien tillater det ikke”, eller de svarer: ”blir styrt av økonomi, ikke publikasjoner”.

Den klart hyppigst gitte begrunnelse er følgende: (publikasjonen) ”gir bra retningslinjer/føringer, men det styres fritt lokalt”. Hele 55 prosent har gitt denne begrunnelsen. Av disse mener 46 respondenter at publikasjonen er et statlig styringsinstrument. Det er uklart hvordan dette skal forstås, men en mulig tolkning er at man mener det styres fritt lokalt *på tross av forsøk på statlig styring*, blant annet gjennom publikasjon som den foreliggende. Om dette er en riktig tolkning, ligger det trolig bak dette en kritisk holdning til statlig styring av lokal oppvekstpolitikk.

Tilgang til publikasjonen

Blant de respondenter som kjenner til publikasjonene, oppgir flertallet (61 prosent) at de har den på eget kontor, mens 13 prosent vet hvor de kan finne den (på forværelset, hos en kollega). Ytterligere 7 prosent oppgir at de tar utskrift fra nettet. Til sammen er det altså 81 prosent av de 253 informantene som kjenner til publikasjonen som oppgir at den er lett tilgjengelig i trykt utgave (et klart flertall) eller på nettet. Til sammen 19 prosent av informantene oppgir at de mangler tilgang, eller at de ikke vet om- eller hvor de kan få tak i publikasjonen.

Det er ingen forskjell i tilgjengelighet for ansatt i små, mellomstore og store kommuner. Det er heller ingen forskjell for ulike stillingsgrupper.

På spørsmål om respondenter vil foretrekke publikasjonen i trykt utgave eller som nedlastingsfil, oppgir flertallet (72 prosent) at de vil foretrekke den trykte utgaven, 16 prosent at de vil foretrekke en nedlastingsfil, mens 12 prosent mener at begge former er like bra.

Blant ansatte i små kommuner er det vesentlig flere som ønsker seg publikasjonen som nedlastingsfil (35 prosent) sammenliknet med mellomstore (17 prosent) og store kommuner (19 prosent).

3.6 Oppsummering:

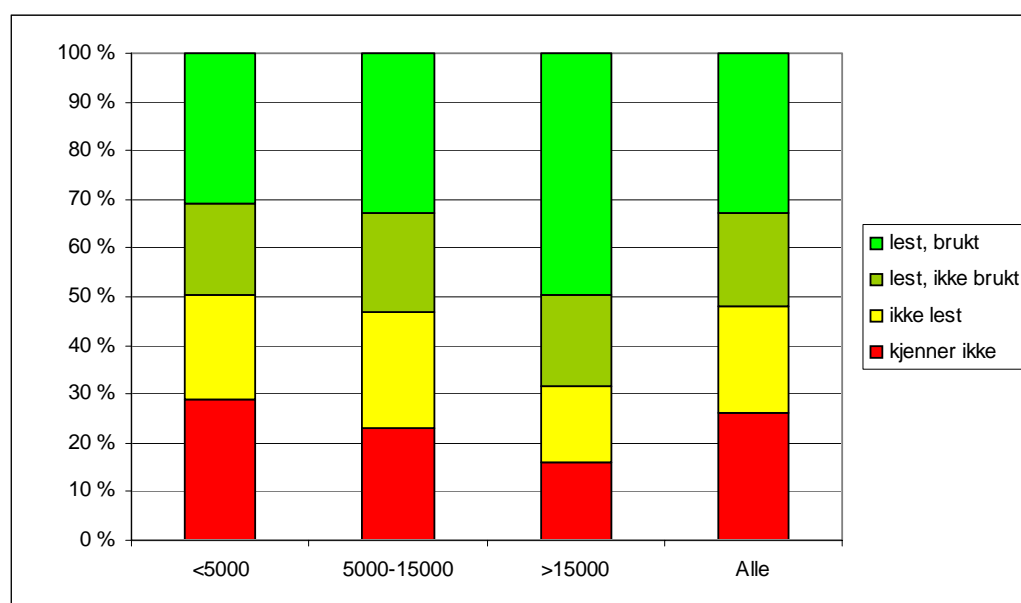
Vi har sett at en fjerdedel av informantene ikke kjenner til publikasjonen. Blant dem som kjenner til at den finnes, er det en andel som ikke har satt seg inn i innholdet. Disse to gruppene har vi karakterisert som ”de kunnskapsløse”, og de utgjør 48 prosent av utvalget. Gruppen som har satt seg inn i innholdet har vi karakterisert som ”de informerte”. Disse utgjør til sammen 178 respondenter (52 prosent). Blant disse ”informerte” er det betydelige andeler som regner publikasjonen som lite relevant eller lite viktig. Mellom 40 og 50 prosent av disse mener at publikasjonen er lite viktig som kilde til kunnskap om statlige tilskuddordninger, som argumentasjonsplattform, og som inspirasjonskilde. En forholdsvis stor gruppe forholder seg nøytrale til disse spørsmålene, slik at det blir et mindretall av ”de informerte” som framholder publikasjonen som et viktig bidrag på disse punktene. Det er imidlertid et flertall av ”de informerte” som mener

at publikasjonen er en viktig kilde til innsyn i statlige mål i barne- og ungdomspolitikken. Det er også et knapt flertall som mener at publikasjonen er viktig for arbeid med barn og unge i egen kommune.

De informerte kan ytterligere deles inn i to grupper: de som har anvendt publikasjonen i møter i kommunen, og de som ikke har gjort dette. På denne måten får vi en figur som framstår som en informasjonstrapp – hvor rødt betyr "kjenner ikke", gult betyr "kjenner til, men har ikke lest", mørke grønt betyr "har lest" og lys grønt betyr har både lest og brukt.

Fordelingen av de fire gruppene i små, mellomstore og store kommuner framgår av figur 3.1.

Figur 3.1 *Respondenter i store og små kommuner fordelt etter kjennskap og bruk av publikasjonen (n=343)*

I små og mellomstore kommuner ser vi at mindre enn hver tredje informant har anvendt publikasjonen i møte-sammenheng og derved i interne drøftinger i kommunen. I store kommuner gjelder dette hver andre informant. Publikasjonen er mest brukt i de kommuner hvor samordningsutfordringene er størst.

4 Ungdomstiltak i større bysamfunn – erfaringshefte

I likhet med foregående kapittel presenteres først publikasjonen detaljert. Deretter vises de empiriske resultater fra vår undersøkelse.

Heftet finnes på: www.BFD.dep.no

4.1 Beskrivelse av budskapet

4.1.1 Om bakgrunnen for publikasjonen

Erfaringsheftet "Ungdomstiltak i større bysamfunn" gir en presentasjon av 39 utvalgte tiltak og prosjekter fra norske storbyer. Med storbyer menes de byene som har vært innlemmet i Barne- og familiedepartementets tilskuddsordning som for øvrig har samme navn som publikasjonen – "*Ungdomstiltak i større bysamfunn*". BFD's storbyordning har omfattet de ti byene i Norge med mer enn 50.000 innbyggere; Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger, Kristiansand, Fredrikstad, Tromsø, Drammen, Sandnes og Skien. Disse byene har samlet 1.4 millioner innbyggere, hvilket vil si 30 prosent av landets innbyggere.

BFD's storbyordning er ikke bare en tilskuddsordning. Det er også en møteplass for de som arbeider med fritidstiltak og forebyggende tiltak for barn og unge i storbyene. Årlig arrangeres det en storbykonferanse med faglige innslag og ofte med presentasjon av utvalgte prosjekter fra noen av byene. Konferansen går på omgang mellom storbyene. Deltakere på disse årlige storbykonferansene er personer som arbeider med ungdom på ulike nivåer og i ulike sammenhenger. Her finner en fritidssjefer, planleggere på barne- og ungdomsfeltet, klubbledere, feltarbeidere, SLT-koordinatorer, og tidvis også personer fra helse- og sosialtjenestene.

Begrunnelsen for at storbyene har sin egen tilskuddsordning på ungdomsfeltet og en møteplass for ledere og fagpersoner som arbeider på ungdomsfeltet i storbyene, er at storbyene har utfordringer som en ikke har på mindre steder. I forordet til erfaringsheftet uttrykkes det slik fra departementets side:

Tilskuddsordningen Ungdomstiltak i større bysamfunn har i særlig grad rettet seg mot ungdom med spesielle behov og utsatte ungdomsgrupper og ungdomsmiljø. Ungdom med innvandrerbakgrunn står overfor spesielle utfordringer, og arbeid som fremmer integrering har derfor hatt høy prioritet. I den siste tiårsperioden har mellom 50-100 tiltak årlig fått støtte fra storbybevilgningen. Bevilgningen har gitt bykommunene mulighet til å prøve ut nye metoder og arbeidsformer innen ungdomsarbeidet.

Det er med stolthet vi presenterer et knippe tiltak og prosjekter som har fått støtte gjennom denne tilskuddsordningen. Eksempelene viser at også ungdom som sliter kan mobilisere ressurser og endre kurs. Erfaringene viser også at trygge voksne spiller sentrale roller i de unges liv, og at det nytter å satse på ungdom.”

Det foreligger mye forskning, herunder en rekke forskningsbaserte evalueringer, om slike problemer og tilstander som er presentert i publikasjonen. Barne- og familiedepartementet bruker årlig flere titalls millioner kroner på denne type forskning, både direkte og indirekte via Norges forskningsråd. Men forskning er ofte tungt tilgjengelig, og ikke alltid like inspirerende lesning. Det er grunn til å tro at kommunale fagfolk, byråkrater og ledere har begrenset tid til å sette seg inn i forskningsrapporter – utover det de blir presentert for på seminarer og konferanser.

Forskning er ikke den eneste kilden til inspirasjon og nytenking i offentlig forvaltning. Læring skjer via mange kanaler, og en viktig kilde til læring er inspirasjon og kopiering fra andre. Derved er det også viktig at kommunale fagfolk og ledere blir presentert for eksempler på hvordan utfordringer, ønsker og behov blant ungdommen kan møtes på en god måte. Derfor er det viktig å få synliggjort antatt gode eksempler på hvordan ”ting kan gjøres”.

Ifølge respondenter i Barne- og familiedepartementet var det et ønske fra fagfolk/ledere på ungdomsfeltet i de nevnte storbyene om å få tydeliggjort noe av den aktiviteten som hadde skjedd innen rammen av storbyordningen gjennom en eksempelsamling. I første omgang tenkte man en publikasjon som var ment for fagfolk/ledere og ungdommer i de store byene. Dette var den primære målgruppa. Men i prosessen med å utarbeide publikasjonen så man at den også ville kunne ha interesse i mindre byer og kommuner, og at den derfor burde sendes ut til alle landets kommuner. Målgruppen ble utvidet. Av den grunn ble publikasjonen også utstyrt med to eksempler som hører hjemme under det nye Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, og som retter seg mot unge uavhengig av kommunens størrelse.

4.1.2 Om publikasjonen

En tittel som ikke reflekterte en utvidelse av målgruppa for publikasjonen

Tittelen på publikasjonen er ”Ungdomstiltak i større bysamfunn” med ordet *erfaringshefte* skrevet med liten skrift over tittelen. En kunne kanskje ha tenkt seg en mer inspirerende tittel, siden dette er en eksempelsamling som er ment å inspirere. Fra Barne- og familiedepartementet opplyses det at det ikke var lett å finne noen inspirerende tittel. Fra departementets side var det viktig å *unngå* at tittelen fikk i seg ”utsatte ungdommer”, slik at tittelen ikke skulle bidra til å stigmatisere de tiltak og de ungdommer som ble presentert i publikasjonen. Siden den først tenkte målgruppen for erfaringsheftet var fagfolk/ledere og ungdommer i storbyene, var større bysamfunn et naturlig valg i tittelen. Som vi skal komme tilbake til var det neppe et heldig valg når en også tenkte publikasjonen spredd til fagfolk/ledere og ungdom i mindre byer og kommuner.

Fargerike temaer presentert på en fargerik måte

Mesteparten av arbeidet med publikasjonens innhold er utført av en samfunnsviter som arbeider med ungdom i Bergen, og som departementet kjente godt til fra før av. Han ”kan” ungdomsfeltet. Han reiste rundt til de fleste prosjektene som er beskrevet, intervjuet nøkkelpersoner og samlet inn skriftlig materiell. Hans tekstutkast har vært

gjennomgått og kortet noe ned av fagpersoner i barne- og familiedepartementet slik at de alle fikk plass på en tekstsider.

Erfaringsheftet presenterer 39 tiltak som har fått støtte fra tilskuddsordningen med samme navn. Publikasjonen inneholder et kort forord på ca 1/3 side hvor tilskuddsordningen presenteres og hvor bidragsytere takkes. Utover det har publikasjonen ingen tekst som drøfter styrke og svakheter ved ulike prosjekter og tilnærminger, forskjeller og likheter mellom prosjektene, eller som forsøker å binde eksemplene sammen på noen måte. Den eneste tråden er at prosjektene er fordelt på ti temaer. Dette er:

- Arbeid bolig og sysselsetting: Tre prosjekter/tiltak.
- Fattigdom: To prosjekter/tiltak.
- Funksjonshemmede: To prosjekter/tiltak.
- Kultur, idrett og fritid: Ni prosjekter/tiltak
- Likestilling og likeverd. To prosjekter/tiltak
- Ung i Europa: To prosjekter/tiltak
- Ungdomshus: Fire prosjekter/tiltak
- Skole- og utdanning: Fire prosjekter og tiltak
- Sosial og helse: Seks prosjekter/tiltak
- Tverretattlig og tverrfaglig arbeid: Fem prosjekter/tiltak

I tillegg inneholder publikasjonen intervjuer med seks ungdommer – for å få deres stemme med.

Det skal ha vært vanskelig å plassere de enkelte tiltak inn i disse tematiske kategoriene. De fleste av tiltakene har flere mål og aktiviteter som gjør at de kan passe inn i flere av temaene.

Hvert tema har sin egen fargekode (blått, grønt, gult etc.), og innledes med et to siders bilde i en dus utgave av fargen. Deretter følger det en to-sidig presentasjon av hvert prosjekt/tiltak. Når publikasjonen brettes ut inneholder den venstre siden alt fra et stort til åtte-ti små fargebilder på hvit bunn som illustrerer prosjektet og dets aktiviteter. Hvert tiltak som skulle presenteres fikk tilsendt et engangskamera med anmodning om å ta bilder som skulle illustrere presentasjonen av tiltaket. Svært mange av bildene er tatt av ungdom som er brukere av tiltakene, og ungdommene på flere av bildene er gjenkjennelige. Det er en direkte kobling mellom billedbruk og det eksempel som presenteres. Enkelte av de større bildene som illustrerer tema-overskrifter (eks. ”fattigdom”) som kan oppleves som stigmatiserende, har ikke gjenkjennbare personer.

Den høyre siden er en tekstsider hvor prosjektet presenteres. I øverste høyre hjørne finner vi en gul ”klistrelapp” med noen få håndskrevne ord skrevet med svart tusj som karakteriserer prosjektet – som for eksempel ”Friluftsliv for alle”, ”Sport mot kriminalitet”. Slagordene er utarbeidet av prosjektene selv. Dette gjør at også tekstsiden får et preg av farge. Øverst til venstre på tekstsiden står navnet på tiltaket, adresse, telefonnummer, kontaktperson med e-mailadresse. 30 av de 39 prosjektene/tiltakene står oppført med en hjemmeside hvor lesere kan søke opp mer informasjon.

Den to spalters tekstsiden er delt opp i seks til åtte avsnitt med hver sin overskrift. Her presenteres bakgrunn for prosjektet, dets aktiviteter, organisering, erfaringer, resultater og veien videre. Siden tekstsiden har relativt små bokstaver og tett linjeavstand er det relativt mye informasjon som har fått plass på siden (ca. 750-800 ord). Presentasjonen av prosjektene følger ikke noen enhetlig mal når det gjelder overskrifter, men visuelt er de

ganske like. Nederst i høyre hjørne står en setning med store bokstaver som er tatt ut av teksten – og som sier noe typisk om prosjektet.

I tillegg til prosjektpresentasjoner fra storbyene, inneholder rapporten også seks intervjuer med ungdom. Disse er fordelt utover i publikasjonen. Hvert intervju dekker en dobbeltside med en tekstsider på farget bunn hvor en eller flere ungdommer er intervjuet, og en side med fra et til tre fargebilder av den eller de som intervjues.

Det umiddelbare inntrykket av publikasjonens innhold er at det er presentert på en enkel, oversiktlig og innbydende måte. *Den presenterer fargerike temaer på en fargerik måte.* En skal trolig lete lenge i departementalt utgitte publikasjoner for å finne noe mer innbydende og fargerikt. Den framstår som dyr og påkostet.

Omslaget en arbeidsulykke

Det er ikke bare publikasjonens tittel som framstår som grå og kjedelig. Det gjør også rapportens forside. Under tittelen *Erfaringshefte - Ungdomstiltak i større bysamfunn* som står øverst på forsiden, finner vi noe som ligner på ei stor boligblokk i gråblå farge med 91 ruter som ligner vinduer. I hvert vindu i den øvre halvdel av den 11. etasjer store "blokka" kan en så vidt skimte mennesker i aktivitet. Fargen på de små bildene er i gråblå sjattering og de er svært utydelige og uklare. Den nedre halvdel av "blokka" ligner på et parkeringshus.

Forsiden har en tekst som signaliserer at dette er noe som dreier seg om større bysamfunn. Det er vanskelig å få noe inntrykk av hva den dreier seg om gjennom bilde/symbolbruken – bortsett fra at alt er grått eller gråblått, og uklart. Det er hvertfall en stor kontrast til det fargerike innholdet, og de fargerike illustrasjonene inne i publikasjonen. På baksiden finner vi den samme "blokka" med 136 små klare fargebilder på kullsvart bunn.

Publikasjonens omslag var ikke tenkt å se akkurat slik ut. Det oppsto en teknisk produksjonsfeil som først ble oppdaget da den var trykket opp i 4000 eksemplarer til stor fortvilelse for de ansvarlige. Fordi trykkekostnadene var relativt store (135.000 kr.), valgte man ikke å trykke opp et nytt opplag.

4.1.3 Aktivitet i senderleddet

Publikasjonen ble lansert på den årlige konferansen for storbyene i sept. 2003 i Stavanger. I pressemeldingen som ble sendt ut fra Barne- og familiedepartementet 8/9-03, legges det mest vekt på at Laila Dåvøy "vil offentliggjøre hvilke to byer som får støtte til et samarbeidsprosjekt rettet mot unge asylsøkere og flytkninger" (som ble vertskommunen Stavanger og Sandnes). I en kort setning nevnes det at "Laila Dåvøy vil lansere et erfaringshefte over tiltak og prosjekter rettet mot utsatt ungdom i større bysamfunn". Akkurat dette siste punktet ser ikke ut til å ha fått noen presseomtale⁸.

Publikasjonen er utstyrt med et følgebrev som har mye av den samme ordlyd som forordet i rapporten. Den er adressert til kommunene, og ikke til noen spesiell enhet i kommunen. Det tydeligste signalet på hvem som bør motta publikasjonen er følgende: "Vi håper at eksemplene kan være til inspirasjon for alle som arbeider for og med ungdom, og bidra til styrking og videreutvikling av ungdomsarbeidet."

⁸ Vi har gjort et Google-søk på "erfaringshefte ungdomstiltak" ga 43 treff – i hovedsak til departemental informasjon på Odin, men ikke til avisoppslag. Også en av våre respondenter i BFD har søkt, uten å finne noe. Selv om en ikke kan utelukke at en eller annen avis kan ha skrevet om publikasjonen, er det neppe noen overveldende pressdekning som har blitt publikasjonen til del.

Den viktigste informasjonen om erfaringsheftet til kommuner utenfor de storbyene som deltar i tilskuddsordningen "Ungdomstiltak i større bysamfunn", er at den legges ut på publikasjonsbord på seminarer og konferanser.

4.1.4 Kostnader

Erfaringsheftet har kostet 344.500 kr. å utarbeide. Av dette utgjør arbeidet med rapportens innhold 150.000 kr., design/layout 44.500 kr., trykking 137.000 kr. og utsendelse 13.000 kr.

4.2 Mottakerleddet og bruk i kommunene

4.2.1 Er publikasjonen kjent?

Fordi publikasjonens tittel så klart fokuserer på storby, antok vi at fagfolk og ledere i mindre kommuner hadde kjennskap til den. Tabell 4.1 bekrefter denne antagelsen.

Tabell 4.1 *Kjennskap til publikasjonen etter kommunestørrelse. Prosent*

	Liten kommune (n=35)	Mellomstor kommune (n=35)	Stor kommune (n=33)	Totalt (N=103)
Kjennskap	23	26	58	35
Ikke kjennskap	77	74	42	65
Totalt	100	100	100	100

Til sammen oppgir kun 35 prosent (36 respondenter) at de *har kjennskap* til publikasjonen. Andelen som kjenner til publikasjonen er vesentlig lavere i de små kommunene (23 prosent) og de mellomstore (26 prosent) sammenlignet med de store kommunene (58 prosent).

I og med at alle kommunene, store som små, faktisk har fått tilsendt et eksemplar av publikasjonen, er det påfallende mange som ikke har kjennskap til den overhodet.

Vi har spurt de som *ikke kjenner den* om hva som kan være grunnen til dette. 16 prosent av disse oppgir at de er ny i stillingen, og at de ikke var i posisjon da publikasjonen ble sendt ut høsten 2003, mens hele 30 prosent tror at en annen kan ha fått den. Nesten halvparten oppgir at de ikke vet. I dette store tallet skjuler det seg trolig at de enten ikke har fått den, eller at de ikke husker å ha fått den. I de kvalitative intervjuene vi gjorde, understreket målpersonene at de *kan* ha fått den, men at de har lagt den til side eller arkivert den fordi den umiddelbart ble betraktet som irrelevant på grunn av ordet storbysamfunn i tittelen. Siden det går svært mye informasjon mellom hendene deres, klarer de ikke huske denne publikasjonen spesielt.

Det er også mulig at publikasjonen ikke har blitt sendt ut fra et rådmannskontor eller servicetorg til den/de som arbeider med ungdommer, nettopp på grunn av at tittelen signaliserer at den har lite relevans.

For øvrig er det vanskelig for respondentene å ha noen klar for mening om hvorfor et fenomen ikke har inntruffet – det blir nødvendigvis spekulative svar.

Hvordan fordeler seg så kjennskapet til publikasjonen seg ut i fra hvilken stilling respondentene bekler i kommunen? Dette belyses i tabell 4.2.

Tabell 4.2 *Kjenner publikasjonen mot stilling. I prosent.*

	Oppvekst/ungdom/ kulturarbeid (n=69)	Overordnet/skoleverk/ barnevern (n=34)	Alle (n=103)
Kjennskap	37	33	35
Ikke kjennskap	64	68	65
Totalt	101	101	100

I tabell 4.2 har vi slått sammen de forskjellige stillingsbetegnelser i to kategorier. For det første de med som arbeider med ikke-lovpålagt ungdoms- og kulturarbeid, og de som arbeider med lovpålagte oppgaver i tillegg til å ha ansvar for ungdomsarbeidet. Tabellen viser ubetydelige forskjeller mellom stillingstypene.

Hvordan har respondentene så fått kjennskap til publikasjonen?

Tabell 4.3 *Kjennskap til publikasjonen, samt hvilken kanal kjennskap er etablert gjennom, etter kommunestørrelse. I prosent*

	Liten kommune (n=35)	Mellomstor kommune (n=35)	Stor kommune (n=33)	Totalt (N=103)
Tjenestevei	23	20	30	24
Annen kanal (seminar, internett)	0	6	27	11
Ikke kjennskap	77	74	42	65
Totalt	100	100	99	100

Omlag to av tre av som kjenner til publikasjonen har fått den tjenestevei, enten via postsystemet eller fra en overordnet. I ”annen kanal” i tabellen ovenfor inngår informasjon via seminar, via Internett og via tilfeldige kanaler. I mellomstore kommuner har to personer (6 prosent) fått informasjon via slik ”annen kanal”. I begge tilfeller oppgis Internett som kilde. I store kommuner er det til sammen ni personer (27 prosent) som refererer til ”annen kanal”. Av disse er 4 blitt informert på seminar, 4 via Internett, og en person oppgir ”annen måte”.

Tabell 4.4 *Kjennskap til publikasjon, samt hvilken kanal kjennskap er etablert gjennom, etter stillingstype. Prosent*

	Oppvekst/ungdom/ kulturarbeid (n=69)	Overordnet/skoleverk/ barnevern (n=34)	Alle (n=103)
Tjenestevei	25	24	24
Annen kanal (seminar, internett)	12	9	11
Ikke kjennskap	64	68	65
Totalt	101	101	100

Det er ingen forskjeller mellom stillingskategoriene i måten de har fått kjennskap til publikasjonen.

29 av 36 som kjenner til publikasjonen har den for hånden. De resterende må evt. bestille den utenfra eller laste den ned på nettet hvis de skal se mer i den.

4.2.2 Hvor aktivt er publikasjonen brukt?

Å kjenne til publikasjonen er ingen garanti for at respondentene har forholdt seg aktivt til den. Vi har spurt dem om på hvilken måte de har forholdt seg til publikasjonen, og sett det opp mot kommunestørrelse – noe som framgår av tabell 4.5.

Tabell 4.5 *Satt seg inn i publikasjonen mot kommunetype. Prosent*

	Små kommuner (n=35)	Mellomstore kommuner (n=35)	Store kommuner (n=33)	Alle (n=103)
Lest hele eller deler	0	9	33	14
Bladd/ skrålest litt her og der	17	9	18	15
Kjennskap, men ikke satt seg inn i	6	8	7	7
Ikke kjennskap	77	74	42	65
Totalt	100	100	100	101

I de små og mellomstore kommunene har tre av fire ikke kjennskap til at publikasjonen finnes i det hele tatt. Og der er kun 17-18 prosent som har bladd eller lest i publikasjonen. Derimot kjenner nesten 60 prosent av respondentene i de største kommunene til publikasjonen, og halvparten har forholdt seg aktivt til den ved å bla i den eller lese hele eller deler av innholdet. Publikasjonen har derfor hatt relevans for en stor del av respondentene i de større kommunene.

Tabell 4.6 *Satt seg inn i publikasjonen etter stillingstype. Prosent*

	Oppvekst/ ungdom/ kulturarbeid (n=69)	Overordnet/ skoleverk/ barnevern (n=34)	Alle (n=103)
Lest hele eller deler	14	12	14
Bladd/skrålest litt her og der	15	15	15
Kjennskap, men ikke satt seg inn i publikasjonen	7	6	7
Ikke kjennskap	64	68	65
Totalt	100	101	101

Tabellen viser at det ikke er noen forskjeller i på hvilket ”nivå” respondenter med ulik stillingstype har satt seg inn i publikasjonen.

Av de 29 personene som har forholdt seg aktivt til publikasjonen, har 79 prosent har lest/bladd i den trykte utgaven. 21 prosent har lest på skjermen eller tatt utskrift fra internett.

Informert andre?

Av de 29 respondentene som har forholdt seg aktivt til publikasjonen (dvs. bladd i eller lest), har 18 orientert andre ansatte om hele eller deler av publikasjonen. 19 respondenter har orientert ungdommer i kommunen. Kun seks har orientert en eller flere politikere.

14 av de 29 respondentene oppgir at publikasjonen har vært referert til eller vært brukt i interne møter i kommunen. Nesten alle disse arbeider i en kommune med over 15.000 innbyggere. Igjen ser vi at erfaringsheftet oppleves som mer relevant i store enn i små kommuner.

Seks kommuner har bestilt flere eksemplarer av publikasjonen.

Blitt inspirert? Tatt kontakt med beskrevne prosjekter?

En viktig hensikt med å utarbeide en slik fargerik publikasjon med eksempler er at andre kommuner skal få informasjon om hva det er mulig å gjøre i en lokal kontekst, og at de skal bli inspirert til å vurdere noe lignende selv.

Av totalutvalget på 103 oppgir 14 å ha blitt inspirert av et eller flere tiltak som er beskrevet i publikasjonen. Av disse har om lag halvparten hentet inn ytterligere informasjon om et eller flere av prosjektene. De fleste arbeider i kommuner med over 15000 innbyggere.

To kommuner har hatt telefonisk kontakt, to har bedt om informasjon på mail, to har vært på studietur til et tiltak, og en kommune har fått besøk fra et av de beskrevne prosjektene hvor det har informert.

4.2.3 Opplevd nytteverdi

Har så respondentene opplevd publikasjonen som nyttig? I nedenstående tabell refererer ”nyttig” til verdiene 5-7 på en skala over nytte fra 1-7. ”Verken nyttig” el. unyttig refererer til midtverdien 4, mens ”ikke nyttig” refererer til verdiene 1-3.

Tabell 4.7 *Opplevd nytteverdi etter kommunetype. Prosent av de som kjenner til publikasjonen⁹.*

	Liten kommune (n=6)	Mellomstor kommune (n=8)	Stor kommune (n=18)	Alle (n=32)
Nyttig	83	50	17	38
Verken nyttig el. unyttig	17	38	72	53
Ikke nyttig	0	13	11	9
Totalt	100	101	100	100

De 32 respondentene som har svart på dette spørsmålet, har blitt bedt å begrunne svaret sitt.

Sju respondenter oppgir at de har gitt en negativ vurdering eller en ”nøytral vurdering” fordi publikasjonen passer best i store bysamfunn. Den typiske begrunnelsen er¹⁰:

⁹ I denne tabellen har fire respondenter blitt utelatt. De har ikke svar på spørsmålet om nytte.

¹⁰ Vi har bedt respondentene gi en kort begrunnelse i ord, hvor dette har blitt skrevet ned av intervjueren.

Vi bor i en liten kommune¹¹. Denne publikasjonen passer for en større kommune. Det er ikke nok ungdommer i vår kommune til å gjennomføre slike tiltak.

Det er også sju respondenter som sier at den har lite eller middels nytteverdi fordi kommunen ikke har ressurser eller økonomi til å gjennomføre tiltak av den type som er presentert.

Uttrykt kvalitativt er et typisk svar følgende:

Det er ikke økonomi til å gjennomføre noe av dette her, eller mennesker som kan opprettholde tiltakene.

For mange kommuner er trolig dette en realitet. Den økonomiske situasjonen er ofte slik at det er uaktuelt å gjøre noe nytt. Mange steder har problemstillingen de senere år vært hvordan en skal kunne opprettholde de tiltak som man allerede har for ungdom.

12 respondenter kjenner til publikasjonen og har en mening om den, og mener at den gir gode idéer til nye tiltak. Typiske utsagn fra respondentene er følgende:

Det er veldig inspirerende å lese om tiltak. Det skjer så mye forandringer slik at en er nødt til å holde seg oppdatert.

Den gir gode ideer og informasjon om kontakter.

Her er mange gode tips som en kan ta med videre. Det er kjekt med impulser fra andre steder.

På den annen side er det verdt å merke seg at det er svært få respondenter i storkommune-kategorien, som heftet egentlig er beregnet på, som gir en klart positiv vurdering (dvs. score 5-7 på en skala med 7 verdier). Det er kun 3 respondenter av 18 i kommuner over 15.000 innbyggere som kjenner til publikasjonen og som mener at den er overveiende nyttig. Dette trenger ikke bare skyldes kvaliteten på denne publikasjonen. Det kan også skyldes at det finnes alternative kilder til informasjon om de samme eksemplene. Tiltak som *New Page*, *Vålerenga mot rasisme*, *Riverside*, *X-ray*, *Samsen*, *Tvibit*, *Idrett og utfordring*, *Tett På*, *Bygg broer – ikke murer*, har blitt presentert i mange ulike sammenhenger. Det være seg TV-program, avisoppslag, presentasjon på seminarer og konferanser, forskningsrapporter og mer direkte fagstoff. Det betyr at en avdempet vurdering av nytte i de større kommunene ikke nødvendigvis referer til kvaliteten på publikasjonen, men må sees i relasjon til hvilken annen informasjon som foreligger.

Det grunnleggende problemet er allikevel at så få faktisk kjente til erfaringsheftet, og forholdt seg aktivt til den. Dette ble også tydelig reflektert i de innledende kvalitative intervjuene i de fire kommunene av varierende størrelse.

Ved fremleggelse av publikasjonen for informantene i det kvalitative intervjuet i de fire eksempelkommunene, fikk vi følgende svar:

Jeg har ikke sett denne storbypublikasjonen. Den kan ha kommet hit, men jeg husker den ikke. Jeg har nok lagt den til side på grunn av overskriften. Men når jeg blar i den ser jeg jo at her er det også mye interessant for oss –

¹¹ Når respondenten selv uttrykker at han arbeider i en "liten kommune" kan det godt være en stor kommune ut i fra vår inndeling hvor stor kommune har over 15.000 innbyggere. Referansen for størrelse kan i dette tilfellet være storbyene som publikasjonen omhandler som alle har over 50.000 innbyggere.

om ungdomshus, rockeklubber, idrettstiltak m.m. Men tittelen gjør at vi ikke går aktivt inn i den. (Ungdomskonsulent liten kommune)

Jeg har ikke lagt merke til den. Ser at eksemplene også kan være relevante i vår kommune, men her bør en gjøre tittelen mer nøytral slik at mindre kommuner ikke bare legger den til side. En kan eventuelt ha storby i undertittelen, men en trenger egentlig ikke det en gang. (Kultursjef liten kommune)

Nei, denne har jeg ikke sett. Det er helt opplagt at det her finnes eksempler som er interessante for oss. Den ser jo veldig morsom ut. Her har du noe om ungdomshus med mange innvandrere. Vi har også mange innvandrere i vår kommune. Rapporten er trolig utdefinert fordi det står storby på den. Jeg vet ikke hvor den kan være i systemet. Den kan ligge i barnevernet, men de er egentlig flinke til å formidle slike publikasjoner videre. (ungdomskonsulent relativt stor kommune)

Mens deler av innholdet oppleves som relevant nå en først tar en kikk på den, oppgis det at selve tittelen kan har gjort den uinteressant i utgangspunktet. I stedet for å invitere til lesing, har den virket motsatt.

Trykt utgave eller nettbasert versjon?

Av de som kjenner til publikasjonen oppgir halvparten at de foretrekker den i trykt utgave. 31 prosent foretrekker den som nedlastningsfil, mens 22 prosent synes at begge former kan være like bra. Jf. kapittel 7.4 hvor dette forholdet er diskutert nærmere.

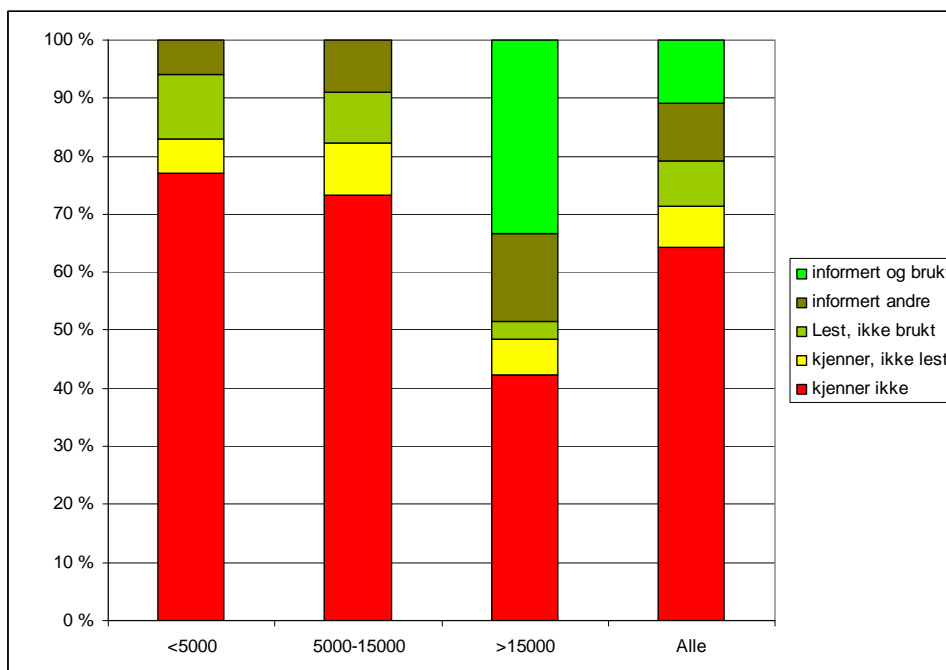
4.3 Oppsummering

Vi har presentert informasjonstrappa i kap. 1.3. Ikke alle trinnene er like relevante for alle typer informasjonsmateriell. Når det gjelder Ungdomstiltak i større bysamfunn" er det rimelig å operere med følgende fire trinn:

- Trinn 0. Hvor mange av de som burde hatt kjennskap til rapporten – og som ikke har slik kjennskap.
- Trinn 1. Hvor mange har mottatt og kjenner til rapporten.
- Trinn 2. Hvor mange som har forholdt seg aktivt til budskapet – lest eller satt seg inn i hele eller deler av stoffet.
- Trinn 3. Hvor mange som har forholdt seg aktivt til budskapet, orientert andre relevante målgrupper om hele publikasjon eller eksempler i den
- Trinn 4. Hvor mange av disse som aktivt har referert til og brukt publikasjonen i interne møter i kommunen.

Dette kan illustreres i følgende figur:

Figur 4.1 Kjennskap og bruk av publikasjonen etter kommunestørrelse (n=103)

Figur 4.1 viser at det kritiske trinnet i informasjonstrappa har vært trinn 1 – å få gjort informasjonsmaterialet kjent for målgruppen, og da særlig i små og mellomstore kommuner. Og her må en huske på at hele 370 av landets 432 kommuner har under 15.000 innbyggere. På den annen side var de mindre kommunene ikke i målgruppen for publikasjonen. Den var i utgangspunktet tenkt som inspirasjonsmateriale til ”innvortes bruk” for de 10 kommunene i Barne- og familiedepartementets storbyordning.

Det neste trinnet synes derimot ikke å være så høyt. Fire av fem av de som har sett eller mottatt publikasjonen, har forholdt seg aktivt til publikasjonen gjennom å lese hele, deler eller på skrå. I de store kommunene har halvparten av alle respondentene både lest i publikasjonen og orientert andre om innholdet i den, og to av tre har både informert andre og referert til den i møtesammenheng i kommunen. I de små og mellomstore kommunene er det derimot svært få som har brukt publikasjonen aktivt.

Publikasjonens spredning og bruk til de mindre kommunene har vært svært beskjeden – noe som neppe kan sies å være overraskende tatt i betraktning publikasjonens tittel og innhold. Hvordan en skal vurdere dette, kommer vi tilbake til i sluttkapitlet.

5 Mer innflytelse til barn og ungdom – eksempler fra arbeidet i kommuner og fylker

Heftet finnes på: www.BFD.dep.no

5.1 Om bakgrunnen for publikasjonen

5.1.1 Gradvis et større fokus på medvirkning fra barn og unge – med et påfølgende informasjonsbehov

Fra og med det internasjonale barneåret i 1979 ble barns og unges interesser forsøkt satt høyere på både den nasjonale og den kommunale dagsorden. Det ble utarbeidet en god del informasjonsmateriell i populærvitenskaplig form som skulle bidra til dette. Blant annet utga Norsk institutt for by- og regionforskning en egen serie om *Barn og bomiljø*, inkludert "Verktøykassa" som satte fokus på hvordan en kunne ivareta barns interesser i den fysiske planlegging. På midten av 1980-tallet støttet Forbruker og administrasjonsdepartementet utarbeidelse av lokale barne- og ungdomsplaner både faglig og gjennom tilskuddsordningen "Lokale tiltak for barn og unge" som ga økonomisk støtte til planprosessen i kommunen og til konkrete tiltak. Selv om mange kommuner gjennom sitt barne- og ungdomsplanarbeid, eller gjennom deltakelse i prosjekter som fikk støtte fra Statens Nærmiljøutvalg, gjorde noen forsøk på å få barn og ungdom i tale, skjedde mye av prosessene av og med voksne. I 1989 fikk plan- og bygningsloven en egen bestemmelse om at hver kommune skal ha en voksen barnerepresentant for å ivareta barn og unges interesser i planleggingen. Samme år ble det vedtatt et sett rikspolitiske retningslinjer til denne loven som stilte krav om at kommunene skulle organisere planprosessen slik at barn og unge selv kunne aktivt i å uttrykke sine interesser.

Utover på 1990-tallet skjedde gradvis en sterkere fokusering på hvordan barn og unge *selv* kunne delta og påvirke de kommunale prosesser. De skulle ikke bare være respondenter i de voksne planarbeid "for barn og unge". De skulle også delta aktivt i lokale prosesser og komme med bidrag til løsninger, og i noen grad skulle de selv bestemme over fordelingen av øremerkede ressurser.

Porsgrunn fremhevet seg i første halvdel på 1990-tallet som en foregangskommune når det gjaldt medvirkning fra barn og ungdom. Kommunen kunne presentere en gjennomarbeidet begrunnelse for hvorfor medvirkning var viktig, og den prøvde ut medvirkning fra barn og unge på ulike arenaer og i forhold til ulike spørsmål. "Porsgrunnsmodellen" ble et begrep blant mange kommunalt ansatte som arbeidet med barn og ungdom rundt i norske kommuner. Men det skjedde også nybrottsarbeid andre steder i landet. Blant annet

fikk et interkommunalt ungdomsråd for de tre småkommunene Evenes, Tjeldsund og Skånland mye oppmerksomhet på grunn av sin driftighet og fordi det fikk gjennomslag på viktige beslutninger i de aktuelle kommunene (jf. Carlsson 2002). Stadig flere kommuner etablerte ungdomsråd og/eller barnas kommunestyre (Skimmeli 2000). Mange steder fikk disse organene egne midler, opp til flere hundre tusen kroner i større kommuner, som barna selv fikk bestemme over. Noen steder ble også arbeidet i disse nye formelle foraene koblet opp mot arbeidet i elevrådene på skolen. Kristiansand kommune startet i 1995 opp et prosjekt hvor en satset på å gjøre elevrådet ved den enkelte skole til høringsinstans for plansaker som berørte skolekretsen. I Vestfold ble det utarbeidet en systematisk metode for å registrere hvor barn leker og beveger seg - slik at deres interesser kan bli dimensjonerende for det videre planarbeid i kommunen. Dette for å motvirke at barns interesser underordnes andre interesser. Arbeidet ble kjent under navnet "barnetråkk". Gradvis ble denne metoden tatt i bruk i mange andre kommuner.

Alt utviklingsarbeid som ble bedrevet på 1990-tallet når det gjaldt barns og unges medvirkning, skapte i seg selv et behov for informasjonsmaterieell som kunne inspirere andre og presentere hvordan dette arbeidet kunne gjennomføres. Barne- og familiedepartementet utga i 1996 en 75 siders presentasjon av "Porsgrunnsmodellen" hvor både dens idégrunnlag og ikke minst alle de metoder og tiltak som ble utviklet, fikk stor plass. [Arbeidet i Porsgrunn er for øvrig senere også evaluert av NOVA på oppdrag for Barne- og familiedepartementet (Ødegård, Øia og Vestel 2003)]. Kristiansand kommune utarbeidet samtidig en egen publikasjon som het "*Demokratiets barn – en rapport om kommunale tiltak for å fremme barns og unges medvirkning*" hvor denne kommunens arbeid ble presentert. Den fikk ikke støtte fra departementet, men departementet reklamerte aktivt for den overfor andre kommuner. Derimot gar BFD støtte til at Kristiansand kommune utarbeidet et enkelt og oversiktlig veiledningshefte med tittel "Elevrådet tar plansaken". Det ble i siste halvdel av 90-tallet arrangert flere konferanser hvor barns- og unges medvirkning sto sentralt. Redd Barna utarbeidet praktisk veiledningsmateriale i medvirkningsmetoder.

I 1997 utarbeidet Barne- og familiedepartementet og Kommunenes Sentralforbund en 80 siders publikasjon med tittel "Fra barnetråkk til ungdomsting – Medvirkning fra barn og ungdom i kommuner – erfaringer og eksempler." Dette var en fargerik publikasjon med fargebilder på både omslagssidens for- og bakside, og inni. Publikasjonen var delt i to deler. Den første inneholdt sluttrapport fra prosjektet "Oppvekst i kommunene" hvor fokus nettopp var på barneperspektivet og barns rett til å bli hørt i saker som angår dem. Denne delen inneholdt både en historikk om utvikling av barns medvirkning i kommunene, begrunnelse for hvorfor medvirkning er viktig, juridiske forhold som regulerer medbestemmelse og deltakelse, metoder som kan anvendes, og en diskusjon av erfaringer fra de deltagende kommuner – blant annet om hva som hemmer og fremmer medvirkning. Denne rapportens del I var skrevet av to forskere, men var popularisert og fremstilt på en oversiktlig og lettfattelig måte. Rapporten henviste til norsk og dansk forskningslitteratur på temaet.

Rapportens andre del er fra en erfaringssamling i Porsgrunn i april 1996. På denne konferansen presenterte 15 kommuner og to Oslobydelers arbeid for å få til økt medvirkning fra barn og unge. Hovedpunktene i kommunenes presentasjoner som kommunens ordfører, kultursjef, ungdomskonsulent el. fremførte på seminaret er grunnlaget for beskrivelsen. Hver kommune/bydels arbeid ble presentert på to-tre sider, inklusive et stort fargebilde fra hver kommune – bilder som man vanligvis ser i ei turistbrosjyre. Det er en stor kontrast mellom fargebilde og den knappe og punktvis informasjonen som gis. Alle presentasjonene avsluttes med et navn og telefonnummer som interesserte kan henvende seg til for mer opplysninger.

5.1.2 Behov for å informere om et mangfold av modeller og arbeidsformer

I følge respondenter i Barne- og familiedepartementet ble rapporten "Fra barnetråkk til ungdomsting" fort foreldet fordi det hadde skjedd endringer i viktige lover som barnehagelov og opplæringslov, samtidig som det hele tiden har pågått utviklingsarbeid på området i kommunene. Mye utviklingsarbeid ble støttet av Barne- og familiedepartementet blant annet gjennom "Utviklingsprogram for styrking av oppvekstmiljøet" som ble startet opp i 1999 med 10 kommuner, og som i 2002 gikk inn i en fase to med åtte nye kommuner. I Stortingsmelding nr. 39 *Oppvekst og levekår for barn og ungdom i Norge* vies barns og unges innflytelse og deltakelse stor plass. Her begrunnes betydningen av at barn og unge sikres muligheter til innflytelse i skole, fritid, nærmiljø og offentlige plan- og beslutningsprosesser. Meldingen drøfter rammer og muligheter for at barn og unge deltar på ulike nivåer – på statlige, fylkeskommunalt og kommunalt nivå. Og den viser til det mangfold av organer og ordninger som er etablert i 340 av landets 432 kommuner for å gi barn og unge innflytelse. I noen grad presenteres også en del erfaringer fra arbeidet med å få til økt medvirkning for barn og ungdom.

En erfaring som meldingen trakk fram er at ...

..... kommuner som har innført en fast form for medvirkning fra barn og ungdom ikke direkte kopierer modeller fra andre kommuner. Kommunene innhenter erfaringer fra hverandre, og form og innhold videreutvikles. Det skjer hele tiden en utvikling i hva slags saker barn og unge får medvirke i, og hvor stor innflytelse de får. (St.meld. 39 2001-2002 s. 47).

Av ti tiltak som regjeringen foreslo for å styrke barns og unges medvirkning, gjelder ett informasjon og erfaringsutveksling.

Statlige myndigheter vil også støtte opp om det lokale arbeidet gjennom konferanser og informasjons- og veiledningsmateriell. Blant annet vil det bli utgitt et idéhefte med eksempler fra lokalt arbeid med barn og ungdoms deltakelse og innflytelse. (s. 50)

"Mer innflytelse til barn og ungdom" kan derfor betraktes som en eksempelsamling som utfyller den ikke alltid like leservennlige presentasjon som gis i en Stortingsmelding. En slik eksempelpresentasjon ble oppfattet som spesielt nødvendig i departementet fordi den tidligere nevnte publikasjonen "Fra barnetråkk til ungdomsting" ble opplevd å være foreldet. En trengte nye og friskere eksempler, samt en bredere presentasjon av mangfoldet av ordninger:

Vi har ønsket å få fram et mangfold slik at en ikke får den oppfatning av at vi i departementet sier at enhver kommune skal ha et barne- og ungdomsråd. Det har vi fått presentert bredere i "Mer innflytelse for barn og ungdom. (Saksbehandler BFD).

-Hvorfor har dere valgt en såpass enkel presentasjon og en så fargerik form?

Fordi vi tror at det blir mer lest enn hvis en skal lese en rapport fra A til Å. Det er viktig at målgruppen skal finne noen kommuner de kan kjenne seg igjen i. Utvalget av kommuner er gjort ut fra en blanding av store og små, og ut fra en geografisk fordeling. Vi valgte også kommuner som hadde et navn på innflytelsesorganet som sa oss at dette kunne dreie seg om en alternativ måte å jobbe på enn et "tradisjonelt barne- og

ungdomsråd”. Det tilfeldige ved utvelgelsen besto i at vi ikke visste hva de gjorde, grad av vellykkethet etc. Vi kjente ikke til arbeidet i kommunen. (Saksbehandler BFD)

5.2 Om publikasjonen

”Mer innflytelse til barn og ungdom. Eksempler fra arbeidet i kommune og fylker” er et hefte på 48 sider. For og baksiden er gulfarget. Midt på forsiden er det et stort fargebilde av tre ungdommer – jenter – som ser ut til å konversere med hverandre. Gulfargen og bildet bidrar til å gjøre publikasjonen delikat og innbydende.

Inne i rapporten er det et meget kort forord hvor det redegjøres for hensikten med publikasjonen. Det henvises til Stortingsmelding nr 39 2001-2002 om Oppvekst- og levekår for barn og ungdom i Norge. Og det henvises til nettstedet Ung.no hvor det finnes en database om kommuner med innflytelsesorgan for barn og unge.

Hftet inneholder ikke noen diskusjon av begreper som demokrati, medvirkning, innflytelse eller lignende. Hftet ser ikke ulike modeller eller erfaringer i en sammenheng. Det viser en oversikt over medvirkningsarbeidet i et – som det sies på heftets side 3 – *litt tilfeldig* utvalg på 15 norske kommuner, og fra de 12 fylkeskommuner hvor et finnes et innflytelsesorgan for ungdom. Det begynner med en presentasjon av arbeidet i Askim kommune, og slutter med en presentasjon av ungdomspolitisk utvalg i Finmark.

Eksempelene er beskrevet på en til to sider, og i de fleste presenteres et fargebilde som tar fra ¼ til ½ av plassen. Bildebruken er betydelig forskjellig fra rapporten ”Fra barnetråkk til Ungdomsting” som kom seks år tidligere. I ”Mer innflytelse til barn og ungdom” finner vi fargerike fotoer av ungdom som enten er ute og går, prater sammen eller er involvert i annen fysisk eller lekebetont aktivitet. Bilder av ungdommer i aktivitet kan sies å ha en viss relevans i forhold til temaet. Vi understreker en viss – fordi det ikke er ungdommer i en strukturert demokratisk deltakelse som ungdomsråd, barnas kommunestyre o.l. som er avbildet. Flere av bildene har ingen tilknytning til den kommunen som de illustrerer. Noen av bildene er åpenbart fra en europeisk storby. Til tross for dette bidrar de til å bryte opp teksten og gjøre heftet innbydende.

Eksempelene er presentert i enten dus gul eller dus grønn farge. I en liten ramme for hver kommune opplyses det i hvilket fylke den ligger og hvor mange innbyggere den har. For alle eksemplene oppgis det navn på en kontaktperson med telefonnummer og e-mailadresse.

De fleste eksemplene presenteres over ca. en side med to-spalters tekst, noen kun på en halv side og andre på en og en halv. Hftet har større bokstaver og større linjeavstand enn for eksempel ”Storbypublikasjonen”. De 15 bidragene er presentert med fra ca. 220 til 700 ord – med et gjennomsnitt på 500 pr. prosjekt/tiltak. I den korte teksten redegjøres det for det lokale deltakelsesorgan – ungdomsråd, barn og unges kommunestyre eller lignende – hvilke oppgaver det har, hvordan det er sammensatt og noe om hva det har utrettet. For noen av eksemplene oppgis hvor mye penger som medvirkningsorganet har til fordeling, for andre oppgis ikke dette. I noen presentasjoner er det korte intervjuer med kommunens kontaktperson for dette arbeidet, i andre er det ikke et slikt intervju. At det ikke følges noen enhetlig mal for presentasjonen gjør den variert. På den annen side kan det virke veldig tilfeldig hvilke opplysninger som gis om deltakelsesorganet.

Tekstene inneholder ingen drøftinger eller problematiseringer – kun en kort journalistisk presentasjon. Det kunne neppe vært gjort særlig kortere hvis heftet skulle ha noen informasjonsverdi.

5.2.1 Aktiviteter i BFD som kan ha hatt betydning for spredningen

”Mer innflytelse til barn og ungdom” ble sendt ut til mottakerne medio juni 2003. Hver kommune fikk to eksemplarer, Fylkesmennene og fylkeskommunene fikk fem eksemplarer hver, og nasjonalleddet i barne- og ungdomsorganisasjonene fikk et hver. Det ble ikke arrangert noe seminar eller konferanser i forbindelse med lanseringen av heftet. Og den fikk heller ikke noen pressedekning. Heftet ble lagt ut på ”bokbordet” på den nasjonale konferansen for barn og unge som BFD arrangerte i hhv. oktober 2003 og oktober 2004. I følge nøkkelpersoner i departementet er det et hefte som de ofte tar med seg på ulike konferanser, seminarer og møter sammen med de to andre publikasjonene som vi evaluerer i denne rapporten.

Det har altså vært svært begrenset informasjonsvirksomhet rundt denne publikasjonen.

Publikasjonen ble utstyrt med et følgebrev som har mye av den samme ordlyd som forordet i rapporten. Den er adressert til kommunene, og ikke til noen spesiell enhet i kommunen. Det tydeligste signalet på hvem som bør motta den er følgende: ”Vi håper at eksemplene kan være til inspirasjon for alle som arbeider for og med ungdom, og bidra til styrking og videreutvikling av ungdomsarbeidet.”

5.3 Mottakerleddet og bruk i kommunene

Ut i fra den presentasjon vi har gitt ovenfor vil en rimelig antagelse være at dette er en publikasjon som mange i målgruppen har lagt merke til og bladd i – særlig på bakgrunn av dens fargerike omslag og billedrike innhold, men at den forøvrig har vært lite brukt.

5.3.1 Er publikasjonen kjent?

Tabell 5.1 viser at utvalget deler seg omtrent på midten når det gjelder kjennskap til publikasjonen.

Tabell 5.1 *Kjenner publikasjonen i kommuner av ulik størrelse. Prosent.*

	Liten kommune (n=21)	Mellomstor kommune (n=22)	Stor kommune (n=26)	Totalt (N=69)
Kjennskap	38	64	42	48
Ikke kjennskap	62	36	58	52
Totalt	100	100	100	100

Litt under halvparten (48 prosent) i utvalget kjenner til publikasjonen. Sammenlignet med ”Storbypublikasjonen” er det en klart høyere prosent målpersoner som kjenner denne ”medvirkningspublikasjonen”. At det er færre som kjenner til denne enn ”Satsing på barn og ungdom”, er ikke overraskende siden sistnevnte er en publikasjon som kommer ut hvert eneste år, og som derfor har hatt helt andre muligheter til å innarbeide seg i målgruppens bevissthet.

Fra Barne- og familiedepartementet var det et ønske om at alle som har ansvar for barns- og unges medvikning i kommunene kjente til heftet. I forhold til et slikt ønske, er resultatet ikke spesielt godt.

Fordelt på kommunestørrelse er det flere i de mellomstore kommunene som kjenner til heftet sammenlignet med store og små kommuner. I og med at prosentueringsbasis er beskjedent i hver kategori, skal vi ikke trekke disse tallene for langt, eller spekulere i årsakene til slike forskjeller.

Tabell 5.2 *Kjenner publikasjonen mot stilling. Prosent*

	Oppvekst/ungdom/ kulturarbeid (n=43)	Overordnet/skoleverk/ barnevern (n=26)	Alle (n=69)
Kjenner	51	42	48
Kjenner ikke	49	58	52
Totalt	101	101	100

Forskjellene mellom stillingskategoriene er ikke stor, men det er som forventet en noe større andel av de som har oppvekst/ungdom/kulturarbeid som kjenner publikasjonen sammenlignet med de som har andre og dominerende lovpålagte oppgaver.

De 33 som hadde kjennskap til publikasjonen, hadde fått kjennskap til den på følgende måter – som framgår av tabell 5.3:

Tabell 5.3 *Kjennskap til publikasjonen, samt hvilken kanal kjennskap er etablert gjennom, etter kommunestørrelse. I prosent*

	Totalt (N=69)
Tjenestevei	28
Annen kanal (seminar, internett)	19
Ikke kjennskap	52
Totalt	99

De fleste som kjenner publikasjonen har fått den tjenestevei gjennom postsystemet eller via en overordnet. Av de 14 respondentene som hadde fått kjennskap til publikasjonen på annen måte, oppgir seks at de har blitt kjent med publikasjonen på seminar/konferanse, mens kun to oppgir Internett som kilde.

5.3.2 Hvor aktivt er publikasjonen brukt?

Kjennskap til publikasjonen er ikke nok til at folk kjenner til innholdet. Vi har spurt respondentene i hvilken grad de har satt seg inn i publikasjonens innhold, noe som fremgår av tabell 5.4.

Tabell 5.4 *Grad av kjennskap til publikasjonen. Prosent.*

	Små kommuner (N=21)	Mellomstore kommuner (N=22)	Store kommuner (N=26)	Total (N=69)
Lest hele eller deler	5	27	19	17
Bladd/skrålest litt her og der	14	23	12	16
Kjennskap, men ikke satt seg inn i	19	14	12	15
Ikke kjennskap	62	36	58	52
Total	100	100	101	100

Hvis vi slår sammen de som ikke har kjennskap til at publikasjonen overhodet eksisterer og de som kjenner til den, men som ikke har kikket inn i den, må hele 2/3 av respondentene i utvalget karakteriseres som kunnskapsløse i forhold til publikasjonens innhold.

Oriertert andre?

Barns- og unges medvirkning er et relativt nytt satsingsområde i norske kommuner. Det er ikke bare de ansatte fagpersoner/ledere med ansvar for dette satsingsområde som trenger informasjon. Andre viktige aktører er barn og unge selv, og særlig de som deltar i formelle fora som barne- og ungdomsråd, politikere og andre kommunalt ansatte som må forholde seg til barns- og unges medvirkning på en eller annen måte. Har publikasjonen "Mer innflytelse til barn og unge" blitt formidlet videre til disse?

Tabell 5.5 *Informert andre ansatte i kommunen og politikere om enten hele publikasjonen eller spesifikke deler av den. I prosent*

Informert:	Antall	Prosent av de som kjenner publ. (N=33)	Prosent av alle respondentene (N=69)
Andre ansatte	14	42	20
Politikere	8	24	12
Ungdomsråd el, barnas kom.styre	17	52	25
Total		100	100

Halvparten (52%) av de som til kjenner publikasjonen har formidlet den videre til ungdomsrådet eller barnas kommunestyre. Dette er en relevant målgruppe siden flere av eksemplene i heftet viser hvilke oppgaver og ressurser de ulike ungdomsrådene har, og hvordan arbeidet i dem er organisert. Noe under halvparten (42%) har informert andre ansatte i kommunen om publikasjonen. Derimot er det kun 24% som har informert politikere i kommunen om publikasjonen eller dens innhold.

Når vi spør om heftet har vært referert til eller brukt i interne møter i administrasjonen svarer åtte av kommunene at den har vært referert til. I to av disse har den blitt brukt enda mer aktivt¹². En så liten aktiv bruk av heftet tyder på at det ikke har stimulert til interne diskusjoner om hvordan medvirkingsarbeidet overfor barn og unge kan drives. En så lav prosent kan også reflektere at dette ikke er et tema som står særlig høyt på den lokale dagsorden.

¹² I et tilfelle har publikasjonen blitt kopiert opp og fordelt til møtedeltakerne. I et annet tilfelle ble den brukt av en gruppe som drev med et planarbeid.

5.3.3 Blitt inspirert? Tatt kontakt med beskrevne prosjekter?

En viktig hensikt med å utarbeide en slik publikasjon er å inspirere andre kommuner gjennom å vise dem modeller og ”grep” som faktisk er anvendt i medvirkningsarbeidet.

13 respondenter – dvs. 39 prosent av de om kjenner til publikasjonen oppgir at de faktisk har blitt inspirert av et eller flere av de tiltakene som er presentert i publikasjonen.

Av disse 13 er det 6 respondenter som oppgir å ha blitt så inspirert eller så nysgjerrig at de har hentet inn mer informasjon om arbeidet i en eller flere av eksempelkommunene.

Ingen har dratt på studietur til noen av eksempelkommunene. To respondenter oppgir å ha opplevd personer fra eksempelkommunene som har kommet til dem og informert. Dette er trolig en ”overrapportering” som inneholder informasjon fra kommuner som ikke er presentert i denne publikasjonen. Som det framgår av avsnittet nedenunder, har ingen av de 14 kommunene som er presentert i heftet informert i andre kommuner.

Har kommunene i publikasjonen blitt kontaktet?

En annen indikator på hvordan publikasjonen er brukt, er i hvilken grad de kommunene som er *presentert i eksempelheftet* har blitt kontaktet av andre kommuner som ønsker å vite mer om arbeidet deres. For hver eksempelkommune er det som nevnt oppgitt en kontaktperson med telefonnummer og e-mailadresse som kan gi mer informasjon. I og med at det enkelte eksempel også er svært kortfattet, er det rimelig å anta at kommuner som faktisk har blitt inspirert, ville ta kontakt for å få vite mer.

Vi tok derfor en telefonrunde til 14 av de 15 eksempelkommunene¹³, til den som sto oppført i heftet som kontaktperson, og spurte om *de* kjenner til publikasjonen og at de er presentert i den, og i hvilken grad de har blitt kontaktet for å gi utfyllende og utdypende informasjon. Der hvor kontaktpersonen hadde sluttet i kommunen, ba vi om å få snakke med den som har tatt over som ansvarlig for barns og unges medvirkning¹⁴.

¹³ I denne oversikten har vi utelatt ett eksempel. Det er Ungdomshuset TVIBIT i Tromsø som er presentert i mange ulike sammenhenger – blant annet også i heftet ”Storbytiltak i større bysamfunn”. Dette er et tiltak som hele tiden får henvendelser fra store deler av Norge om virksomhet, organisering og medvirkning, og det ville uansett være vanskelig å finne ut i ettertid hvilken informasjonskilde som lå til grunn for de som har henvendt seg.

¹⁴ Dette var åpenbart et nytt og temmelig uventet spørsmål å håndtere for de aktuelle kommunenes sentralbord. I noen tilfeller ble vi henvist til barnetalspersonen i bygningsrådet – som det så viste seg at ikke hadde noe med dette å gjøre. Deretter ble vi henvist til både to og tre personer før vi kom fram til den rette.

Tabell 5.6 *Oversikt over henvendelser til de kommunene som ble presentert i "Mer innflytelse til barn og unge" i perioden juni 2003 til mars 2005.*

Kommune-nummer ¹⁵	Samme kontaktperson i mars 2005 som i 2003?	Kjenner til publikasjonen og at kommunen er presentert i den	Antall henvendelser fra andre kommuner etter juni 2003	Mottatte studiebesøk eller informert i andre kommuner ¹⁶
1	Ja	Ja	2	Ja – på et seminar for kommunene i fylket
2	Ja	Ja	2	Nei
3	Ja	Ja	2	Nei
4	Ny	Ja	0	Nei
5	Ja	Nei	2	Nei
6	Ja	Nei	0	Nei
7	Ny	Ja	0	Nei
8	Ja	Nei	0	Nei
9	Ny	Nei	0	Nei
10	Ja	Ja	2	Ja – på nasjonal konferanse
11	Ja	Ja	2	Nei
12	Ja	Ja	2	Nei
13	Ja	Nei	0	Nei
14	Ny	Ja	3	Nei

Opplysningene om antallet henvendelser til kommunene, er et viktig supplement til spørreundersøkelsen til de som har ansvaret for barns og unges medvirkning. Ved å spørre eksempelkommunene fanger en også opp henvendelser som kan være gjort av andre enn de som har ansvaret for barns og unges medvirkning¹⁷.

Vi antok at det ville være vanskelig for informantene i eksempelkommunene å redegjøre for hvor mange henvendelser de hadde fått, og om de kan ha kommet på grunn av presentasjonen i eksempelsamlingen. Det viste seg ikke å by på særlige problemer. Kommunene hadde fått så få henvendelser at det ikke var særlig vanskelig å huske dem. I de fleste tilfellene husket den kommunale informanten om det var henvist til eksempelheftet, eller ikke. I de tilfeller de var usikre, og henvendelsen hadde skjedd etter 1/7-2003, ble den uansett regnet med. Det betyr at det derfor heller kan være en svak overrapportering enn underrapportering. De fleste henvendelsene ble gjort på telefon eller mail, og ble besvart der og da.

Det mest overraskende med denne gjennomgangen er at fem av de som har ansvar for barn og unges medvirkning i de 14 eksempelkommunene faktisk ikke kjenner til den publikasjonen hvor kommunens arbeid er presentert. Fire av de som ikke kjente til publikasjonen er identisk med den som står som kommunens kontaktperson i publikasjonen. Et par av dem kan vagt huske at de ble oppringt av "en kar fra departementet" som de ga noe informasjon, men har ikke vært klar over at dette skulle inn i et

¹⁵ Kommunenumrene er ikke identisk med den rekkefølgen som de er presentert i eksempelheftet

¹⁶ Det er aktiv informasjonsformidling hvor forespørselen om å formidle informasjon har kommet med henvisning til at kommunen er presentert i eksempelheftet om medvirkning.

¹⁷ Et eksempel på en slik person er en prosjektleder for prosjektet "Ung i Gammel by" i Skien som fikk "Medvirkningsheftet" av en person på kulturkontoret. Hun ble inspirert av medvirkningsarbeidet til bydel Grefsen-Kjelsås og tok direkte kontakt for å få vite mer.

informasjonshefte¹⁸. Andre av kontaktpersonene kan derimot berette om at de hadde en god og tydelig prosess med den som departementet hadde engasjert for å utarbeide publikasjonen.

Til sammen har heftet generert 17 henvendelser til 14 eksempelkommuner, dvs. i snitt en henvendelse pr. kommune. Dette er enda en indikator på at heftet *ikke* har inspirert fagfolk i andre kommuner til å søke mer kunnskap fra de presenterte kommunene. Det bekrefter således de svar som ble gitt av de kommunene som svarte i den kvantitative undersøkelsen.

Derimot kan heftet ha hatt en annen og mer kuriøs inspirasjonsfunksjon. Et par av kommunene fikk en stund etter at heftet var publisert en henvendelse fra den norske ambassaden i Argentina. Den hadde satt seg inn i heftet og ønsket materiell og supplerende informasjon som kunne brukes i en formidling av norsk arbeid med barns og unges medvirkning i Argentina.

5.3.4 Opplevd nytteverdi

På samme måte som for de to andre publikasjonene har vi spurt de som kjenner til publikasjonene om hvor nyttig de synes at den er. Av de 33 som kjente til publikasjonen har 26 respondenter svart på spørsmålet om nytte. Også i dette tilfellet har vi slått sammen verdier på den skalaen fra 1-7 slik at midtverdien 4 regnes som nøytral, 1-3 som mindre nyttig og verdi 5-7 som nyttig.

Tabell 5.7 *”Mer innflytelse til barn og ungdom” – opplevd nytteverdi hos de som kjenner publikasjonen. I prosent*

	Liten kommune (n=7)	Mellomstor kommune (n=12)	Stor kommune (n=7)	Totalt (N=26)
Nyttig	29	83	57	62
Verken nyttig el. unyttig	0	17	43	19
Ikke nyttig	71	0	0	19
Total	100	100	100	100

Tabell 5.7 er basert på få respondenter og må fortolkes med forsiktighet – det gjelder særlig forskjeller mellom respondenter i kommuner av ulik størrelse.

Tabellen viser at relativt mange av de som har forholdt seg til publikasjonen mener den er nyttig. Dette i motsetning til ”Ungdomstiltak i større bysamfunn” hvor det var langt flere som hadde gitt en nøytral karakteristikk (dvs. score 4). Det er egentlig ikke store forskjellene det dreier seg om. Bak andelen som hadde gitt spørsmålet en score på 5-7 er det 12 som har gitt score 5 og fire som har gitt 6.

5.4 Oppsummering

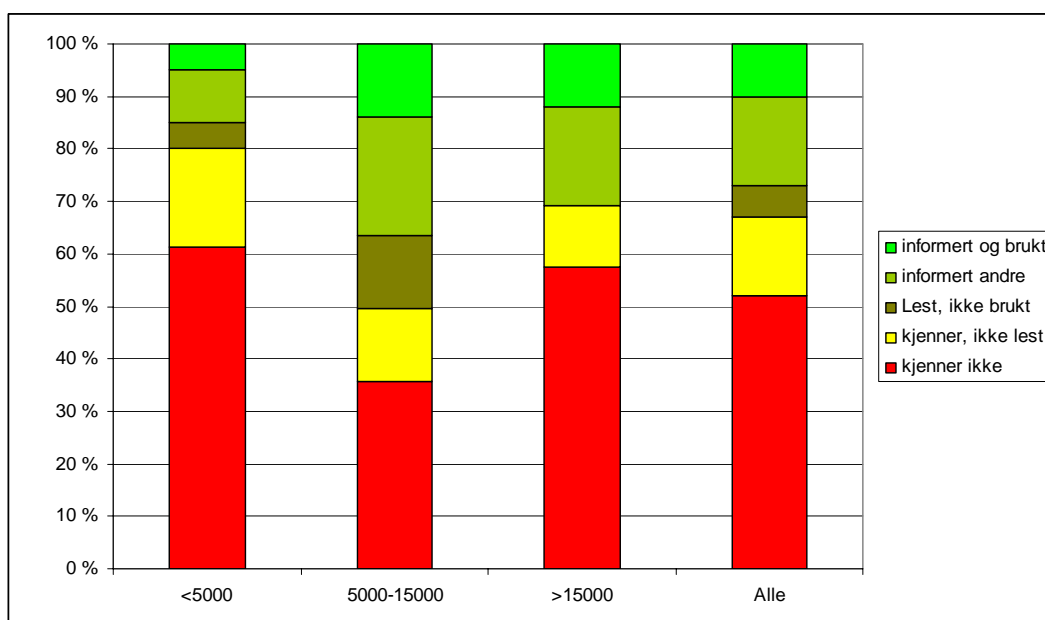
Vi skal vende tilbake til informasjonstrappa som vi presenterte i kap. 1.3. Den er velegnet til å oppsummere kjennskap til og bruken av publikasjonene. Når det gjelder ”Mer

¹⁸ I følge en nøkkelinformant i BFD skal alle kontaktpersonene ha godkjent teksten, og de skal ha fått heftet tilsendt da det ble utgitt.

innflytelse til barn og ungdom” er det rimelig å operere med de samme trinnene for denne publikasjonen som for ”Ungdomstiltak i større bysamfunn”.

- Trinn 0. Hvor mange av de som burde hatt kjennskap til rapporten – og som ikke har slik kjennskap.
- Trinn 1. Hvor mange har mottatt og kjenner til rapporten.
- Trinn 2. Hvor mange som har forholdt seg aktivt til budskapet – lest eller satt seg inn i hele eller deler av stoffet.
- Trinn 3. Hvor mange som har forholdt seg aktivt til budskapet, orientert andre relevante målgrupper om hele publikasjon eller eksempler i den
- Trinn 4. Hvor mange av disse som aktivt har referert til og brukt publikasjonen i interne møter i kommunen.

Figur 5.1 *Kjennskap og bruk av publikasjonen etter kommunestørrelse (n=103)*

At to av tre er kunnskapsløse i forhold til publikasjonen kan neppe karakteriseres som et godt resultat. På den annen side er det en betydelig del av de som har lest publikasjonen som også har informert andre om den, og da særlig ungdom i ungdomsråd eller barn- og unges kommunestyre. Dette bør betraktes som positivt.

Det er kun en av ti respondenter som aktivt har brukt publikasjonen i sitt arbeid, noe som umiddelbart må fortolkes som et dårlig resultat. Men et slikt resultat trenger heller ikke ha særlig sammenheng med publikasjonens nytteverdi. Det kan også reflektere at barn og unges medvirkning ikke er et høyprioritert satsingsområde ute i kommunene.

6 Trykt eller nettbasert informasjon?

Et sentralt spørsmål når det gjelder spredning av offentlig informasjon er om nettbasert informasjon kan erstatte de trykte publikasjoner, eller om det kun kan være et supplement. Et slikt spørsmål blir stadig mer relevant siden det de senere år har skjedd store endringer i hvordan offentlig informasjon spres. Stadig mer informasjon gjøres tilgjengelig over statlige og kommunale nettsider. Det er trolig få publikasjoner og offentlige dokumenter som ikke er tilgjengelig på "nettet". Dette gjør dem utvilsomt mer tilgjengelige for mange lesergrupper. Samtidig kan utgiver spare utgifter til trykking og utsendelse. Selv om størstedelen av utgiftene til slike publikasjoner går med til å samle inn stoff og skrive det ut, samt til bilder, layout o.l., kan det være penger å spare hvis de kun legges ut som nedlastningsfil. For "Satsing på barn og ungdom" beløper trykke- og utsendelsesutgiftene seg til ca. 400.000 kr for hver årlige publikasjon. Erfaringsheftet "Ungdomstiltak i større bysamfunn" kostet 150.000 kroner, og for en mindre publikasjon som "Mer innflytelse til barn og ungdom" er beløpet ca. 100.000 kr.

På den annen side har den nettbaserte informasjonen sine ulemper. I noen grad kan den være vanskelig å finne. Det kreves en meraktivitet å ta utskrifter av dem. En rapport på 100-200 sider som er stiftet i hjørnet er ikke alltid like lett å lese, og den kan være mer uhåndterlig å sette i bokhylla sammenlignet med en ferdigtrykt rapport med stiv perm og med tittel på ryggen.

Når det gjelder den type publikasjoner som denne rapporten dreier seg om, finnes de som mye annen offentlig informasjon i både trykt og i nettbasert form. Har "våre" respondenter i kommunene blitt kjent med publikasjonene via nettet eller på annen måte? De som har brukt publikasjonene – har de brukt den trykte utgaven, eller har de lastet den ned fra nettet? En ting er hva de faktisk har gjort – hva foretrekker de? Foretrekker de å få denne type informasjon gjennom en trykt utgave de kan holde i handa, foretrekker de å laste den ned, eller spiller det liten rolle?

Både kunnskap om den faktiske bruken og hva respondentene foretrekker, er viktige innspill i en vurdering om de fortsatt bør trykke opp denne type publikasjoner, eller kun legge dem ut på nettet.

6.1 Har respondentene fått kjennskap til publikasjonene på internett?

Vi har ikke spurt våre respondenter om de kjenner til nettstedet Odin, men vi regner med at de fleste fagfolk og ledere i kommunene faktisk kjenner til det. Og gjør de det, har de tilgang på så å si all informasjon som utgis fra den sentrale statsadministrasjonen av typen stortingsmeldinger, NOU'er, utredninger, publikasjoner og annet informasjonsmaterieill.

De som er innom BFD's hjemmesider, og spesielt siden om "barn og ungdom", for å se om det er noe interessant, vil høyt oppe på siden finne følgende henvisning:

Satsing på barn og ungdom

Publikasjonen "Satsing på barn og ungdom- regjeringens mål og innsatsområder i statsbudsjettet 2005" sendes i disse dager ut til alle landets kommuner, fylkeskommuner, fylkesmenn og barne- og ungdomsorganisasjoner.(31.01.05)

Det informeres her om at publikasjonen eksisterer, og at kommunene får den tilsendt. Samtidig gis det en link til publikasjonen. Det tar imidlertid lang tid, ca. 10 min. med vanlig ADSL bredbånd, å laste den ned¹⁹.

De publikasjoner som det henvises til på denne førstesiden under "barn og ungdom" er de nyeste publikasjonene – spesielt de fra siste året. Det betyr at "Satsing på barn og ungdom" vil finnes der hvert eneste år siden dette er en publikasjon som revideres og utgis årlig.

Informasjon om publikasjonen "Ungdomstiltak i større bysamfunn" finner man ikke like lett. Det gjorde man da den var ny, men den har siden blitt fortrent av nye publikasjoner. Hvis man skal komme "tilfeldig" over den, må en evt. gå inn på "andre dokumenter" for så å klikke seg videre til "rapporter og utredninger". Da vil man et stykke ned på siden komme til:

Ungdomstiltak i større bysamfunn

Erfaringshefte - eksempler fra tiltak og prosjekter rettet mot ungdom med spesielle behov i 10 bykommuner

Det er lite trolig at mange vil søke seg fram til publikasjonen på denne måten. Det måtte i så fall være de som allerede vet hva de er ute etter, og som derved kjenner publikasjonen på forhånd.

"Mer innflytelse til barn og ungdom". ligger heller ikke på den første informasjonssiden under "barn og ungdom", men er enklere å finne enn "Ungdomstiltak i større bysamfunn". En må gå videre til en av sidens åtte underkategorier "*deltakelse og innflytelse*". Klikker en på denne linken får man opp en side med en tydelig henvisning til to publikasjoner hvorav den ene er "Mer innflytelse til barn og ungdom".

En annen måte leserne kan komme over interessante publikasjoner er å bruke Odins søketjeneste. Hvis en for eksempel søker på barn og ungdom, kommer "Satsing på barn og ungdom" som nest øverste link. Hvis en bruker søkeord som "*ungdom spesielle behov*" får en opp "Ungdomstiltak i større bysamfunn" som den først angitte link. Hvis en velger søkeord som "*tiltak ungdom*" kommer den opp som link. nr. 22 – på den tredje siden med linker på disse to søkeordene.

Hvis en er interessert i barns og unges medvirkning og er på jakt etter publikasjoner fra enten BFD eller andre departementer, vil en trolig velge søkeord som *medvirkning ungdom*, eller *demokrati ungdom*, eller *deltakelse ungdom*.

Ut i fra slike søkeord får man ikke opp publikasjonen "Mer innflytelse til barn og ungdom" på de fem første sidene, dvs. blant de 50 første henvisningene/linkene. Derimot får en opp "Satsing på barn og ungdom" som øverste eller nest øverste referanse. Blant de 50 første referansene, er det en rekke henvisninger til ulike års utgaver av denne

¹⁹ Den lange nedlastningstiden kan nok få noen til å tro at det er noe galt slik at nedlastingen avbrytes.

publikasjonen. Det betyr at når man søker på et presist stikkord, får man opp den "brede" publikasjonen, og ikke den som presist tar temaet opp.

Hvis en derimot søker på *innflytelse ungdom*, får en opp "Mer innflytelse til barn og ungdom" som nest øverste referanse. Spørsmålet er om man faktisk søker videre på synonymer når en ikke har fått treff på de mest sannsynlige søkeordene.

Hvis en skal nå fram gjennom å bruke Odins søketjeneste avhenger det selvsagt at man bruker treffende søkeord. Publikasjonen "Satsing på barn og ungdom" er det lett å treffe. "Ungdomstiltak i større bysamfunn" er det også lett å treffe med den type søkeord som vi antar at mange vil bruke. Derimot er "Mer innflytelse til barn og ungdom" vanskelig å finne gjennom å anvende de søkeordene som vi vil tro er de mest sannsynlige å bruke.

Tabell 6.1 *Fått kjennskap til publikasjonen via internett. Prosent*

	Satsing barn og ungdom Prosent N	Erfaringshefte storby Prosent N	Mer innflytelse... Prosent N	Totalt Prosent N
Av alle som burde ha fått den	18 (343)	7 (103)	3 (69)	14 (515)
Av de som faktisk kjenner den	25 (253)	19 (36)	7 (33)	22 (322)

Tabellen viser som forventet at det er en langt høyere andel som har fått kjennskap til "Satsing på barn og ungdom" via Internett enn de to andre publikasjonene. Det er nesten tre ganger så mange som har blitt kjent med denne publikasjonen via nettet sammenlignet med "Erfaringshefte storby" og seks ganger så mange sammenlignet med "Mer innflytelse til barn og unge". Dette reflekterer nok i stor grad forskjeller i interesse for disse publikasjonene, men noe som kan forklares med ulikheter i profilering av rapportene på BFD's hjemmesider. "Satsing på barn og ungdom" har en fremtredende plass på BFD's hjemmesider, og den kommer også opp når en bruker andre søkeord som går utover selve tittelen som for eksempel når en søker på ungdom sammen med deltakelse, medvirkning, eller demokratisering.

6.2 Hva brukes – den trykte eller internettbaserte versjonen?

Siden såpass få har blitt kjent med publikasjonene over Internett, kan en ikke forvente at mange har lest eller bladd i nettversjonen av publikasjonen. På den annen side kan det tenkes at kommunale fagfolk eller ledere som faktisk kjenner til at publikasjonene finnes, laster dem ned fordi det er lettvinnt. En slipper på denne måten å lete i egen bokhylle, i andres bokhylle eller gå ut på et forværelse eller ekspedisjon. En kan så velge å lese hele eller deler av publikasjonen på nettet. Eller - en kan ta utskrift av en side, flere sider eller hele publikasjonen hvis en ønsker å lese den på papir. For noen vil kanskje bruk av Internett for å lese og/eller laste ned publikasjoner være lettvinnt, mens det for andre trolig vil være enklere å ha publikasjonen i bokhylla.

Vi har spurt de som har forholdt seg aktivt til publikasjonen hvilken versjon de faktisk har brukt. Resultatene framgår av tabell 6.2.

Tabell 6.2 *Har du anvendt den trykte publikasjonen, utskrift fra Internett eller lest internettversjon på skjermen. Prosent av de som har lest eller bladd i publikasjonen.*

	Satsing barn og ungdom (n=178)	Erfaringshefte storby (n=29)	Mer innflytelse (n=23)	Totalt (n=230)
Den trykte versjonen	76	79	83	77
Utskrift fra internett	14	14	4	13
Lest internettversjon på skjermen	10	7	9	9
Vet ikke, husker ikke	1	0	4	1
	100	100	100	100

Det mest interessante ved tabellen er likhetene. Mellom 3/4 og 4/5 av respondentene har anvendt den trykte versjonen. Det er som forventet en noe større andel av brukerne av "Satsing på barn og ungdom" som har anvendt Internettversjonen enn for de to andre publikasjonene, men også for denne publikasjonen har ¾ av leserne brukt den trykte versjonen. Noe over halvparten av de som bruker Internettversjonen tar en utskrift, noe under en halvpart leser på skjermen.

Prosenttallene for den faktiske bruken av publikasjonene tyder på at den trykte utgaven av publikasjonene fortsatt er den klart foretrukne.

6.3 Hvilken versjon sier respondentene at de foretrekker?

I hvilken grad slike publikasjoner er lest i trykt utgave eller via nettet, er rimeligvis avhengig av hvordan respondentene har fått kjennskap til dem, og hvor tilgjengelig de har vært i hhv. trykt og Internettbasert versjon. Vi har også spurt i hvilken form respondentene foretrekker å få den informasjonen som er formidlet gjennom disse publikasjonene.

Tabell 6.3 *Hva foretrekkes: trykt utgave eller nedlastningsfil på nettet? Prosent av de som kjenner til de ulike publikasjonene*

	Satsing barn og ungdom Prosent (n=253)	Erfaringshefte storby Prosent (n=36)	Mer innflytelse Prosent (n=33)
Som trykt utgave	72	47	55
Som nedlastningsfil	16	31	33
Begge former er like bra	12	22	12
	100	100	100

Her er det noen interessante forskjeller. Mens godt over to tredeler av de som kjenner til "Satsing på barn og ungdom" vil foretrekke å få en slik publikasjon som trykt utgave, er kun rundt halvparten av de som kjenner til de to andre publikasjonene som foretrekker dem som trykt utgave. En mulig forklaring på dette er at "Satsing på barn og ungdom" er en større publikasjon i omfang og har en større tematisk bredde enn de to andre. Det betyr trolig at det er en publikasjon som det kan være aktuelt å oppsøke flere ganger i løpet av

året. Dessuten er den større å laste ned, og større å stifte sammen. De to andre er typiske eksempelpublikasjoner hvor en kan hente ut det som synes relevant. En trenger ikke å ha hele publikasjonen på bordet for å forholde seg til det eller de eksempler en synes er interessante.

6.4 Nedlasting eller bestilling?

At de kommunale målgruppene faktisk har brukt den trykte utgaven i langt større grad enn nedlastningsalternativet fra nettet, har en sammenheng med at de har fått publikasjonene tilsendt. Men hva med de som er interessert i denne type publikasjoner og som ikke har fått den automatisk tilsendt? Det være seg alle de fagfolk/"nærbryårkrater" som ikke har fått den tilsendt, lokale skoler, ungdomsråd. De som tilhører en offentlig etat kan bestille publikasjonene fra Statens forvaltningstjeneste/trykksaksekspedisjonen, eller laste den ned via nettet.

Fordi det er enklere å laste ned fra nettet enn å ringe de to ovennevnte publikasjonsbestillerne, og så vente en dag eller to på at den kommer med posten, er det rimelig å forvente at det er flere som har valgt "nedlastningsalternativet" enn "bestillingsalternativet". Vi har derfor hentet inn opplysninger fra Statens forvaltningstjeneste om forholdet mellom bestilte trykksaker og nedlastede publikasjoner.

Tabell 6.4 *Bestilte rapportene fra Statens trykksaksekspedisjon (fram til 31/12-04). Antall bestillere og antall bestilte eksemplarer.²⁰:*

	Satsing på barn og unge 2004		Ungdomstiltak større bysamfunn		Mer innflytelse til barn og ungdom	
	Bestillere	Antall eks.	Bestillere	Antall eks.	Bestillere	Antall eks.
Kommuner, bydeler og fylkeskommuner som er omtalt i publikasjonen.			16	310	6	195
Andre kommuner	84	525	25	171	41	586
Antall ungdomsråd el. ungdomsorg.					7	221
Andre instanser (dept., fylkesmenn, frivillige org, firmaer)	39	306	20	134	5	76
Barne- og familiedepartementet ²¹	1	231	1	315	1	400
Totalt	124	1062	62	930	60	1402

Tabellen viser at det ikke er store forskjeller i hvor mange eksemplarer som er sendt ut av de ulike publikasjonene. Totaltallet ligger mellom 930-1400 eksemplarer. En viktig forskjell mellom publikasjonene, er at mens "Satsing på barn og ungdom" ble sendt ut i sju eksemplarer til hver kommune, ble de to andre publikasjonene sendt ut i et til eksemplarer.

²⁰ Tabellen er basert på opplysninger fra Forvaltningstjenestens distribusjonssenter og gjelder fra rapportene kom ut og ut 2004.

²¹ Inn i BFD's egen bestilling har vi også regnet inn bestilling til hotell Scandic Hamar hvor BFD hadde sin store kommunekonferanse i oktober 2004. Dette gjelder 100 ex. av "Satsing på barn og unge", og 150 ex. av "Mer innflytelse til barn og unge".

Oversikten viser at halvparten av det utsendte antallet eksemplarer har gått til 84 kommuner (inkl. noen få fylkeskommunale enheter). Det betyr at en femdel av landets kommuner har bedt om ekstra eksemplarer – i snitt seks stykker. Ca. 1/5 har gått til Barne- og familiedepartementet selv. En snau 1/3 har gått til ”andre instanser” hvorav andre departementer og fylkesmennene utgjør hovedtyngden.

Når det gjelder de to andre publikasjonene viser oversikten over utsendelser at en betydelig andel av utsendelsene har havnet enten hos de kommunene som er presentert i publikasjonene, eller i barne- og familiedepartementet selv. Dette gjelder 67 prosent av de utsendte eksemplarer av ”Ungdomstiltak i større bysamfunn” og 42 prosent av ”Mer innflytelse til barn og ungdom”. At enkelte av de presenterte kommunene selv ønsker å ha et noe større opplag av en publikasjon hvor de er presentert er neppe overraskende. Å bli omtalt i en departemental publikasjon på denne måten, kan være viktig for prosjektene/ tiltakenes oppslutning og legitimitet lokalt, og derfor kan det være greit å ha noen eksemplarer å dele ut til utvalgte personer. Den betydelige andel som departementet selv har bestilt er trolig viderefremidlet til andre kommuner, blant annet på den store oppvekstkonferansen i Hamar i oktober 2004.

Det er kun 25 kommuner utover de som selv er fremstilt i ”Ungdomstiltak i større bysamfunn” som har bestilt flere eksemplarer av publikasjonen – i snitt sju eksemplarer hver. Kun 19 prosent av det utsendte materialet har endt ute i kommunene.

Det er 41 kommuner og 7 ungdomsråd som har bestilt ”Mer innflytelse til barn og ungdom” – utover de kommunene som er presentert i den. Felles for disse er at de har bestilt relativt mange – i snitt 15 eksemplarer.

Isolert sett sier ikke denne oversikten over utsendte publikasjoner så mye. At mange kommuner ser ut til å bestille flere eksemplarer, er selvsagt ikke noen garanti for at de blir lest.

Det viktigste som tabellen formidler er at det er relativt få kommuner som har brukt anledningen til å foreta ekstra bestillinger. For de tre publikasjonene er det kun mellom 8 og 20 prosent av kommunene som har gjort det.

Men hva så med nedlastinger fra nettet? For svært mange vil det være enklere å laste ned hele eller deler av et dokument, enn å ringe eller skrive en mail til publikasjonsbestillingen i Statens forvaltningstjeneste. Tabell 6.5 viser hvor mange som har vært inne på ”Odin-sidene” til de aktuelle publikasjonene og som derfor har hatt mulig til å lese på skjermen, samt hvor mange som faktisk har lastet publikasjonene ned. Det siste er selvsagt ikke ensbetydende med om de har lest dem, men det er hvertfall en indikator på hvor mange som har forholdt seg aktiv til publikasjonene. Dessverre er det en del mangler i tallgrunnlaget for de tre publikasjonene. Statens forvaltningstjeneste har kun vært i stand til å få fram tall fra 8/5 2004 og ut året. Det betyr at vi ikke har fått oversikt over antall besøk og nedlastinger i den perioden hvor disse publikasjonene var nye. Spesielt gjelder dette ”Mer innflytelse til barn og unge” kom ut sommeren 2003 og ”Ungdomstiltak i større bysamfunn” som kom høsten 2003. ”Satsing på barn og ungdom” kom først ut 1/2 2005. Allikevel gir nedenstående tabell en viss pekepinn på den Internett-baserte bruken av publikasjonene. I motsetning til de trykte publikasjonene, er det ikke mulig å finne ut hvem som har vært inne på de aktuelle sidene eller lastet publikasjonene ned.

Tabell 6.5 *Antall som har hhv. "besøkt" publikasjonene på nettet og som har lastet publikasjonene ned som PDF-fil. Tidsperiode 8/5-2004 til 31/12-2004*

	Satsing på barn og ungdom	Ungdomstiltak i større bysamfunn	Mer innflytelse til barn og ungdom
Antall visninger på siden	883	47	75
Antall pdf-nedlastninger	1011	39	36

Tabellen viser at "Satsing på barn og ungdom" står i en særstilling når det gjelder bruken av Internett. Til tross for at den er sendt ut i sju eks. til hver kommune, og også i et stort antall eksemplarer til andre departementet, direktorater og andre offentlige instanser, er det en betydelig aktivitet på nettet. I tallet på ca. tusen pdf-nedlastinger og nær tusen andre besøk på nettet, skjuler det seg sikkert både privatpersoner, politikere og offentlig ansatte. I den siste gruppen kan en sikkert både finne personer som ikke har fått den trykte publikasjonen, men kanskje også de som har fått, men "som ikke vet hvor de har den". At såpass mange har forholdt seg aktivt til publikasjonen på nettet, reflekterer jo også at dette er en publikasjon som formidler informasjon på et meget bredt felt – som kan være interessant og relevant for mange yrkesgrupper.

Selv om vi ikke har fått data om Internettaktiviteten for de to andre publikasjonene mens de var nye, er de tallene som fremkommer her så små at de nok er en indikator på at de ikke har fått noen bred og omfattende leserkrets.

I avslutningskapitlet skal vi foreta en avsluttende drøfting om en nå kan slutte å trykke denne type publikasjoner og overlate formidlingen til Internett.

7 Oppsummering og samlet vurdering

Denne evalueringen av spredning og bruk av publikasjoner utgitt av Barne- og familie-departementet, har tatt for seg tre publikasjoner som til dels er svært ulike i form og innhold. Vi skal i dette avslutningskapitlet presentere hovedpunktene i denne undersøkelsen, samt gi våre vurderinger både av publikasjonene som sådan og av hvordan de har blitt spredd og brukt. Vi skal også komme med forslag til hvordan disse og tilsvarende publikasjoner bedre skal nå fram til målgruppene i framtiden. Hva må gjøres med publikasjonenes form og innhold og hvordan det informeres om dem?

7.1 Satsing på barn og unge

Den fullstendige tittelen til denne publikasjonen er ”Samlet oversikt. **Satsing på barn og ungdom.** Regjeringens mål og innsatsområder i statsbudsjettet 2004.”

Publikasjonen gir informasjon om mål og innsatsområder i barne- og ungdomspolitikken, og en samlet oversikt over de midlene som er bevilget til disse formålene i statsbudsjettet. Heftet omtaler de viktigste innsatsområdene innenfor ansvarsområdene til 12 departementer. Beskrivelsene av så godt som samtlige innsatsområder avsluttes med henvisninger til kilder der ytterligere informasjon kan hentes. I tillegg til trykt utgave, finnes publikasjonen som nedlastingsfil på www.odin.dep.no.

”Satsing på barn og unge” er en publikasjon som har funnet sin form. Ut i fra vår vurdering er den oversiktlig, lettlest og inspirerende med en utstrakt bruk av illustrasjoner. Den presenterer den statlige politikken organisert ut i fra temaer som går på tvers av den tradisjonelle departementsoppdelingen. Den framstår derfor både som et alternativ og et supplement til den informasjon som spres fra sektordepartementene.

Samtlige av landets kommuner har mottatt sju eksemplar av publikasjonen. Siden publikasjonen har relevans for den samlede kommunale tjenesteproduksjonen mot barn og unge, valgte vi som respondenter de stillingskategorier vi mente at publikasjonen ville ha særlig relevans for. Dette var de med ansvar for barnevernet, ansvar for ungdomsarbeidet i kommunen, ansvar for skole, og de med eksplisitte koordineringsfunksjoner.

I underkant av tre av fire respondenter kjenner til at publikasjonen finnes. Hver femte respondent vet at den eksisterer, men har selv ikke lest eller bladd i den. Til sammen har noe over halvparten av respondentene kunnskap om publikasjonens eksistens eller innhold ved at de har lest/bladd i den, mens noe under halvparten mangler slik kunnskap. Vi finner flere ”kunnskapsløse” respondenter i små enn i mellomstore- og store kommuner. Vi finner også flere kunnskapsløse i de lovpålagte oppgaver som barnevern og skole sammenlignet med de som arbeider med ikke-lovpålagte oppgaver som ungdomsarbeid og koordinerings-/planleggingsvirksomhet. En slik forskjell mellom lovpålagte og ikke-lovpålagte oppgaver skyldes nok at de som arbeider med lovpålagte tjenester innenfor etablerte og sterke sektorer får mye av sitt informasjonsbehov dekket

fra sitt sektordepartement, direktorat og lokal statsadministrasjon. Annerledes er det for de med ikke-lovpålagte oppgaver som ikke har det samme utviklede apparat å forholde seg til. Spesielt for de med koordinerings- og planleggingsoppgaver som jo må forholde seg til informasjon fra mange departementer, har denne publikasjon som sammenfatter den statlige politikk og presentere virkemidler på flere områder vært spesielt viktig.

Et flertall av de respondentene som har lest publikasjonen vurderer den som en nyttig kilde for å skaffe oversikt over statlige mål og virkemidler. Det er også et flertall som vurderer den som nyttig for arbeidet med barn og unge i egen kommune. Når det gjelder publikasjonens betydning som kilde til kunnskap om tilskuddsordninger, som argumentasjonsplattform og som inspirasjonskilde, er det derimot et klart flertall som mener at publikasjonen ikke er viktig eller de stiller seg nøytrale til dette spørsmålet. Et slikt fravær av en positiv vurdering på disse punktene har trolig sammenheng med at det ikke lenger florerer med statlige tilskuddsordninger utover det kommunene tildeles gjennom rammetilskuddet. For de som ønsker å hente argumenter som kan brukes i planlegging og saksforberedelse, vil nok heller Stortingsmeldinger, NOU'er, forskningsrapporter og fagbøker ha større relevans. Publikasjonen er heller ikke noen utpreget eksempelsamling hvor kommunene henter inspirasjon, selv om publikasjonen har mange henvisninger til relevant informasjon.

Av de respondentene som har lest eller bladd i publikasjonen, har mer enn to av tre informert politikere og/eller administrativt ansatte om innholdet i den.

Vi finner at det blant ansatte i ledende og koordinerende stillinger er et klart flertall som har satt seg inn i publikasjonen, og flere av disse viser til at heftet har vært brukt som underlagsmateriale i kommunens planer for oppvekstpolitikken. Det er derved fullt mulig at publikasjonen har gitt sterkere føringer for det lokale arbeid for barn og unge enn det den noe begrensede andelen respondenter som har satt seg inn i hva publikasjonen inneholder kan tyde på. Det må også sies at når mange tilskriver publikasjonene begrenset nytteverdi, er det svært mange som viser til trange økonomiske rammer i kommunen. Utsagn av typen "*altfor lite sammenheng mellom statlig satsing og kommunal økonomi*", eller "*det er et stykke mellom målsetninger og det som er gjennomførbart når kommunen er på konkursens rand*", er premiss for slik negativ vurdering av nytte som angis av flere. De har satt seg inn i publikasjonen, men finner få lyspunkter som kan lette deres arbeid i en anstrengt kommuneøkonomi.

Tatt i betraktning at dette er en publikasjon som har utkommet hvert eneste år siden 1980-tallet og at den er lett synlig på Barne- og familiedepartementets hjemmesider, kan noen sikkert vurdere andelen "kunnskapsløse" som stort – de utgjør som nevnt nær halvparten av respondentene. Når heftet presenterer en *helhetlig oversikt* over regjeringens mål og virkemidler i barne- og ungdomspolitikken kunne man kanskje forvente at en større andel av "våre" respondenter hadde satt seg inn i innholdet. På den annen side er publikasjonen relevant for mange stillingskategorier i kommunene (enda flere enn de vi har intervjuet²²), for lokale politikere, aktører i direktorater, lokale statlige enheter, samt ansatte og ledere i det frivillige organisasjonslivet. Selv om det er en relativt stor andel "kunnskapsløse", er det også antallsmessig mange som forholder seg aktivt til publikasjonen. En indikator på dette er at det er foretatt tusen nedlastninger av publikasjonen som pdf-fil fra Internett og åtte hundre ekstra bestillinger av den trykte utgaven – som kommer i tillegg til de sju eksemplarer som er sendt til den enkelte kommune.

²² Den vil også kunne ha relevans for ansatte som arbeider med barn og unges helse, flyktninger, rusomsorg, rektorer på lokale skoler etc. etc.

Siden vi lever i et informasjonssamfunn hvor samme informasjon ofte kan være tilgjengelig i mange kanaler (Statsbudsjettet, Stortingsmeldinger, spisset informasjonsformidling fra sektordepartementene, departementenes hjemmesider, Kommunal Rapport, fagtidsskrifter, aviser m.m.), kan en neppe forvente at "alle" forholder seg til én bestemt informasjonskilde som "Satsing på barn og unge". At nær halvparten i de mest relevante stillingskategoriene i kommunene er "kunnskapsløse" om denne publikasjonen, trenger ikke bety at de er kunnskapsløse i forhold til mye av den informasjonen som publikasjonen formidler. De kan bare ha fått den via andre kanaler.

Tatt i betraktning at "Satsing på barn og unge" gir informasjon som stykkevis og delt også er tilgjengelig mange andre steder, kan en neppe vurdere en andel på noe over 50 prosent i de mest aktuelle brukerkategoriene som aktivt har forholdt seg til den som spesielt nedslående. Vår vurdering er at dette må betraktes som et relativt godt resultat. Siden det antallsmessig er så mange som har forholdt seg aktivt til publikasjonen, vil det å slutte å lage den neppe bør være noen aktuell problemstilling. Publikasjonen er et godt og oversiktlig supplement til den øvrige informasjon som formidles.

Som vi skal komme tilbake til i kap. 7.4 er det neppe heller noe alternativ *kun* å legge denne ut som nedlastningsfil på Internett. De fleste foretrekker publikasjonen i trykt form.

7.2 Erfaringshefte – Ungdomstiltak i større bysamfunn

Erfaringsheftet Ungdomstiltak i større bysamfunn presenterer 39 tiltak/prosjekter overfor utsatte ungdommer i større bysamfunn. Hvert tiltak er presentert over en tekstsider, samt en side med bilder. På tekstsiden presenteres bakgrunn for prosjektet/tiltaket, dets aktiviteter, organisering, erfaringer, resultater og veien videre. Vårt inntrykk er at de enkelte eksemplene presenteres på en på en oversiktlig og innbydende måte.

Publikasjonen er en ren eksempelpresentasjon og eksemplene dreier seg om 10 til dels svært ulike temaer. Den inneholder ingen samlet drøfting av likheter og ulikheter mellom eksemplene – noe som for øvrig ville ha vært vanskelig å gjennomføre på en god måte på grunn av eksemplenes innbyrdes ulikhet.

Innsamling og bearbeiding av data fra prosjektene er gjennomført av en fagperson med både praktisk erfaring og akademisk bakgrunn på ungdomsfeltet. Her er det utført et stort arbeid innenfor en svært begrenset økonomisk ramme og derigjennom begrensede tidsressurser. Rapporten er illustrert gjennom en rekke små og større bilder. Disse er i hovedsak tatt av ungdommene i hvert av de presenterte prosjekter/tiltak som ble utstyrt med et engangskamera med oppmodning om å ta bilder til publikasjonen. Alle amatør-bildene har bidratt til å gjøre de fargerike temaene enda mer fargerike. De formidler mye ungdommelig glede, og er klart relatert til det prosjekt eller tiltak som presenteres. Dette har etter vår vurdering vært både en morsom og en rimelig måte å illustrere publikasjonen på.

Dessverre skiller publikasjonens omslag seg fra det fargerike innholdet. Det er grått og kjedelig – noe som altså skyldes et teknisk uhell som ble oppdaget først etter at hele opplaget var trykket opp. "Innpakningen" er derfor svært mye dårligere enn innholdet. Dette *kan ha* hatt betydning for i hvilken grad publikasjonen nådde fram til målgruppen. Erfaring fra markedsføring tilsier jo at "innpakningen" betyr svært mye for å få ønsket oppmerksomhet fra målgruppen. I tillegg har publikasjonen en tittel hvor "større bysamfunn" står helt sentralt – noe som *åpenbart* har hatt betydning for hvem som har lagt merke til den og som har lest den.

Det kritiske trinnet i informasjonstrappa (jf. kap. 1.2) har vært å gjøre informasjonsmaterialet kjent for målgruppen – de som har det daglige og faglige ansvaret for ungdomsarbeidet i kommunen. Det er kun en av fire med ansvar for kommunens ungdomsarbeid i kommuner med under 15.000 innbyggere som vet at publikasjonen i det hele tatt eksisterer. Den har enten blitt sortert vekk som uinteressant i kommunens interne postsystem, eller den har blitt lagt vekk og glemt av målpersonene fordi tittelen har signalisert at publikasjonen er lite relevant for dem. Vi finner klare holdepunkter for dette i vårt datamateriale. I de større kommunene med over 15000 innbyggere har derimot nær 60 prosent av respondentene kjennskap til den, og en stor del av disse har også lest og brukt publikasjonen. I disse større kommunene mener vi at resultatet – dvs. kjennskap og bruk av publikasjonen – bør betraktes som tilfredsstillende.

Når en skal vurdere spredningen og bruken av dette erfaringsheftet er det viktig å ha klart for seg at i utgangspunktet var dette en publikasjon som var ment til ”innvortes” inspirasjon for aktører i de store byene som er med i Barne- og familiedepartementets ”storbyordning”. Det var et godt stykke ut i prosessen med å lage erfaringsheftet at man besluttet at det også skulle sendes ut til *alle* landets kommuner. Både tittel og innhold viser allikevel at det var innrettet mot storbyene. At erfaringsheftet ikke nådde ut til målpersonene i de små og mellomstore kommunene er ikke særlig overraskende.

Det kan imidlertid synes noe overraskende at målpersonene i de større kommunene som kjenner til og har satt seg inn i publikasjonen, gir den en middels og ikke en stor nytteverdi. Vi tror dette ikke nødvendigvis skyldes egenskaper ved publikasjonen, men trolig at mange av eksemplene i den også er behørig presentert gjennom mediaoppslag i nasjonale og regionale media, gjennom seminarer og konferanser og delvis også gjennom forskningsrapporter.

Hvis departementet ønsker å utgi lignende eksempelinformasjon på nytt, og hvis en ønsker at det skal få en leserkrets utover storbyene, må en endre tittel samt gi rom for eksempler fra andre typer kommuner. Det er ikke bare informasjonstaktiske hensyn som tilsier dette. Like viktig er det at, kanskje med unntak av Oslo, er det små kvalitative forskjeller mellom ungdoms liv i en norsk storby, og i mindre byer og større tettsteder. Det er neppe så store forskjeller mellom hvordan ungdom lever sine liv i en bygdeby som Volda eller Tynset, sammenlignet med en mindre by som Kongsberg eller Mo i Rana eller med Skien, Stavanger eller Trondheim. Og det er neppe de store forskjeller mellom hvordan en ungdom lever sitt liv i en av Bergens eller Kristiansands ytre bydeler sammenlignet med en som bor i en småkommune som Sund på Sotra eller i Søgne. Det bor riktignok flere ungdommer i en stor by, men det er ikke slik at levekårene skiller seg dårlig ut sammenlignet med mindre byer og tettsteder (jf. Daugstad 2003). Med unntak av Oslo og Drammen har heller ikke norske storbyer en spesielt høy prosent flyktninger og innvandrere. Det er en langt større prosent i Rælingen, Skedsmo, Lørenskog, Askim og Moss, enn i de fleste av storbyene.

Forskjellen mellom store og mindre kommuner går ikke så mye på ulikheter i levekår og trolig heller ikke på ungdomskultur, men på tiltakenes størrelse og dimensjonering. Store kommuner har et annet befolkningsgrunnlag og kan dimensjonere sine tiltak på en annen måte. De store ungdomshusene som Tvibit i Tromsø, Riverside og X-ray i Oslo og Samsen i Kristiansand har trolig ikke den helt store overføringsverdien til mindre kommuner. Men i små og mellomstore kommuner kan en finne spennende og gode ungdomshus, om enn med noe færre kvadratmeter og færre aktiviteter enn i storbyene, som burde egne seg som eksempel for kommuner av samme størrelsesorden. Eksempler er Eidskog og Askim – som er kommuner med mellom 5000 og 15000 innbyggere, og Nedre Eiker med 21000 innbyggere.

”Ungdomstiltak i større bysamfunn” inneholder flere tiltak som er kommuneoverskridende og som ikke bare har som målgruppe den ungdommen som bor i den kommunen hvor tiltaket holder til. Det gjelder blant annet African Youth in Norway, Ung i Europa, Eurodesk, informasjonsvirksomhet om homofili, Islamsk kvinnegruppe i Norge – ungdomsprosjektet. Ved å presentere disse tiltakene i en publikasjon vinklet mot storbyene, ble målpersoner i de mindre kommunene avskåret fra å bli kjent med dem. Disse ”kommuneoverskridende” tiltakene er trolig heller ikke slike som er mest kjent gjennom andre kanaler.

En revisjon av ”Erfaringsheftet” med en ny tittel, en ny forside – og med eksempler også fra mindre byer og tettsteder, vil sannsynlig nå en langt større andel av målgruppen. Trinn 1 i informasjonstrappa vil kunne bli betydelig lavere. Med en presentasjon av tiltak fra flere ulike kommuner, vil trolig flere bli inspirert til å hente inn supplerende informasjon, og kanskje vurdere å gjøre noe lignende selv.

Publikasjonen inneholder mange temaer som er svært ulike. Her finner en tiltak for funksjonshemmede, innvandrere, skolerettede tiltak, tiltak rette mot helse, arbeid og kvalifisering, fattigdom m.m.. Styrken er at en slik publikasjon blir variert og at det kan bli ”noe for alle og enhver”. Svakheten er et en publikasjon som inneholder ”alt og ingenting”, trolig lettere bli oversett enn en som har en tydeligere tematisk fokusering. Hvert av de temaene som er presentert i ”storbypublikasjonen” kunne godt ha vært gjenstand for en egen publikasjon, med eksempler fra ulike kommunekontekster. Fordelen med en mer tematisk avgrensning er at en kan lettere kan foreta en sammenlignende drøfting hvor eksemplene kan sees i sammenheng med hverandre og hvor likheter og ulikheter, typiske hindringer og muligheter drøftes. Hvis målgruppen er høyt utdannede fagfolk, og stadig flere ansatte i kommunalt ungdomsarbeid har høyere utdanning, vil trolig en eksempelsamling kombinert med en faglig drøfting være mer spennende og utfordrende.

7.3 Mer innflytelse til barn og ungdom

En publikasjon som presenterer et mer avgrenset tema er ”Mer innflytelse til barn og ungdom”. Den presenterer eksempler på barns og unges medvirkning i 15 kommuner og 12 fylkeskommuner. Begrunnelsen for å gi ut heftet er at dette er et felt hvor det har skjedd en god del ting ute i ”kommune-Norge”, og at en eksempelpublikasjon som kom ut i 1997 var blitt foreldet. Barn og unges medvirkning er ikke et felt hvor det foreligger mye verken fagstoff eller populariserte fremstillinger. Det er heller ikke et felt som får særlig oppmerksomhet i de nasjonale eller regionale media, i motsetning til flere av eksemplene i ”Ungdomstiltak i større bysamfunn”. Selv om temaet har vært belyst på flere konferanser de senere år, og også i form av noe annet veiledningsmateriale (jf. bl.a. fra Redd Barna), er det trolig et visst oppdemmet behov for informasjon om temaet.

”Mer innflytelse til barn og unge” er et rent eksempelhefte. Det inneholder ikke noen diskusjon av begreper som demokrati, medvirkning, innflytelse etc.. Interessante forskjeller og likheter mellom eksemplene er ikke drøftet, og det foreligger heller ikke en fremstilling av ulike modeller for medvirkning. Flere av de 15 kommuneeksemplene er så kortfattet presentert at informasjonsverdien av disse må være svært begrenset. De er heller ikke spesielt levende fremstil, særlig ikke når en sammenligner med ”Ungdomstiltak i større bysamfunn”. Men da må det også tilføyes at det er vanskelig å skrive levende og interessant på 300-500 ord om relativt likeartede eksempler innen et avgrenset tema som ungdoms medvirkning i kommunene.

Derimot har publikasjonen en innbydende forside og en fargerik presentasjon av eksemplene inklusive store fargebilder som bryter opp teksten. De fleste bildene har ikke noen tilknytning til de kommunene som presenteres, men dette er neppe noe mange reflekterer over.

Etter vår vurdering scorer publikasjonen høyt på stil og lavt på innhold. Ut i fra en slik vurdering skulle en forvente at dette er et hefte som mange av de med ansvar for barns og unges medvirkning har lagt merke til, men som de ellers ikke har brukt i særlig grad.

Halvparten av respondentene i vår undersøkelse, dvs. personer i kommunene med ansvar for barns og unges medvirkning, kjenner ikke til heftet i det hele tatt. Dette til tross for at hver kommune har fått to eksemplarer av heftet. Tatt i betraktning publikasjonens avgrensning med en tittel som klart angir dens tema, at det foreligger begrenset informasjon på feltet fra før, samt at den har en innbydende forside, må dette betraktes som et lite tilfredsstillende resultat.

Det er trolig flere grunner til at såpass få målpersoner kjenner til publikasjonen. Det *kan* skyldes at det ble gitt svært lite ”informasjon om informasjonen” da heftet ble gitt ut. Den mest sannsynlige årsaken til manglende kjennskap til publikasjonen tror vi allikevel er å finne ute i kommunene. Barns og unges medvirkning er neppe noe stort og viktig satsingsområde i kommunene. Den som har ansvaret for dette feltet har dette som en bijobb ved siden av noe annet som helt sikkert defineres som viktigere (jf. kap. 2.5.3). Barns og unges medvirkning kommer i skyggen av mye annet.

Av de som har kjennskap til publikasjonen er det en tredjedel som ikke har åpnet den og bladd eller lest i den. Ca. halvparten av de med kjennskap har informert andre om den – og da særlig ungdomsrådet. Kun 1 av 5 respondenter som kjenner publikasjonen oppgir at publikasjonen har vært brukt og tatt opp til drøftinger internt i kommunen.

”Mer innflytelse til barn og ungdom” er utstyrt med en kontaktperson med e-mailadresse og telefonnummer som interesserte kan henvende seg til. Gjennom å kontakte de kommuner som er presentert i publikasjonen, har vi brakt på det rene at de ikke har blitt usatt for spesielt stor pågang av folk som ønsker mer informasjon. I snitt har de fått en henvendelse hver siden publikasjonen kom ut sommeren 2003 og fram til mars 2004.

Vi må derfor konkludere at publikasjonen ikke har vært mye brukt, og at den heller ikke har generert særlig med henvendelser til eksempelkommunene for utdypende informasjon.

På den annen side oppgir et flertall av de som kjenner til publikasjonen at den har en klar nytteverdi. Dette er noe overraskende tatt i betraktning at den ikke er så mye brukt. Vi tror en såpass positiv vurdering reflekterer at dette er et felt hvor det foreligger begrenset med informasjon, og at nytteverdien blant annet relaterer seg til at publikasjonen med sin innbydende form og kortfattede innhold, kan være egnet for deltakerne i ungdomsrådene som også utgjør en målgruppe for publikasjonen. Halvparten av de som kjenner til publikasjonen har da også formidlet den videre til ungdomsrådet eller barn og unges kommunestyre.

Vi tror ikke det finnes noen enkel løsning på hvordan en skal få en slik publikasjon til å nå ut til målpersonene i kommunene – dvs. de med ansvar for barns og unges medvirkning. Formen på publikasjonen er god, forsiden er tematisk avgrenset og gjennom sterke farger bør den fange oppmerksomheten. En forutsetning for at en slik publikasjon skal nå fram, er trolig at dette arbeidsområdet må betraktes som viktig i kommunene og at noen har et klart ansvar for det.

Vi er for øvrig ikke sikker på at ”Mer innflytelse til barn og ungdom” har bidratt særlig til å gjøre dette feltet viktigere. Gjennom mange og kortfattede eksempler uten å sette barn og unges medvirkning inn i en større demokrati-sammenheng, uten å sammenfatte eksempler, presentere ulike modeller, forskjeller og likheter i tilnærminger, drøfte hindringer og muligheter, har det neppe bidratt til å gi feltet et faglig løft.

Vi mener derfor at den publikasjonen som Barne- og familiedepartementet ga ut om barns og unges medvirkning i 1997 ”Fra barnetråkk til ungdomsting – Medvirkning fra barn og ungdom i kommuner – erfaringer og eksempler” på et vesentlig punkt var langt bedre. Dette fordi den nettopp satte medvirkningen inn i en sammenheng. Den inneholdt en historikk om utvikling av barns og unges medvirkning i kommunene, begrunnelse for hvorfor dette var viktig, presenterte juridiske forhold som regulerer barns og unges deltakelse, viste til metoder for deltakelse, og drøftet med utgangspunkt i både forskning og andre erfaringer hva som hemmer og fremmer slik deltakelse. Derimot var denne rapporten enda mer kortfattet og også mer kjedelig enn ”Mer innflytelse til barn og unge” når det gjaldt de eksemplene som ble presentert.

Hvis vi har rett i vår antagelse om at barn og unges medvirkning er et mindre viktig satsingsområde ute i kommunene, vil det fortsatt være nødvendig å gi en slik ramme rundt de eksempler som gis. Kortfattede eksempler som er løsrevet fra enhver ramme, bidrar neppe til å gi dette innsatsområdet noe faglig løft. Siden dette er et innsatsområde som ivaretas av kommunalt ansatte som har dette som en liten bioppgave ved siden av noe som de kanskje definerer som langt viktigere, er det ikke nok å gjøre publikasjonens form spennende, en må også gjøre det samme med innholdet. På den annen side kan en såpass enkel publikasjon ha vært velegnet som innledende informasjon til representanter i ungdomsråd og barn- og unges kommunestyre.

7.4 Har skriftlige publikasjoner utspilt sin rolle?

Et meget aktuelt spørsmål for de fleste som i dag formidler informasjon er i hvilken grad de skriftlige trykksaker og publikasjoner er nødvendige når en samtidig legger informasjonen ut på Internett for både lesing og nedlasting. Har de skriftlige publikasjonene utspilt sin rolle? På bakgrunn av de data vi har samlet inn, er svaret på dette et nei. Av de som kjenner publikasjonene er det kun 22 prosent som har blitt kjent med dem via Internett. Av de som har forholdt seg aktivt til publikasjonene ved å bla i eller lese i den, oppgir 77 prosent at det er den trykte publikasjonen de har brukt.

Også når vi spør respondentene om hva de vil foretrekke – en trykt publikasjon vs. å lese innholdet på Internett eller laste det ned, er det et klart flertall av brukerne av ”Satsing på barn og ungdom” (72 prosent) som oppgir at valget ville falle på trykt utgave. For de andre to publikasjonene er det omtrent halvparten som foretrekker en trykt utgave. Men kanskje viktigere; de respondenter som har satt seg inn i publikasjonene, og jo mer aktivt de har brukt dem, desto større er andelen som vil foretrekke den trykte utgaven. Man kan her tenke seg at den hyppige bruker setter inn ”bokmerker” med henvisning til de sider eller bolker med størst relevans. Man kan tenke seg at den hyppige bruker gjør egne understrekinger og notater, og på den måten gjør eksemplaret til sitt. For den hyppige bruker kan en utskrift fra nettutgaven lett få karakter av en serie løsblad som ikke på samme måte kan gjøres til sitt personlige eksemplar. For den hyppige bruker er nok også en innbundet publikasjon med tekst på ryggen å foretrekke sammenlignet med løsblad som er stiftet i hjørnet. Spesielt en publikasjon som ”Satsing på barn og unge” som også har karakter av å være et oppslagsverk om statlig politikk, tilskuddsordninger og med henvisninger til annet materiale, er nettopp en slik publikasjon som mange kommer

tilbake til flere ganger. Den er mindre egnet å overlate til Internett alene enn publikasjoner som presenterer atskilte eksempler. For eksempelpublikasjoner fortøner det seg nok enklere enten å lese på skjermen eller ta utskrift av et eksempel som en finner interessant. På den annen side – hvis en velger å utstyre eksempelpublikasjoner med både hode og hale som setter eksemplene i en større sammenheng, slik vi foreslo i forrige avsnitt, vil disse også få mer karakter av å være en publikasjon som leserne (forhåpentligvis) vil vende tilbake til. Da blir det mindre tilrådelig *kun* å legge slike ut på nettet.

At spredningen utelukkende baseres på nettversjon er neppe et godt alternativ, hvertfall inntil videre.

På sikt kan en kanskje tenke seg at brukere av denne type offentlig informasjon vil bli mer vant til både å søke seg fram til litteratur på nettet, lese på nettet og ta utskrifter på nettet. I følge Statistisk sentralbyrås mediebarometer for 2004 (SSB 2005) er det en stadig stigende andel av befolkningen som leser nyheter på Internett, og deres tidsbruk på slik nyhetslesing har gradvis økt de senere år. De trykte avisene får gradvis mindre betydning. Personer med lang utdanning bruker Internett i betydelig høyere grad enn de med kort. 60 prosent av de med høyskole eller universitetsutdanning leser nyheter på Internett en gjennomsnittsdag. Dette betyr at de utdanningsgrupper som i stor grad befolker norske kommuner er storbrukere av Internett.

Når vi har spurt respondentene om hvilken form de foretrekker publikasjonen i, er de bedt om å angi sine preferanser uten at vi nevnte som et alternativ at de fikk en ”vaskeseddel”/en folder som presenterte hva publikasjonen dreier seg om, og med angivelse av linken til Internett. Vi har sett andre offentlige formidlere av informasjon som har valgt en slik løsning. Et godt eksempel på dette er Årsrapporten til Senter mot etnisk diskriminering for 2004. Den trykte folderen som ble sendt ut til målgruppen, gir et godt innblikk i hva slags informasjon som finnes i den nettbaserte hovedrapporten.

Vi har i kapittel 6 vist at spesielt de to eksempelpublikasjonene ”Ungdomstiltak i større bysamfunn” og ”Mer innflytelse til barn og ungdom” var vanskelig å finne både som linker og gjennom sannsynlige søkeord på Odin. Hvis man skal laste dem ned, forutsetter det nesten at man vet om dem på forhånd. Dette kan være en medvirkende årsak til at svært få har lastet dem ned i en angitt tidsperiode. Her har både Barne- og familiedepartementet og Statens forvaltningstjeneste en utfordring. Forskjellen er stor til ”Satsing på barn og unge” som både er vel kjent for de fleste på forhånd og som har en fremskutt plass som link og som responderer raskt på relevante søkeord.

Et annet forslag kan være at Barne- og familiedepartementet forsøker å få norske kommuner til å legge publikasjoner som ”Ungdomstiltak i større bysamfunn” og ”Mer innflytelse til barn og ungdom” som en link på kommunenes barne- og ungdomssider, og/eller sidene til fritidsetat/kulturkontor. ”Satsing på barn og unge” fortjener selvsagt også en link på kommunenes hjemmesider, men da ikke på sider som lett assosieres med ungdoms- eller fritidsarbeid. Publikasjonen har en langt bredere målgruppe enn de som vanligvis oppsøker slike sider. Dette vil være et enkelt grep for å gi ”informasjon om informasjonen” slik at den kan bli enda bedre kjent. Og den største utfordringen som denne evalueringen har vist, er nettopp at den viktigste målgruppen ikke kjenner til at publikasjonene eksisterer. Gjennom denne type enkle grep kan de trolig også bli bekjentgjort for en enda større leserkrets.

Litteratur

- Carlsson, Y. (2002): *Utviklingsprogram for styrking av oppvekstmiljøet*. Rapport fra en følgeforsker. Oslo: NIBR-notat 2002:125
- Daugstad, G. (2003): *Levekår for ungdom i store byer*. SSB-notat 2003/55
- Lipsky, M. (1980): *Street-level Bureaucracy*. New York: Russel Sage Foundation
- McGuire, W. (1990): *Theoretical foundations of campaigns*. I: Rice, R.E og Atkin, C. *Public communication campaigns*. Thousand Oaks, SAGE.
- Skimmeli, Marit 2000: *Medvirkning fra barn og unge i lokaldemokratiet*. Kartlegging og analyse av barne- og ungdomsråd i norske kommuner. Hovedoppgave i statsvitenskap, NTNU.
- Statistisk sentralbyrå (2005): *Norsk mediebarometer*.
<http://www.ssb.no/emner/07/02/30/medie/art-2005-04-25-01.html>
- Sverdrup, S. 2000 a. *Evaluering av Handlingsplan 1995-1998 for forebygging av uønskede svangerskap og abort*. Asplan Analyse.
- Sverdrup, S., 2000 b. *Informasjon ved lov- og regelendringer: en analytisk tilnærming*. Asplan Analyse.
- Sverdrup, S. og Baklien, B. (2002): *Informasjon, kommunikasjon og forebygging*. Evaluering av "Om kultur, kropp, kommunikasjon".
- Statens informasjonstjeneste, 2001. *Hvem gjelder det? Å informere om lover og regelverk*. Forfattet av Ingri Assum, Jan Ivar Bøe og Sidsel Sverdrup.
- Weiss, C.H. (1998): *Evaluation*. New Jersey: Prentice-Hall
- Windahl, S. og Signitzer B. med Olsen J.T., 1997. *Using communication theory*. Thousand Oaks: Sage
- Ødegård, G., Øia, T. og Vestel V. (2003): *Veien til makta og "det gode liv"*. Evaluering av medvirkningsarbeidet blant unge i Porsgrunn kommune. Oslo: NOVA-rapport 8/03

Vedlegg 1

Skjema 1. ”Satsing på barn og unge”

God dag, mitt navn er Og jeg ringer fra Norsk Statistikk. Vi gjennomfører for tiden en undersøkelse blant nøkkelpersonale innenfor barne- og ungdomssektoren i kommunene om kjennskap til- og bruk av informasjonsmateriell utviklet av Barne- og familiedepartementet (BFD).

Bakgrunnen for undersøkelsen er at BFD ønsker å finne ut i hvilken grad dette materialet faktisk blir brukt i kommunene, og hvilke erfaringer man eventuelt har med bruken av det. Vi håper at du er villig til å bruke noen minutter på dette. Dine svar blir statistisk bearbeidet, og de vil ikke kunne føres tilbake til deg.

Spørsmål A

Hva slags stillingsbetegnelse har du?

LES OPP

1. Barnevernsleder
2. Barnevernskonsulent
3. Kultursjef
4. Oppvekstsjef
5. Skolesjef
6. Ungdomskonsulent
7. Koordinatorstilling eller planlegger (kriminalitetsforebyggende, rusforebyggende o.a)
8. Annen stilling, **NOTER**

Spørsmål 1.

Er du kjent med at publikasjonen ”**Satsing på barn og ungdom – regjeringens mål og innsatsområder i statsbudsjettet**” finnes? Publikasjonen inneholder en oversikt over regjeringens mål og innsatsområder i barne- og ungdomspolitikken og de midler som er bevilget til dette i statsbudsjettet. Publikasjonen har samme utvendige format som en Stortingsmelding, men er mer fargerik og illustrert innvendig.

1. Ja	GÅ TIL SPM. 2
2. Nei/vet ikke	GÅ TIL SPM. 1 B

Spørsmål 1 B**HVIS NEI/VET IKKE I SPM. 1**

Din kommune skal ha mottatt 7 eksemplarer av denne publikasjonen, kan du tenke deg noen spesiell grunn til at du ikke har motatt den?

1. Ny i stillingen
2. Får for mye informasjon
3. Annet, **NOTER**
4. Vet ikke/ikke svar

**INTERVJUET AVSLUTTES FOR DENNE RESPONDENTKATEGORIEN.
TAKK FOR HJELPEN****Spørsmål 2.**

Hvordan fikk du kjennskap til publikasjonen? Var det....

LES OPP – ROTER ALT. 1-6 - FLERE SVAR MULIG

1. direkte gjennom kommunens egne postsystem
2. av din sjef eller arbeidskollegaer
3. gjennom presentasjon på et seminar el. konferanse
4. gjennom kollegaer i en annen kommune
5. tilfeldig at du kom over den trykte utgaven i kommunen
6. på internett
7. på annen måte, **NOTER**
8. **IKKE LES** Vet ikke/husker ikke

Spørsmål 3.

Har du satt deg inn i det som står i publikasjonen ved å lese hele eller deler, bladd i-, eller ”skrålest”, eller ha du ikke satt deg inn i den?

1. lest gjennom hele	GÅ TIL SPØRSMÅL 4
2. lest gjennom deler	GÅ TIL SPØRSMÅL 4
3. ha bladd og ”skrålest” litt her og der	GÅ TIL SPØRSMÅL 4
4. Nei, har ikke satt meg inn i den	GÅ TIL SPØRSMÅL 11
5. IKKE LES Vet ikke/ikke svar	GÅ TIL SPØRSMÅL 11

Spørsmål 4.

Hvilken utgave var den siste du leste?

1. 2004-utgaven (utkom februar 2004)
2. 2003-utgaven
3. 2002 eller tidligere
4. Vet ikke/Husker ikke/ikke svar

Spørsmål 5.

Var dette den trykte publikasjonen, utskrift fra internett eller internettversjonen på skjermen?

1. Den trykte publikasjonen
2. Utskrift fra internett
3. Jeg leste internettversjonen på skjermen
4. Vet ikke/husker ikke/ikke svar

Spørsmål 6.

Vet du om eventuelle andre personer i kommunen som har fått publikasjonen og i tilfelle hvem dette er?

1. Ja, **NOTER STILLINGSKATEGORI**
2. Nei
3. Vet ikke

Spørsmål 7.

Jeg skal nå lese opp noen spørsmål om hvor viktig denne publikasjonen kan ha vært i ditt arbeid. Du skal bruke en skala fra 1 til 7, der 1 betyr svært lite viktig og 7 betyr svært viktig.

Hvor viktig har publikasjonen vært når det gjelder...

LES OPP – ROTER

- å orientere meg om statlige målsettinger
- finne fram til tilskuddsordninger som det kan søkes på
- hente argumenter til saker eller planer
- få inspirasjon til tiltak i kommunen

1. Svært lite viktig
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
7. Svært viktig
8. Vet ikke/ikke svar

Spørsmål 8.

Har du brukt publikasjonen på annen måte, og i tilfelle hvilke(n) måter?

1. Ja, **NOTER**
2. Nei

Spørsmål 9.

Har du orientert andre ansatte i kommunen om enten hele publikasjonen eller spesifikke deler av den?

1. Ja
2. Nei
3. Vet ikke/Husker ikke

Spørsmål 10.

Har du orientert en eller flere politikere i kommunen om enten hele publikasjonen eller spesifikke deler av den?

1. Ja
2. Nei
3. Vet ikke/husker ikke

Spørsmål 11.**STILLES ALLE**

Hvis du skulle trenge den **trykte** utgaven, har du lett tilgang til den?

IKKE LES OPP – KUN ETT SVAR

1. Ja, jeg har den på mitt eget kontor
2. Ja, jeg vet at jeg kan hente den i resepsjonen, forværelse, eller lignende
3. Ja, vet hvem av at en av mine kollegaer som har den
4. Vet ikke selv hvor den er, men vet hvem jeg kan spørre
5. Nei, den må bestilles utenfra
6. Annet svar, **NOTER**
7. Vet ikke/ikke svar

Spørsmål 12.

Har publikasjonen vært referert til eller brukt i interne møter i administrasjonen i kommunen i løpet av det siste året?

FLERE SVAR MULIG

1. Ja, den har vært referert til
2. Ja, den har vært brukt.
3. Nei, hverken referert eller brukt
4. Vet ikke/ikke svar

Spørsmål 12 A**HVIS SVART ALT. 2 I SPM. 12**

Hvordan har publikasjonen blitt brukt?

NOTER**Spørsmål 13.**

Alt i alt - i hvilken grad mener du at denne publikasjonen er et nyttig verktøy i arbeidet for barn og unge i kommunen? Benytt en skala fra 1 til 7 der en betyr "svært lite nyttig" og 7 betyr "svært nyttig"

1. Svært lite nyttig
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
7. Svært nyttig
8. Vet ikke/ikke svar

Spørsmål 14.**HVIS SVART ALT. 1-7 I SPM. 13**

Hvorfor vurderer du det slik?

1. NOTER
2. Vet ikke/ikke svar

Spørsmål 15.

I valget mellom å få denne type publikasjonen i trykt utgave eller som nedlastingsfil på nettet, hva foretrekker du?

1. Som trykt utgave
2. Som nedlastningsfil
3. Begge former er like bra
4. Vet ikke/ikke svar

Spørsmål 16.

I hvilken grad vil du si at denne publikasjonen er et uttrykk for statlig styring av kommunene på oppvekstfeltet. Bruk en skala der 1 betyr svært liten grad av styring og 7 betyr svært stor grad av styring.

1. Svært liten grad av styring
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
7. Svært stor grad av styring
8. Vet ikke/ikke svar

Spørsmål 17.**HVIS SVART ALT. 1-7 I SPM. 16**

Hvorfor du vurderer det slik?

1. NOTER
2. Vet ikke/ikke svar

Spørsmål 18.**REGISTRER FRA DATAFIL**

KOMMUNENUMMER

Takk for hjelpen!

Vedlegg 2

Skjema 2: Ungdomstiltak i større bysamfunn

God dag, mitt navn er Og jeg ringer fra Norsk Statistikk. Vi gjennomfører for tiden en undersøkelse om kjennskap til og bruk av informasjonsmateriell utviklet av Barne- og familiedepartementet blant ansatte innenfor barne- og ungdomssektoren i kommunene.

Bakgrunnen for undersøkelsen er at man ønsker å finne ut i hvilken utstrekning dette materialet faktisk blir brukt i kommunene, og hvilke erfaringer man eventuelt har med bruken av det. Vi håper at du kan bruke noen minutter på dette. Dine svar blir statistisk bearbeidet, og de vil ikke kunne føres tilbake til deg.

Spørsmål A

Hva slags stillingsbetegnelse har du?

LES OPP

1. Oppvekstsjef
2. Ungdomskonsulent/leder
3. Kulturkonsulent/leder
4. Fritidskonsulent/leder
5. Klubbleder/klubbarbeider
6. Annen stilling, **NOTER**

Spørsmål 1

Er du kjent med at publikasjonen ”**Ungdomstiltak i større bysamfunn**” finnes? Publikasjonen kom ut høsten 2003 og inneholder en oversikt over 39 ungdomstiltak i de ti største byene i Norge. Den har samme format som en Stortingsmelding, men er rikt illustrert innvendig. Hvert tiltak er presentert over et par sider hvorav en side er bilder fra tiltaket.

3. Ja	GÅ TIL SPM. 2
4. Nei/vet ikke	GÅ TIL SPM. 1 B

Spørsmål 1 B

HVIS NEI/VET IKKE I SPM. 1

Din kommune skal ha mottatt 7 eksemplarer av denne publikasjonen, kan du tenke deg noen spesiell grunn til at du ikke har motatt den?

5. Ny i stillingen
6. Får for mye informasjon
7. Annet, **NOTER**
8. Vet ikke/ikke svar

**INTERVJUET AVSLUTTES FOR DENNE RESPONDENTKATEGORIEN.
TAKK FOR HJELPEN**

Spørsmål 2

Hvordan fikk du kjennskap til publikasjonen? Var det....

LES OPP – ROTER ALT. 1-6 - FLERE SVAR MULIG

1. direkte gjennom kommunens egne postsystem
2. av din sjef eller arbeidskollegaer
3. gjennom presentasjon på et seminar el. konferanse
4. gjennom kollegaer i en annen kommune
5. tilfeldig at du kom over den trykte utgaven i kommunen
6. på internett
7. på annen måte, **NOTER**
8. **IKKE LES** Vet ikke/husker ikke

Spørsmål 3

Har du satt deg inn i det som står i publikasjonen ved å lese hele eller deler, bladd i-, eller ”skrålest”, eller ha du ikke satt deg inn i den?

1. lest gjennom hele	GÅ TIL SPØRSMÅL 4
2. lest gjennom deler	GÅ TIL SPØRSMÅL 4
3. ha bladd og ”skrålest” litt her og der	GÅ TIL SPØRSMÅL 4
4. Nei, har ikke satt meg inn i den	GÅ TIL SPØRSMÅL 8
5. IKKE LES Vet ikke/ikke svar	GÅ TIL SPØRSMÅL 8

Spørsmål 4

Var dette den trykte publikasjonen, utskrift fra internett eller internettversjonen på skjermen?

1. Den trykte publikasjonen
2. Utskrift fra internett
3. Jeg leste internettversjonen på skjermen
4. Vet ikke/husker ikke/ikke svar

Spørsmål 5

Har du orientert andre ansatte i kommunen om enten hele publikasjonen eller spesifikke deler av den?

1. Ja
2. Nei
3. Vet ikke/husker ikke

Spørsmål 6

Har du orientert en eller flere politikere i kommunen om enten hele publikasjonen eller spesifikke deler av den?

1. Ja
2. Nei
3. Vet ikke/husker ikke

Spørsmål 7

Har du orientert en eller flere ungdommer om enten hele publikasjonen eller spesifikke deler av den?

1. Ja
2. Nei
3. Vet ikke/husker ikke

Spørsmål 8**STILLES ALLE**

Hvis du skulle trenge den **trykte** utgaven, har du lett tilgang til den?

IKKE LES OPP – KUN ETT SVAR

1. Ja, jeg har den på mitt eget kontor
2. Ja, jeg vet at jeg kan hente den i resepsjonen, forværelse, eller lignende
3. Ja, vet hvem av at en av mine kollegaer som har den
4. Vet ikke selv hvor den er, men vet hvem jeg kan spørre
5. Nei, den må bestilles utenfra
6. Annet svar, **NOTER**
7. Vet ikke/ikke svar

Spørsmål 9

Har publikasjonen vært referert til eller brukt i interne møter i administrasjonen i kommunen i løpet av det siste året?

FLERE SVAR MULIG

1. Ja, den har vært referert til
2. Ja, den har vært brukt.
3. Nei, hverken referert eller brukt
4. Vet ikke/ikke svar

Spørsmål 9 A**HVIS SVART ALT. 2 I SPM. 9**

Hvordan har publikasjonen blitt brukt?

NOTER**Spørsmål 10**

Har du eller andre av dine samarbeidspartnere blitt inspirert av et eller flere tiltak som er beskrevet i publikasjonen?

1. Ja **GÅ TIL SPM. 11**
2. Nei **GÅ TIL SPM. 12**

Spørsmål 11

Har en slik inspirasjon gitt seg utslag i at du eller andre som arbeider med ungdom har hentet inn mer informasjon om tiltaket/tiltakene?

1. Ja
2. Nei
3. Vet ikke

Spørsmål 11B**HVIS SVART ALT. 1 I SPM. 11**

Hvordan har du hentet inn mer informasjon?

1. Har tatt telefonisk kontakt
2. Har bedt om informasjon på mail
3. Har vært på studietur til et tiltak
4. Personer fra et tiltak har vært hos oss og informert
5. Annet,

NOTER**Spørsmål 12**

Alt i alt - i hvilken grad mener du at denne publikasjonen er et nyttig verktøy i arbeidet for barn og unge i kommunen? Benytt en skala fra 1 til 7 der en betyr "svært lite nyttig" og 7 betyr "svært nyttig"

1. Svært lite nyttig
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
7. Svært nyttig
8. Vet ikke/ikke svar

Spørsmål 13**HVIS SVART ALT. 1-7 I SPM. 13**

Hvorfor vurderer du det slik?

1. NOTER
2. Vet ikke/ikke svar

Spørsmål 14

I valget mellom å få denne type publikasjonen i trykt utgave eller som nedlastingsfil på nettet, hva foretrekker du?

1. Som trykt utgave
2. Som nedlastningsfil
3. Begge former er like bra
4. Vet ikke/ikke svar

Spørsmål 15

Vet du om kommunen har bestilt flere eksemplarer av publikasjonen?

1. Ja
2. Nei
3. Vet ikke

Spørsmål 16

REGISTRER FRA DATAFIL

KOMMUNENUMMER

Takk for hjelpen!

Vedlegg 3

Skjema 3. ”Medvirkningspublikasjonen”

God dag, mitt navn er Og jeg ringer fra Norsk Statistikk. Vi gjennomfører for tiden en undersøkelse om kjennskap til og bruk av informasjonsmateriell utviklet av Barne- og familiedepartementet blant ansatte innenfor barne- og ungdomssektoren i kommunene.

Bakgrunnen for undersøkelsen er at man ønsker å finne ut i hvilken utstrekning dette materialet faktisk blir brukt i kommunene, og i hvilke erfaringer man eventuelt har med bruken av det. Vi håper at du kan bruke noen minutter på dette. Dine svar blir statistisk bearbeidet, og de vil ikke kunne føres tilbake til deg.

Spørsmål A

Hva slags stillingsbetegnelse har du?

LES OPP

1. Oppvekstsjef
2. Ungdomskonsulent/leder
3. Kulturkonsulent/leder
4. Fritidskonsulent/leder
5. Klubbleder/klubbarbeider
6. Planlegger/plankonsulent
7. Annen stilling, **NOTER**

Spørsmål 1

Er du kjent med at publikasjonen ”**Mer innflytelse til barn og ungdom**” finnes?

Publikasjonen kom ut medio 2003 og inneholder eksempler på barn og unges medvirkning fra 15 kommuner og fra arbeidet i 13 ungdommens fylkesting landet rundt. Hvert medvirkningstiltak er presentert over et par sider inklusive fargebilder. Publikasjonen er på ca. 50 sider, i A-4 format og har gult omslag med et bilde av ungdommer i samtale på forsiden.

1. Ja **GÅ TIL SPM. 2**
2. Nei/vet ikke **GÅ TIL SPM. 1 B**

Spørsmål 1 B**HVIS NEI/VET IKKE I SPM. 1**

Din kommune skal ha mottatt 7 eksemplarer av denne publikasjonen, kan du tenke deg noen spesiell grunn til at du ikke har motatt den?

1. Ny i stillingen
2. Får for mye informasjon
3. Annet, **NOTER**
4. Vet ikke/ikke svar

**INTERVJUET AVSLUTTES FOR DENNE RESPONDENTKATEGORIEN.
TAKK FOR HJELPEN**

Spørsmål 2

Hvordan fikk du kjennskap til publikasjonen? Var det....

LES OPP – ROTER ALT. 1-6 - FLERE SVAR MULIG

1. direkte gjennom kommunens egne postsystem
2. av din sjef eller arbeidskollegaer
3. gjennom presentasjon på et seminar el. konferanse
4. gjennom kollegaer i en annen kommune
5. tilfeldig at du kom over den trykte utgaven i kommunen
6. på internett
7. på annen måte, **NOTER**
8. IKKE LES Vet ikke/husker ikke

Spørsmål 3

Har du satt deg inn i det som står i publikasjonen ved å lese hele eller deler, bladd i-, eller ”skrålest”, eller ha du ikke satt deg inn i den?

1. lest gjennom hele	GÅ TIL SPØRSMÅL 4
2. lest gjennom deler	GÅ TIL SPØRSMÅL 4
3. ha bladd og ”skrålest” litt her og der	GÅ TIL SPØRSMÅL 4
4. Nei, har ikke satt meg inn i den	GÅ TIL SPØRSMÅL 8
5. IKKE LES Vet ikke/ikke svar	GÅ TIL SPØRSMÅL 8

Spørsmål 4

Var dette den trykte publikasjonen, utskrift fra internett eller internettversjonen på skjermen?

1. Den trykte publikasjonen
2. Utskrift fra internett
3. Jeg leste internettversjonen på skjermen
4. Vet ikke/husker ikke/ikke svar

Spørsmål 5

Har du orientert andre ansatte i kommunen om enten hele publikasjonen eller spesifikke deler av den?

1. Ja
2. Nei
3. Vet ikke/husker ikke

Spørsmål 6

Har du orientert en eller flere politikere i kommunen om enten hele publikasjonen eller spesifikke deler av den?

1. Ja
2. Nei
3. Vet ikke/husker ikke

Spørsmål 7

Har du orientert en eller flere ungdommer om enten hele publikasjonen eller spesifikke deler av den?

1. Ja
2. Nei
3. Vet ikke/husker ikke

Spørsmål 8**STILLES ALLE**

Har du gitt publikasjonen til ungdomsrådet eller ungdommens kommunestyre?

1. Ja
2. Nei
3. Vet ikke

Spørsmål 9

Hvis du skulle trenge den **trykte** utgaven, har du lett tilgang til den?

IKKE LES OPP – KUN ETT SVAR

1. Ja, jeg har den på mitt eget kontor
2. Ja, jeg vet at jeg kan hente den i resepsjonen, forværelse, eller lignende
3. Ja, vet hvem av at en av mine kollegaer som har den
4. Vet ikke selv hvor den er, men vet hvem jeg kan spørre
5. Nei, den må bestilles utenfra
6. Annet svar, **NOTER**
7. Vet ikke/ikke svar

Spørsmål 10

Har publikasjonen vært referert til eller brukt i interne møter i administrasjonen i kommunen i løpet av det siste året?

FLERE SVAR MULIG

1. Ja, den har vært referert til
2. Ja, den har vært brukt.
3. Nei, hverken referert eller brukt
4. Vet ikke/ikke svar

Spørsmål 10 A**HVIS SVART ALT. 2 I SPM. 10**

Hvordan har publikasjonen blitt brukt?

NOTER

Spørsmål 11

Har du eller andre av dine samarbeidspartnere blitt inspirert av et eller flere tiltak som er beskrevet i publikasjonen?

1. Ja **GÅ TIL SPM. 12**
2. Nei **GÅ TIL SPM. 13**

Spørsmål 12

Har en slik inspirasjon gitt seg utslag i at du eller andre som arbeider med ungdom har hentet inn mer informasjon om tiltaket/tiltakene?

1. Ja
2. Nei
3. Vet ikke

Spørsmål 12B

HVIS SVART ALT. 1 I SPM. 12

Hvordan har du hentet inn mer informasjon?

1. Har tatt telefonisk kontakt
2. Har bedt om informasjon på mail
3. Har vært på studietur til et tiltak
4. Personer fra et tiltak har vært hos oss og informert
5. Annet, **NOTER**

Spørsmål 13

Alt i alt - i hvilken grad mener du at denne publikasjonen er et nyttig verktøy i arbeidet for å få til medvirkning for barn og unge i kommunen? Benytt en skala fra 1 til 7 der en betyr "svært lite nyttig" og 7 betyr "svært nyttig"

1. Svært lite nyttig
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
7. Svært nyttig
8. Vet ikke/ikke svar

Spørsmål 14

HVIS SVART ALT. 1-7 I SPM. 13

Hvorfor vurderer du det slik?

1. NOTER
2. Vet ikke/ikke svar

Spørsmål 15

I valget mellom å få denne type publikasjonen i trykt utgave eller som nedlastingsfil på nettet, hva foretrekker du?

1. Som trykt utgave
2. Som nedlastningsfil
3. Begge former er like bra
4. Vet ikke/ikke svar

Spørsmål 16

Vet du om kommunen har bestilt flere eksemplarer av publikasjonen?

1. Ja
2. Nei
3. Vet ikke

Spørsmål 17

REGISTRER FRA DATAFIL

KOMMUNENUMMER

Takk for hjelpen!